

Til
Evaluering af delvis lukkede afdelinger

Dokumenttype
Rapport

Dato
Februar 2020

EVALUERING AF DELVIS LUKKEDE AFDELINGER RAPPORT

EVALUERING AF DELVIS LUKKEDE AFDELINGER RAPPORT

Rambøll
Hannemanns Allé 53
DK-2300 København S

T +45 5161 1000
F +45 5161 1001
<https://dk.ramboll.com>

Rambøll Danmark A/S
CVR NR. 35128417

Medlem af FRI

INDHOLD

1.	Sammenfatning	4
1.1	Baggrund og formål med evalueringen	4
1.2	Evalueringens datagrundlag	5
1.3	Hovedresultater	5
2.	Indledning	10
2.1	Evalueringens datakilder	11
2.2	Læsevejledning	12
3.	Kendetegn ved delvis lukkede afdelinger	14
3.1	Kapaciteten på de delvis lukkede afdelinger	15
3.2	Kommunal efterspørgsel og anvendelse af delvis lukkede afdelinger	17
3.3	Organisering af afdelinger og ledelse på de delvis lukkede afdelinger	18
3.4	Fysiske rammer for tilbageholdelse	19
4.	Målgruppe	21
4.1	Beskrivelse af målgruppen	22
4.2	Anbringende kommuners overvejelser ved valg af delvis lukkede afdelinger	28
5.	Behandlingsindsatsen	30
5.1	Tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling	32
5.2	De unges hverdag på delvis lukkede afdelinger	35
5.3	Inddragelse af de anbragte unges netværk	39
5.4	Personalet på delvis lukkede afdelinger – kompetencer, viden og erfaring	40
6.	Anvendelse og virkning af de særlige beføjelser	48
6.1	Anbringende kommuners anvendelse af de særlige beføjelser	50
6.2	De delvis lukkede afdelingers anvendelse af de særlige beføjelser samt øvrige indgreb og magtanvendelse	52
6.3	Opfølgning på magtanvendelser	55
6.4	Betydning af de særlige beføjelser i et behandlingsperspektiv	57
7.	Resultater af behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger	65
7.1	Genanbringelse	66
7.2	Uddannelse og beskæftigelse efter endt anbringelse	68
7.3	Kriminalitet	70
7.4	Psykiatriske indlæggelser	71
7.5	Oplevede resultater af behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger	72
8.	Bilag	74
	Appendix 1: Evalueringsmatrice	75
	Appendix 2: Organisering på de enkelte delvis lukkede afdelinger	76
	Appendix 3: Methodenotat	79

1. SAMMENFATNING

I denne rapport præsenterer Rambøll Management Consulting (herefter Rambøll) resultaterne af den første evaluering af de delvis lukkede afdelinger. Evalueringen er gennemført på vegne af Socialstyrelsen i perioden april 2019 til januar 2020.

1.1 Baggrund og formål med evalueringen

I foråret 2010 blev det muligt at oprette delvis lukkede døgninstitutioner¹, og i foråret 2013 blev det muligt at oprette delvis lukkede afdelinger i tilknytning til åbne og sikrede døgninstitutioner². Den første delvis lukkede afdeling blev oprettet i 2013. På nuværende tidspunkt findes der fem delvis lukkede afdelinger, som alle indgår i evalueringen, og ingen selvstændige delvis lukkede institutioner³. Herefter anvendes betegnelsen *delvis lukkede afdelinger*. Det er børn- og ungeudvalget i den anbringende kommune, som træffer afgørelse om, at et barn eller en ung skal anbringes på en delvis lukket afdeling.

Målgruppen for delvis lukkede afdelinger er børn og unge i alderen 12-17 år med negativ og uadægerende adfærd, misbrugsproblemer og/eller kriminel adfærd. Målgruppen er derudover kendetegnet ved at have behov for et længerevarende behandlingsforløb og i perioder at være rømningstruet. Formålet med de delvis lukkede afdelinger er at kunne fastholde de anbragte børn og unge i et socialpædagogisk behandlingsforløb i disse perioder. Derfor er de delvis lukkede afdelinger kendetegnet ved, at voksenansvarslovens §§ 12 og 13 giver særlige beføjelser til at tilbageholde de anbragte børn og unge ved at aflåse yderdøre og vinduer samt fastholde dem fysisk for at forhindre rømning. Det forudsættes, at den socialpædagogiske behandling i hovedparten af tiden kan foregå under åbne rammer, og at det kun i kortere perioder vil være nødvendigt at begrænse de anbragte børn og unges bevægelsesfrihed. Derfor kan tilbageholdelse af børn og unge på delvis lukkede afdelinger maksimalt ske fem dage ad gangen og sammenlagt maksimalt 30 dage om året. Anvendelse af de særlige beføjelser kræver, at kommunalbestyrelsen i den unges handlekommune har truffet afgørelse om de nærmere rammer for den konkrete anbringelse, herunder fastlagt periode for tilbageholdelse og situationer for fastholdelse.

Evalueringen skal belyse, hvorvidt delvis lukkede afdelinger med deres særlige beføjelser lever op til formålet om at kunne fastholde de unge i et positivt pædagogisk behandlingsforløb. Endvidere er formålet med evalueringen at opnå viden om denne type afdelinger, deres målgrupper, indholdet af den pædagogiske behandling på afdelingerne samt indsatsens resultater i forhold til de unge samt eventuelle udfordringer.

Rapportens indholdskapitler har dermed til formål at belyse følgende fem evalueringsspørgsmål:

1. Hvad **kendetegner delvis lukkede afdelinger** i forhold til kapacitet og efterspørgsel, organisering og fysiske rammer for tilbageholdelse?
2. Hvad **kendetegner målgruppen** for denne institutionstype, hvad er de anbringende **kommuners overvejelser** herom i forhold til valg af institutionstype, og er de anbragte børn og unge på delvis lukkede afdelinger inden for den i loven nævnte målgruppe?
3. Hvordan er hverdagen og de intensive pædagogiske behandlingsforløb tilrettelagt (**indsatsen**), og i hvilken grad bidrager den pædagogiske indsats og praksis samt personalets kompetencer til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats?

¹ Lov nr. 551 af 26/05/2010: Lov om ændring af social service og lov om rettens pleje (Styrkelse af indsatsen overfor kriminalitetstruede unge).

² Lov nr. 495 af 21/05/2013: Lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration på det sociale område.

³ Foruden de fem afdelinger, som er omfattet af evalueringen, oprettede Københavns Kommune i 2014 et mindre antal delvis lukkede pladser på to døgninstitutioner. Begge var dog lukkede, da evalueringen blev påbegyndt.

4. Er der med **de særlige beføjelser** skabt afdelinger med specialiserede pædagogiske behandlingsforløb efter lovens hensigt, og som formår at fastholde de anbragte børn og unge i en intens og struktureret behandlingsindsats?
5. Hvilke **resultater** ses for gruppen af børn og unge, som har været anbragt på delvis lukkede afdelinger, på kort og mellemlangt sigt?

Evalueringen omfatter alene regelsættet, der var gældende indtil 1.1.2019. Med virkning fra 1.1.2019 trådte nye regler i voksenansvarsloven i kraft, som har særlig betydning for indsatsen på de delvis lukkede afdelinger. Evalueringen omfatter således ikke, hvorvidt disse nye regler er implementeret eller eventuelle udfordringer ved de nye regler. De nye regler omfatter fx krav om fastsættelse af en obligatorisk husorden med bl.a. regulering af de unges eksterne kommunikation, tv-overvågning af fællesarealer samt brug af døralarmer.⁴

1.2 Evalueringens datagrundlag

Evalueringen bygger på flere forskellige datakilder:

- En registerbaseret målgruppe- og resultatanalyse.
- Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger og blandt kommunale myndighedschefer.
- Kvalitative interviews med i alt ni ledere, 22 medarbejdere samt fem unge på de delvis lukkede afdelinger og med repræsentanter for de fem socialtilsyn og sagsbehandlere i fire anbringende kommuner.
- Journal- og sagsmateriale om et antal børn og unge på delvis lukkede afdelinger.
- Afdelingernes skriftlige beskrivelser af metoder og behandlingstilbud samt husordener.

1.3 Hovedresultater

Overordnet peger evalueringen på, at de delvis lukkede afdelinger i nogen til høj grad tilbyder de anbragte børn og unge i målgruppen en intens og struktureret behandlingsindsats i løbet af de 11 måneder, som en gennemsnitlig anbringelse på en delvis lukket afdeling varer ifølge Danmarks Statistiks registre. I forlængelse heraf peger evalueringen på, at de delvis lukkede afdelinger i nogen grad formår at fastholde målgruppen i et positivt behandlingsforløb ved hjælp af de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde børn og unge samt en kvalificeret socialpædagogisk indsats. Til trods for dette viser evalueringen også, at de børn og unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling, også har det svært efter anbringelsen. Evalueringen indikerer dermed, at det er vanskeligt at skabe en positiv udvikling for målgruppen, som varer ved på sigt, og som ligeledes slår positivt igennem i uddannelses-, beskæftigelses- og kriminalitetsstatistikkerne. Det er væsentligt at understrege, at resultatanalyserne ikke kan dokumentere, om målgruppen ville have haft det bedre eller værre, hvis de ikke havde været anbragt på en delvis lukket afdeling.

I det følgende præsenteres evalueringens hovedresultater inden for hvert af de fem evalueringsspørgsmål. Resultaterne uddybes i øvrigt i opsummeringer i starten af hvert kapitel og i selve kapitlet.

1.3.1 De delvis lukkede afdelinger er forskellige

Overordnet indikerer evalueringen, at der er forskel på de fem delvis lukkede afdelinger, hvad angår kapacitet og efterspørgsel, organisering af afdelingerne og de fysiske rammer for tilbageholdelse af anbragte børn og unge.

Størrelsen på de delvis lukkede afdelinger, forstået som antal aktuelle pladser, varierer på tværs af de delvis lukkede afdelinger fra 26 pladser til to pladser. På tværs af de tre afdelinger, hvor

⁴ De nye regler har dog været en del af dagligdagen på de delvis lukkede afdelinger ved evaluators casebesøg på afdelingerne.

oplysninger er tilgængelige, fremgår det, at antallet af anbragte børn og unge er steget over de seneste tre år.

Kendetegnende for de delvis lukkede afdelinger, hvor oplysninger er tilgængelige, er, at belægningsprocenten er relativt høj. I 2019 var belægningsprocenten over 90 pct. for alle afdelingerne, og kun for en afdeling har belægningsprocenten et år i perioden 2017-2019 ligget under 90 pct.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt kommunale myndighedschefer i 63 kommuner viser, at 43 kommuner har benyttet muligheden for at anbringe et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling. Antallet af børn og unge, som den enkelte kommune angiver at have anbragt, svinger fra en til 26.

De delvis lukkede afdelinger er alle placeret på institutioner, som også har en åben og/eller en sikret afdeling. Tre af afdelingerne hører under institutioner, som består af åbne afdelinger, en delvis lukket afdeling og sikrede afdelinger, mens to af afdelingerne hører under institutioner, hvor der ud over den delvis lukkede afdeling alene er åbne afdelinger.

Organiseringen af ledelsen på de fem delvis lukkede afdelinger er relativt ensartet. På alle institutioner er der en daglig leder eller en institutionsleder/forstander, ligesom der på alle afdelinger med delvis lukkede pladser er afdelingsledere, som refererer til institutionslederen/forstanderen/den daglige leder. På fire af de delvis lukkede afdelinger er der dog ikke afdelingsledere, som har særligt ansvar for den delvis lukkede afdeling. I stedet er de delvis lukkede afdelinger integreret i den øvrige drift på disse institutioner.

De fysiske rammer på de delvis lukkede afdelinger muliggør på forskellig vis, at de unge kan tilbageholdes. Hvor fire af de delvis lukkede afdelinger kan aktivere tilbagehold, således at de unge fortsat kan opholde sig på samme værelse og i samme boenhed som normalt, da skal de unge på en delvis lukket afdeling opholde sig på et andet værelse og i en anden boenhed, hvis de tilbageholdes.

1.3.2 Hovedparten af de anbragte børn og unge er inden for lovens målgruppe

Fra det blev muligt at anbringe børn og unge på delvis lukkede afdelinger per 1. juli 2013 til og med 31. december 2017 har i alt 86 børn og unge i alderen 12 til 22 år været anbragt på en delvis lukket afdeling⁵. Både kvalitative og kvantitative data peger på, at hovedparten af børn og unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er inden for målgruppeformuleringen angivet i loven. Dette kommer til udtryk ved, at hovedparten af de anbragte unge er i alderen 12-17 år, dog er der også en mindre gruppe unge, som ved anbringelsens start er over 18 år. En del af disse unge er anbragt på delvis lukkede afdelinger som led i en ungdomssanktion. Pga. diskretionshensyn er det ikke muligt at dokumentere præcis, hvor mange det drejer sig om.

De børn og unge, som er eller har været anbragt på en delvis lukket afdeling, har alvorlige adfærdsmæssige problemer, relateret til fx udadreagerende adfærd, kriminalitet, misbrug, seksuelt grænseoverskridende adfærd samt psykiatriske diagnoser, og hovedparten beskrives som havende mange udfordringer. Ledere og medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger såvel som sagsbehandlere i anbringende kommuner oplever, at de unge er kendetegnet ved, at det er nødvendigt at kunne tilbageholde dem på afdelingerne for at sikre deres trivsel og udvikling.

⁵ Dette tal er baseret på Danmarks Statistiks registre, beregningen er foretaget af Rambøll. Data stammer fra perioden før den største delvis lukkede afdeling med 26 pladser blev åbnet. På tidspunktet for dataudtræk indeholdt hovedparten af registrene kun fuldstændige opgørelser frem til og med december 2017.

1.3.3 Den socialpædagogiske indsats og personalets kompetencer på de delvis lukkede afdelinger bidrager til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats

Den socialpædagogiske indsats, som de anbragte unge modtager på de delvis lukkede afdelinger, er kendetegnet ved en overordnet miljøterapeutisk ramme for behandlingsindsatsen. Den miljøterapeutiske ramme bidrager til at skabe en struktureret hverdag for de anbragte børn og unge, hvor hovedparten af aktiviteter og samvær med det pædagogiske personale har et behandlende sigte. Dermed er tilgangen med til at skabe en intens behandlingsindsats, som er kendetegnet ved mange og hyppige aktiviteter med et behandlende sigte. Den miljøterapeutiske tilgang består bl.a. af brug af ugeskemaer, som har til formål at skabe en struktureret, forudsigelig og tryk hverdag for de unge.

Ugeskemaerne består af mange aktiviteter. Det behandlende sigte i hverdagens aktiviteter ses eksempelvis ved, at de unge får mulighed for at tilegne sig basale praktiske færdigheder og opøve en struktur gennem fx rengøring og tøjvask. Skolegang og praktik anses ligeledes som en del af behandlingen, da de unge her får mulighed for at tilegne sig personlige, sociale og faglige kompetencer. Hovedparten af de delvis lukkede afdelinger lægger vægt på, at de unge så vidt muligt skal gå i skole eller være i praktik uden for institutionen.

Et andet fællestræk ved behandlingsindsatsen på de delvis lukkede afdelinger er relationspædagogikken som grundlæggende princip for mødet og interaktionen med de unge. Denne tilgang anvendes i det daglige samvær med de unge til løbende at arbejde med deres motivation for behandling og forandring og til at udvikle deres socioemotionelle kompetencer. Relationspædagogikken bidrager dermed til at skabe en behandlingsindsats, som er struktureret efter klare principper for interaktion med målgruppen. På nogle delvis lukkede afdelinger er behandlingsindsatsen struktureret i en række faser eller trin, som i samspil med point- eller belønningssystemer har til formål at tydeliggøre for de anbragte børn og unge, hvor de er i behandlingen. På de pågældende afdelinger bidrager dette også til at skabe en struktureret behandlingsindsats.

Egentlig behandling ved hjælp af forskellige metoder er også en fast del af hverdagen på de delvis lukkede afdelinger. Alle fem afdelinger målretter behandlingsplaner eller udviklingsplaner til den enkelte unges særlige udfordringer. På de delvis lukkede afdelinger anvendes en bred vifte af specialiserede metoder, som både indgår i de individuelle behandlingsforløb og i det daglige samvær med de unge. I kapitel 5 udfoldes de konkrete metoder nærmere.

Samlet set tegner lederne og medarbejdernes besvarelser i spørgeskemaundersøgelsen et billede af forskelle i medarbejdernes kompetenceniveau inden for hver af de delvis lukkede afdelinger. Især lederne vurderinger af medarbejdergruppens kompetencer indikerer, at der er behov for opkvalificering i forhold til forebyggelse af magtanvendelse og deeskalering af konflikter. I interviews med ledere og medarbejdere gives der dog ikke udtryk for et generelt lavt niveau. Lederne og medarbejdernes besvarelser i spørgeskemaet kan til dels afspejle en opfattelse af, at man aldrig bliver færdigudlært i forebyggelse og håndtering af konflikter, da det ud over kendskab til metoder også kræver et kendskab til det enkelte barn eller den enkelte unge. Forebyggelse og håndtering af konflikter fordrer et vedvarende fokus og refleksion over egen og andres adfærd. Dette kommer til udtryk i interviews med ledere og medarbejdere.

I de kvalitative interviews beskriver lederne, at de rekrutterer medarbejdere med et dobbelt blik på personlige kompetencer og fagligt udviklingspotentiale. Robusthed, tålmodighed og grænsesætning er særdeles væsentlige egenskaber, både i et behandlingsperspektiv og i forhold til at fastholde medarbejdere. På baggrund af evalueringen vurderes det, at flertallet af medarbejderne på de delvis lukkede afdelinger besidder disse egenskaber.

1.3.4 De særlige beføjelser til at fastholde og tilbageholde de unge øger muligheden for at fastholde målgruppen i et positivt behandlingsforløb

Hovedparten af ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger vurderer, at de særlige beføjelser i højere grad er med til at fastholde anbragte børn og unge i behandling end åbne døgninstitutioner. Det er et udbredt perspektiv, at tilbageholdelse og fastholdelse af unge, som er i risiko for at rømme, er et nødvendigt redskab. På trods af at de særlige beføjelser mindsker udfordringer med rømning, oplever alle de delvis lukkede afdelinger i nogen grad, at anbragte børn og unge rømmer. Dette er grunden til, at de særlige beføjelser kun i nogen grad bidrager til, at de delvis lukkede afdelinger kan fastholde målgruppen i et positivt behandlingsforløb.

I forlængelse heraf er over halvdelen af lederne og medarbejderne i spørgeskemaundersøgelsen helt eller delvist enige i, at de delvis lukkede afdelinger bør have mulighed for at tilbageholde målgruppen i længere og flere perioder, end loven aktuelt giver hjemmel til. Dette er særligt relevant i forbindelse med afrusning i begyndelsen af eller under en anbringelse.

Hvad angår hyppigheden af anvendelse af de særlige beføjelser angiver størstedelen af lederne, at det er nødvendigt at tilbageholde et anbragt barn eller en anbragt ung ved at låse yderdøre og vinduer månedligt. Lidt over halvdelen af lederne svarer, at det er nødvendigt at forhindre rømning ved hjælp af fastholdelse halvårligt. Blandt lederne er der en relativt begrænset spredning ift., hvor ofte de oplever, at det er nødvendigt at gøre brug af de særlige beføjelser. Kvalitative interviews med lederne indikerer, at denne spredning muligvis kan forklares ved hhv. den specifikke målgruppe på afdelingen (fx hvor stor en andel af de unge der har problemer med stofafhængighed) og kulturen på afdelingen (fx hvorvidt de særlige beføjelser opleves let at kunne integreres i den pædagogiske indsats). Endelig må antallet af anbragte unge på den enkelte afdeling også have betydning for, hvor hyppigt de særlige beføjelser anvendes.

Blandt de kommuner, som har anbragt et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling i perioden 2013 til 2017, er det kun en fjerdedel, som også har truffet beslutning om tilbageholdelse, og en fjerdedel, der også har truffet beslutning om fastholdelse. Dette til trods for, at en anbringelse på en delvis lukket afdeling alene må finde sted, når det vurderes afgørende for den socialpædagogiske behandling, at yderdøre og vinduer kan aflåses i perioder, og/eller at den unge kan fastholdes fysisk. Den relativt lave andel af kommuner, som også træffer afgørelser om tilbageholdelse og fastholdelse, er derfor overraskende og kan potentielt skyldes, at nogle kommunalbestyrelser ikke er bekendte med, at anbringelsen i sig selv ikke giver medarbejderne på de delvis lukkede afdelinger adgang til at benytte de særlige beføjelser.

Selvom de særlige beføjelser opfattes som et nødvendigt redskab til at fastholde målgruppen i behandling, kan de ifølge nogle medarbejdere også give anledning til dilemmaer; hvor tilbageholdelse for nogle unge kan give ro og skabe fokus på behandlingen, oplever andre uro som følge af muligheden for frihedsberøvelse, hvilket kan blokere for behandling. Endvidere kan brugen af de særlige beføjelser i nogle tilfælde påvirke relationen mellem den unge og det pædagogiske personale negativt.

1.3.5 Tre år efter anbringelsens ophør oplever en stor del af målgruppen udfordringer relateret til uddannelse, beskæftigelse og/eller kriminalitet

Evalueringen viser, at børn og unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling i perioden 2013 til 2017, også har det svært på den anden side af anbringelsen. Der er dog enkelte positive resultater fra de registerbaserede analyser, og ledere og medarbejdere peger i interviews på, at mange unge i nogen grad oplever en positiv udvikling i løbet af anbringelsen. De understreger dog også, at en positiv udvikling kan se meget forskellig ud afhængig af den enkeltes udgangspunkt, og at det for nogle unge ikke lykkes afdelingerne at skabe en positiv udvikling.

De registerbaserede analyser viser, at fire ud af 10 børn og unge genanbringes samme år, som anbringelsen på en delvis lukket afdeling ophører. Tre år senere er knap seks ud af 10 anbragt på ny. Hovedparten af de unge, som genanbringes inden for samme år som endt anbringelse, anbringes i en åben anbringelsesform, hvilket må betragtes som en positiv udvikling. Knap en femtedel anbringes på en sikret institution samme år som anbringelsen på en delvis lukket afdeling ophører.

Tre år efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling har ni ud af 10 unge i gruppen afsluttet grundskolen. Dette tyder på, at de delvis lukkede afdelinger i overvejende grad formår at sikre de anbragte børn og unge et relevant undervisningstilbud under anbringelsen og dermed klæde dem på til at færdiggøre grundskolen under eller i årene efter anbringelsen.

Selvom hovedparten af de unge afslutter grundskolen, er det kun en lille del, der påbegynder en ungdomsuddannelse eller en forberedende uddannelse under eller i kølvandet på en anbringelse. Tre år efter anbringelsens ophør er 14 pct. i gang med en ungdomsuddannelse, og fem pct. er i gang med en forberedende uddannelse. Derimod er størstedelen af de unge ikke registreret i uddannelse i årene efter endt anbringelse; tre år efter anbringelsens ophør drejer det sig om knap syv ud af 10 unge.

Ligeledes er en ganske lille del af de unge selvforsørgende. Året efter endt anbringelse er syv pct. af de unge i arbejde, mens 15 pct. modtager uddannelseshjælp, og syv pct. er førtidspensioneret. De resterende er uden for erhverv, hvilket bl.a. omfatter unge i gang med en SU-berettiget uddannelse og unge, som forsørges af deres forældre eller plejeforældre.

Evalueringen viser, at anbringelse på en delvis lukket afdeling ikke stopper den kriminelle adfærd for de unge, som havde en nyere dom forud for anbringelsen. Seks ud af 10 i denne gruppe modtog en ny dom samme år som anbringelsens ophør. Året efter gælder det otte ud af 10, og tre år efter gælder det knap ni ud af 10 af de unge, som har fået en dom inden for to år forud for anbringelsen.

2. INDLEDNING

I foråret 2010 blev det muligt at oprette delvis lukkede døgninstitutioner⁶, og i foråret 2013 blev det muligt at oprette delvis lukkede afdelinger i tilknytning til åbne og sikrede døgninstitutioner. Den første delvis lukkede institution/afdeling blev oprettet i 2013. Der er i dag oprettet fem delvis lukkede afdelinger⁷ med et varierende antal pladser⁸. Det vil sige, at der ikke findes delvis lukkede institutioner. Herefter anvendes betegnelsen *delvis lukkede afdelinger*. I alt udbydes der ifølge tilbudsportalen 44 pladser på tværs af de delvis lukkede afdelinger.

Målgruppen for delvis lukkede afdelinger er børn og unge i alderen 12-17 år med negativ og uadadreagerende adfærd, misbrugsproblemer og/eller kriminel adfærd. Målgruppen er derudover kendetegnet ved at have behov for et længerevarende behandlingsforløb og i perioder at være rømningstruet. Formålet med de delvis lukkede afdelinger er at kunne fastholde anbragte børn og unge i et socialpædagogisk behandlingsforløb i disse perioder. Derfor er de delvis lukkede afdelinger kendetegnet ved, at voksenansvarslovens §§ 12 og 13 giver særlige beføjelser til at tilbageholde de anbragte børn og unge ved at aflåse yderdøre og vinduer samt fastholde dem fysisk for at forhindre rømning og dermed fastholde dem i et socialpædagogiske behandlingsforløb. Det forudsættes, at den socialpædagogiske behandling i hovedparten af tiden kan foregå under åbne rammer, og at det kun i kortere perioder vil være nødvendigt at begrænse de anbragte børn og unges bevægelsesfrihed. Derfor kan tilbageholdelse af børn og unge på delvis lukkede institutioner og afdelinger maksimalt ske fem sammenhængende dage og maksimalt 30 dage om året.

Det er børn- og ungeudvalget i den enkelte kommune, der træffer afgørelse om en eventuel anbringelse på en delvis lukket afdeling. I forbindelse med anbringelsen træffer kommunalbestyrelsen i den anbringende kommune (i praksis leder eller myndighedssagsbehandler) afgørelse om de nærmere rammer for anvendelse af voksenansvarslovens §§ 12 og 13 vedrørende tilbageholdelse og fastholdelse. Afgørelsen angiver antallet af sammenhængende dage og det samlede antal dage på et år, den unge kan tilbageholdes ved aflåsning af yderdøre og vinduer. Desuden angives situationer, hvor fastholdelse af den anbragte unge kan være en mulighed, fx situationer hvor personalet formoder, at den unge ved rømning vil skade sig selv eller andre, indtage euforiserende stoffer, begå kriminalitet mv. Når afgørelsen foreligger, er kompetencen til i den konkrete situation at træffe beslutning om tilbageholdelse eller fastholdelse givet til lederen af den delvis lukkede afdeling eller dennes stedfortræder.

I denne rapport evaluerer vi de delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner med særligt fokus på, om disse afdelinger med deres særlige beføjelser lever op til formålet om at fastholde børn og unge i et positivt behandlingsforløb, samt et særligt fokus på institutionstypens kendetegn, indsats, målgruppe og resultater for de anbragte børn og unge.

Evalueringen har til formål at belyse fem overordnede undersøgelsesspørgsmål:

1. Hvad **kendetegner delvis lukkede afdelinger** i forhold til kapacitet og efterspørgsel, organisering og fysiske rammer for tilbageholdelse?
2. Hvad **kendetegner målgruppen** for denne institutionstype, hvad er de anbringende **kommuners overvejelser** herom i forhold til valg af institutionstype, og er de anbragte børn og unge på delvis lukkede afdelinger inden for den i loven nævnte målgruppe?

⁶ Lov nr. 551 af 26/05/2010: Lov om ændring af social service og lov om rettens pleje (Styrkelse af indsatsen overfor kriminalitetstruede unge).

⁷ Foruden de fem afdelinger, som er omfattet af evalueringen, oprettede Københavns Kommune i 2014 et mindre antal delvis lukkede pladser på to døgninstitutioner. Begge var dog lukkede, da evalueringen blev påbegyndt.

⁸ <https://tilbudsportalen.dk/tilbudssoegning/landing/index>.

3. Hvordan er hverdagen og de intensive pædagogiske behandlingsforløb tilrettelagt (**indsatsen**), og i hvilken grad bidrager den pædagogiske indsats og praksis samt personalets kompetencer til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats?
4. Er der med **de særlige beføjelser** skabt afdelinger med specialiserede pædagogiske behandlingsforløb efter lovens hensigt, som formår at fastholde de anbragte børn og unge i en intens og struktureret behandlingsindsats?
5. Hvilke **resultater** ses for gruppen af børn og unge, som har været anbragt på delvis lukkede afdelinger på kort og mellemlangt sigt?

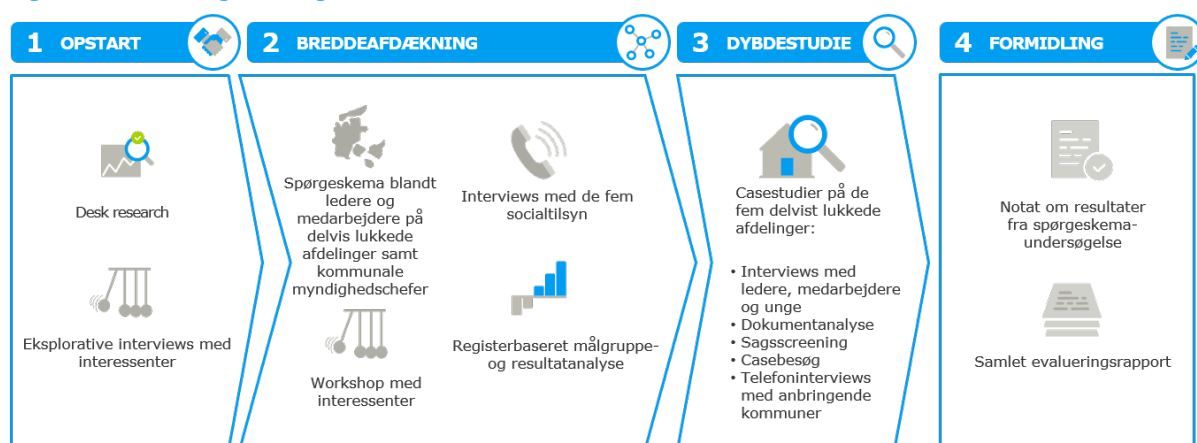
I forhold til undersøgelsesspørgsmål tre og fire er det væsentligt at nævne, at der med virkning fra 2019 trådte nye regler i voksenansvarsloven i kraft, som har særlig betydning for indsatsen på de delvis lukkede afdelinger. Nærværende evalueringen omfatter alene regelsættet, der var gældende indtil 1.1.2019. Evalueringen omfatter således ikke, hvorvidt disse nye regler er implementeret eller eventuelle udfordringer ved de nye regler. De nye regler omfatter fx krav om fastsættelse af en obligatorisk husorden med bl.a. regulering af de unges eksterne kommunikation, tv-overvågning af fællesarealer samt brug af døralarmer.⁹

De overordnede undersøgelsesspørgsmål er operationaliseret i en række specifikke spørgsmål, som er anvendt i dataindsamlingen. Disse kan findes i Appendix 1: Evalueringsmatrice

2.1 Evalueringens datakilder

Evalueringen bygger på et mixed methods-design, og datagrundlaget er således tilvejebragt ved brug af kvantitative såvel som kvalitative undersøgelsesmetoder. I dette afsnit skitseres de enkelte datakilder og formålet hermed kortfattet, mens det er muligt at læse supplerende og uddybende bemærkninger om datagrundlaget, metoder og analysestrategier i evalueringens Appendix 3: Methodenotat. Nedenstående figur giver et overblik over evalueringsaktiviteterne i alle evalueringsfaser.

Figur 1-1: Evalueringsfaser og -aktiviteter

Som illustreret i figuren, er evalueringen baseret på en breddeafdækning og et efterfølgende dybdestudie. Begge kortlægninger er gennemført ud fra den viden, som indledningsvist er genereret i forbindelse med desk research og hypotesegenererende interviews med interessenter. Hypoteserne, udledt i opstartsfasen, har – sammen med undersøgelsesspørgsmålene præsenteret ovenfor – fungeret som en rettesnor for tilrettelæggelsen af de efterfølgende dataindsamlingsaktiviteter, herunder eksempelvis udformning af spørgeskemaer og interviewguider.

⁹ De nye regler har dog været en del af dagligdagen på de delvis lukkede afdelinger ved evaluators casebesøg på afdelingerne.

Breddeafdækningen består primært af en spørgeskemaundersøgelse udsendt til ledere og medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger samt en registeranalyse baseret på data fra Danmarks Statistik. I spørgeskemaundersøgelsen, som er besvaret af ledere på alle afdelinger, medarbejdere fra tre afdelinger samt kommunale myndighedschefer, belyses bl.a. brugen af de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde de anbragte børn og unge samt ledernes og medarbejdernes perspektiver herpå.

Registeranalysen bruges til at belyse målgruppen af unge anbragt på delvis lukkede afdelinger samt til at afdække resultaterne af de unges anbringelse ved at stille skarpt på, hvordan det går de unge efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling. Yderligere indgår interviews med de fem socialtilsyn som et element i breddeafdækningen. Under disse interviews undersøges kendetegn, udfordringer og styrker ved delvis lukkede afdelinger ud fra et tværgående perspektiv. Endelig blev der i forbindelse med breddeafdækningen afholdt en workshop med interessenter på området, som bl.a. havde til formål at perspektivere resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen samt afdække potentielle forklaringer og spørgsmål til videre undersøgelse i dybdestudiet.

Dybdestudiet er på den måde tilrettelagt ud fra resultaterne af breddeafdækningen og bygger på casestudier på de fem delvis lukkede afdelinger. Evalueringen er således baseret på interviews med ni ledere, 22 medarbejdere og fem unge anbragt på delvis lukkede afdelinger. Det har været særdeles vanskeligt både at aftale og gennemføre interviews med unge, enten fordi de unge på forhånd eller på selve dagen meldte fra til deltagelse i interviews, eller fordi de var rømmet fra afdelingen. Derfor er de unges eget perspektiv på hverdagen og behandlingsindsatsen på de delvis lukkede afdelinger kun baseret på få interviews. I forbindelse med casebesøgene er der desuden indsamlet relevante dokumenter, såsom materiale vedrørende organisering, uddannelse af personale, gældende regler på afdelingerne, tilsynsmateriale og materiale om hverdagen på afdelingerne. Dette materiale er ligesom udsagn fra interviewene benyttet til at belyse kendetegn ved afdelingerne, målgruppen og behandlingsindsatserne på afdelingerne. Derudover indgår udtalelser fra interviews også som en central datakilde til afdækning af resultaterne af anbringelse på delvis lukkede afdelinger. Yderligere er der i forlængelse af casebesøgene gennemført en journalgennemgang, hvor udvalgte unges journaler er gennemgået og analyseret med fokus på at udlede viden om målgruppen, målgruppens forløb forud for anbringelse på delvis lukkede afdelinger samt kommunernes overvejelser i forbindelse med anbringelse på delvis lukkede afdelinger. For at belyse kommunale overvejelser i forbindelse med valg af delvis lukkede afdelinger er der desuden gennemført interviews med anbringende sagsbehandlere.

2.2 Læsevejledning

Foruden sammenfatning, denne indledning og bilag indeholder denne rapport fem kapitler, som er struktureret efter de overordnede undersøgelsesspørgsmål, som evalueringen har til formål at belyse. Kapitlerne indeholder således følgende:

Kapitel 3 omhandler kendetegn ved de delvis lukkede afdelinger og besvarer på den måde det første undersøgelsesspørgsmål. Her belyses afdelingernes organisering og kapacitet, rammer for tilbageholdelse samt fordele og ulemper ved forskellige organiseringsformer.

Kapitel 4 vedrører målgruppen for de delvis lukkede afdelinger. Dermed besvarer kapitel 4 det andet undersøgelsesspørgsmål om, hvad der kendetegner de unge anbragt på delvis lukkede afdelinger og kommer i forlængelse heraf også ind på kommunernes overvejelser bag at anbringe de unge på delvis lukkede afdelinger. Det overordnede formål med kapitlet er at vurdere, hvorvidt de anbragte børn og unge er inden for målgruppen for den i loven definerede målgruppe for de delvis lukkede afdelinger.

Kapitel 5 indeholder en beskrivelse af behandlingsindsatserne på de delvis lukkede afdelinger, herunder de unges hverdag, inddragelse af de anbragte unges netværk samt de kompetencer, viden og erfaring, som personalet på de delvis lukkede afdelinger har. Kapitel 5 besvarer således det tredje overordnede undersøgelsesspørgsmål om, i hvilken grad den pædagogiske indsats og praksis samt personalets kompetencer bidrager til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats.

Kapitel 6 omhandler anvendelse og virkning af de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde børn og unge på delvis lukkede afdelinger. Her belyses forskellige perspektiver på, hvorvidt §§ 12 og 13 kan bidrage til at fastholde unge i et positivt behandlingsforløb. Dermed besvares i kapitlet det fjerde overordnede undersøgelsesspørgsmål om, hvorvidt der med de særlige beføjelser er skabt afdelinger med specialiserede pædagogiske behandlingsforløb efter lovens hensigt, som formår at fastholde de anbragte børn og unge i en intens og struktureret behandlingsindsats.

Kapitel 7 vedrører resultaterne af anbringelse på delvis lukkede afdelinger. Her beskrives, hvordan det går de unge efter endt anbringelse på delvis lukkede afdelinger på en række parametre, såsom genanbringelse, kriminalitet og uddannelse, ligesom unges, lederes og medarbejderes perspektiver på resultaterne af anbringelserne præsenteres. Med dette kapitel besvares det femte og sidste overordnede undersøgelsesspørgsmål for evalueringen.

3. KENDETEGN VED DELVIS LUKKEDE AFDELINGER

I dette kapitel belyses de delvis lukkede afdelingers kendetegn i forhold til kapacitet, organisering samt de fysiske rammer for tilbageholdelse. Analyserne i kapitlet er overvejende af deskriptiv karakter og tegner dermed et billede af de rammer og vilkår, som den socialpædagogiske behandling på de delvis lukkede afdelinger foregår indenfor, og som på forskellig vis har betydning for, om de delvis lukkede afdelinger formår at tilbyde målgruppen intense og strukturerede behandlingsforløb. I kapitlet knyttes beskrivelserne til de delvis lukkede afdelinger på MultifunC, Grenen-Glesborg, Specialinstitutionen Skodsborg, Bakkegården og Nexus. I rapportens resterende kapitler nævnes afdelinger derimod ikke ved navn af hensyn til interviewpersonernes anonymitet.

Kapitlet indeholder fire afsnit:

Afsnit 3.1 omhandler kapaciteten på de fem delvis lukkede afdelinger.

Afsnit 3.2 beskriver kommunernes efterspørgsmål på delvis lukkede afdelinger.

Afsnit 3.3 illustrerer afdelingernes organisering i forhold til ledelse og placering i den øvrige institutions struktur. Derudover peger afsnittet på fordele og ulemper ved organiseringsformen, hvor delvis lukkede afdelinger er placeret på åbne eller sikrede døgninstitutioner.

Afsnit 3.4 beskriver de fysiske rammer for tilbageholdelse og måden, hvorpå sektioneringen er håndteret.

Boks 3-1: Kapitlets hovedpointer

Overordnet viser evalueringen, at:

- Der er forskel på de fem delvis lukkede afdelinger, hvad angår kapacitet og efterspørgsel, organisering af afdelingerne og de fysiske rammer for tilbageholdelse af anbragte børn og unge.
- Størrelsen på de delvis lukkede afdelinger varierer på tværs af de delvis lukkede afdelinger fra 26 pladser til to pladser. På tværs af de tre afdelinger, hvor oplysninger er tilgængelige, fremgår det, at antallet af anbragte børn og unge er steget over de seneste tre år.
- Belægningsprocenten er relativt høj på de delvis lukkede afdelinger, hvor oplysninger er tilgængelige. I 2019 var belægningsprocenten over 90 pct. for disse afdelinger, og kun for en afdeling har belægningsprocenten et år i perioden 2017-2019 ligget under 90 pct.
- Spørgeskemaundersøgelsen blandt kommunale myndighedschefer viser, at størstedelen af kommunerne har benyttet muligheden for at anbringe et barn eller ung på en delvis lukket afdeling. Antallet af børn og unge, som den enkelte kommune angiver at have anbragt, svinger fra en til 26 og er i gennemsnit 5,65¹⁰.
- De delvis lukkede afdelinger er alle placeret på institutioner, som også har åbne og/eller sikrede afdelinger. Tre af afdelingerne hører under institutioner, som består af åbne, en delvis lukket og sikrede afdelinger, mens to af afdelingerne hører under institutioner, hvor der ud over den delvis lukkede afdeling alene er en åben afdeling.
- På alle institutioner er der en daglig leder eller en institutionsleder/forstander, ligesom der på alle afdelinger med delvis lukkede pladser er afdelingsledere, som refererer til institutionslederen. På fire af de delvis lukkede afdelinger er der dog ikke afdelingsledere, som har særligt ansvar for den delvis lukkede afdeling. I stedet er de delvis lukkede afdelinger integreret i den øvrige drift på disse institutioner.
- De fysiske rammer på de delvis lukkede afdelinger muliggør på forskellig vis, at de unge kan tilbageholdes. Hvor fire af de delvis lukkede afdelinger kan aktivere tilbagehold, således at de unge fortsat kan opholde sig på samme værelse og i samme boenhed som normalt, da skal de unge på en delvis lukket afdeling opholde sig på et andet værelse og i en anden boenhed, hvis de tilbageholdes.

3.1 Kapaciteten på de delvis lukkede afdelinger

Størrelsen på de delvis lukkede afdelinger, forstået som antal aktuelle pladser, varierer på tværs af de delvis lukkede afdelinger. Grenen-Glesborg er godkendt til det største antal pladser inden for rammerne af en delvis lukket afdeling (26 pladser), mens Bakkegården har det mindste antal pladser (to pladser). De resterende delvis lukkede afdelinger er aktuelt godkendt til hhv. 10, otte og seks pladser til unge.¹¹

For både Grenen-Glesborg og Skodsborg gør det sig gældende, at det totale antal pladser er fleksibelt i forhold til anbringelse på den åbne og den delvis lukkede afdeling. Samtlige pladser på de to afdelinger kan altså optages af unge anbragt på enten den åbne eller delvis lukkede afdeling. I efteråret 2019 er 15 af i alt 21 unge på Grenen-Glesborg anbragt på institutionens delvis lukkede

¹⁰ Der er ikke fundet umiddelbare forklaringer af variationen.

¹¹ Foruden disse institutioner oprettede Københavns Kommune i 2014 et mindre antal delvis lukkede pladser i tilknytning til to døgninstitutioner. Disse var dog lukkede, da evalueringen blev påbegyndt.

afdeling, mens seks ud af otte unge på Skodsborg aktuelt er anbragt på den delvis lukkede afdeling.

Tabel 3-1: Kapacitet for de delvis lukkede afdelinger

	Grenen-Glesborg	MultifunC	Skodsborg	Bakkegården	Nexus
Aktuelle antal pladser*	21 (26)	10	6 (8)	2	6
Antal anbragte					
2017	0	16	16	-	-
2018	17	17	15	-	-
2019**	24	20	14	-	-
Belægningsprocent***					
2017	99,8 pct.	100 pct.	119,6 pct.	-	-
2018	94,4 pct.	86,6 pct.	116,1 pct.	-	-
2019**	101,2 pct.	93,1 pct.	99,63 pct.	-	-
Pris for anbringelse på institutionens delvis lukkede afdeling (døgntakst)	Afhængig af speciale: Traditionel: 4.873 kr. Psykiatrinær: 6.783 kr. Individuel: 8.073 kr.	Niveau 1-4: 8.047 kr. Niveau 5: 7.228 kr. (udslusning) Niveau 6 (behandling uden ophold): 936 kr.	Intern: 4.603 kr. Ekstern: 6.439 kr.	Birkehuset (eneprojekter): Niveau 2: 8.930 kr. Niveau 3: 11.637 kr. Niveau 4: 18.563 kr. Takster for eneprojekter beregnes individuelt og vil ofte koste mest i begyndelsen af forløbet.	5.066 kr.
Pris for anbringelse på institutionens åbne afdeling (døgntakst)	4.804 kr.		6.439 kr.	4.522 kr.	4.069 kr.

Note: * Tallene for Grenen-Glesborg, MultifunC og Skodsborg er angivet af institutionen selv. For Bakkegården og Nexus er tallene fra tilbudsportalen. For Grenen-Glesborg og Skodsborg angiver tallet i parentes det totale antal delvis lukkede pladser, de er godkendt til. Tallet uden for parentes er det antal pladser, institutionen selv angiver som fuld belægning.

** For 2019 baserer tallene sig på perioden fra 1. januar til 30. september.

*** Belægningsprocenten er angivet af afdelingerne/institutionerne selv og er beregnet ud fra det antal pladser, institutionen/afdelingen selv angiver som fuld belægning (tallet uden for parentes i øverste række). For Skodsborg og Grenen-Glesborg indeholder tallet for anbragte unge både unge anbragt på åbne og delvis lukkede afdelinger.

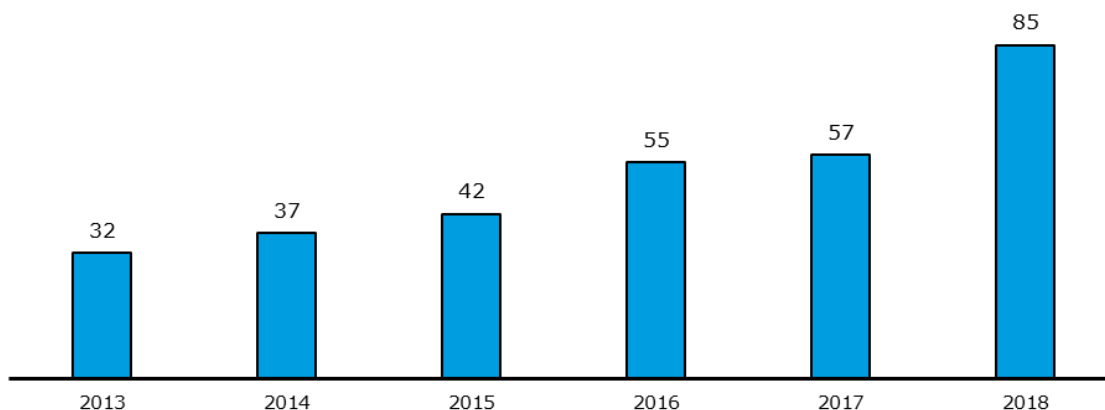
På tværs af de tre institutioner, hvor oplysninger er tilgængelige, fremgår det, at **antallet af anbragte børn og unge** er steget over de seneste tre år. Særligt er antallet steget på Grenen-Glesborg, der oprettede den delvis lukkede afdeling i 2018. På MultifunC er antallet af anbragte unge også steget i perioden, hvilket primært skyldes, at kapaciteten på afdelingen i 2018 blev udvidet fra otte til 10 pladser. Ud fra tallene fra Skodsborg kan det ikke direkte udledes, at antallet af unge anbragt på den delvis lukkede afdeling er steget, da tallene indeholder både unge anbragt på institutionens åbne og delvis lukkede afdeling. Institutionslederen bemærker dog, at de særligt, siden loven om bekæmpelse af ungdomskriminalitet trådte i kraft den 01.01.2019, har oplevet en markant stigning i efterspørgslen på delvis lukkede pladser. Mens det tidligere typisk var højst fire af deres otte pladser på den delvis lukkede afdeling, der var optaget ad gangen, er det aktuelt seks.

Figur 3-1 herunder viser antal børn og unge anbragt på en delvis lukket afdeling i perioden fra den første afdeling åbnede i juli 2013 til og med 31. december 2018. Som det fremgår, er der

sket en markant stigning i antal anbragte i perioden. Den store stigning fra 2017 til 2018 afspejler åbningen af den største delvis lukkede afdeling.

Figur 3-1: Antal børn og unge i alderen 12-22 år anbragt på en delvis lukket afdeling i årene 2013-2018

Kilde: Statistikbanken

Kendetegnende for de delvis lukkede afdelinger, hvor oplysninger er tilgængelige, er, at **belægningsprocenten** er relativt høj. I 2019 er belægningsprocenten over 90 pct. for alle afdelinger, og kun for en afdeling har belægningsprocenten et år i perioden 2017-2019 ligget under 90 pct. (se MultifunC, år 2018). På Skodsborg har belægningsprocenten i både 2017 og 2018 ligget over 100 pct., hvilket skyldes, at afdelingen betragter seks anbragte unge som fuld belægning, men i perioder har haft alle otte pladser, de er godkendt til, besat. Overordnet viser opgørelserne, at der på de respektive afdelinger har været relativt få ubenyttede pladser gennem de seneste tre år.

Prisen for anbringelse på de delvis lukkede afdelinger varierer både på tværs af afdelinger og inden for afdelinger. På de enkelte afdelinger afhænger døgntaksten af de udfordringer, som den anbragte ung har, og dermed af omfanget af støttebehovet. Eksempelvis ses det på Grenen-Glesborg, at taksten for en individuel indsats, hvor der hele tiden er en medarbejder sammen med den unge, er højere end taksten for en traditionel indsats. Interviews indikerer, at priserne på de delvis lukkede afdelinger kan afholde kommuner fra at benytte afdelingerne. En leder på en delvis lukket afdeling giver således udtryk for, at prisen for en plads på den respektive afdeling i visse tilfælde har haft den betydning, at anbringende sagsbehandlere ikke har fået lov til at anbringe unge på afdelingen.

Det fremgår ligeledes af Tabel 3-1, at taksten for en anbringelse på de åbne afdelinger på de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger typisk er lavere end taksten for en anbringelse på den delvis lukkede afdeling. Til yderligere sammenligning er den gennemsnitlige døgntakst for en anbringelse på åbne døgninstitutioner med lignende målgrupper 3.982 kr.¹², hvilket også er markant lavere end døgntaksterne for en anbringelse på de fem delvis lukkede afdelinger.

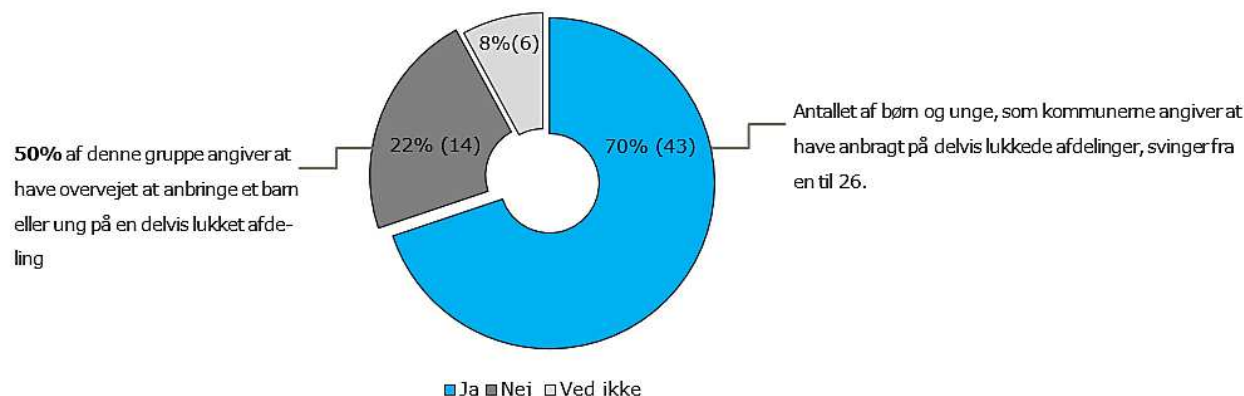
3.2 Kommunal efterspørgsel og anvendelse af delvis lukkede afdelinger

Spørgeskemaundersøgelsen blandt kommunale myndighedschefer viser, at størstedelen af kommunerne har benyttet muligheden for at anbringe et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling.

¹² Dette er udregnet som et simpelt gennemsnit af døgntaksten for de åbne døgninstitutioner på Ungdomscentret Turbo, Godset Akut og Fensmarken. Disse institutioner er fundet ved at søge på kriterierne 'åben døgninstitution', 'kriminalitet', 'personfarlig', 'stofmisbrug' og 'udadreagerende adfærd'. Desuden fremkom Døgncentret Nibe, som dog ikke er medtaget i beregningen pga. et stort og på tilbudsportalen uforklaret spænd i døgntakster.

Nedenstående Figur 3-2 viser andelen af kommuner, der i perioden fra 2011 til 2018 har anbragt et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling. Fordelingen er baseret på myndighedschefernes skøn og er derfor behæftet med en vis usikkerhed.

Figur 3-2: Andel af kommuner, der i perioden 2013 - 2018 har anbragt børn og unge på delvis lukkede afdelinger

Note: n=63

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt kommunale myndighedschefer.

Af de 63 myndighedschefer, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, angiver 70 pct. (43 kommuner), at deres kommune i perioden har anbragt mindst et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling. Antallet af børn og unge, som den enkelte kommune angiver at have anbragt, svinger fra en til 26 og er i gennemsnit 5,65. Både større og mindre kommuner (målt efter indbyggertal) er blandt de 10 kommuner, som angiver at have anbragt flest unge på delvis lukkede afdelinger. Flere myndighedschefer gør opmærksom på, at antallet er et estimat og behæftet med en vis usikkerhed.

Af de 14 kommuner, der ikke har benyttet de delvis lukkede afdelinger, angiver halvdelen, at de har overvejet det. Størstedelen angiver samtidig, at en af årsagerne til, at de ikke har benyttet de delvis lukkede afdelinger, er, at der i kommunen ikke er børn i målgruppen. Kun én kommune angiver manglende kendskab til anbringelsesformen som årsag til ikke at have benyttet den.

Spørgeskemaundersøgelsen illustrerer således et bredt kendskab til delvis lukkede afdelinger. Ligeledes viser spørgeskemaundersøgelsen, at 70 pct. af kommunerne (baseret på de kommuner, hvor myndighedscheferne har besvaret spørgeskemaet) har benyttet de delvis lukkede afdelinger, og at der her er tale om både små og store kommuner.

3.3 Organisering af afdelinger og ledelse på de delvis lukkede afdelinger

De delvis lukkede afdelinger er alle placeret på institutioner, som også har pladser til unge anbragt på åbne og/eller sikrede institutioner og afdelinger. Tre af de delvis lukkede afdelinger hører under institutioner, hvor der også er åbne og sikrede afdelinger (Grenen-Glesborg, MultifunC og Bakkegården), mens to af afdelingerne hører under institutioner, hvor der ud over den delvis lukkede afdeling alene er åbne afdelinger (Skodsborg og Nexus).

Organiseringen af ledelsen på de fem delvis lukkede afdelinger er relativt ensartet. På alle institutioner er der en daglig leder eller en institutionsleder/forstander, ligesom der på alle afdelinger med delvis lukkede pladser er afdelingsledere, som refererer til institutionslederen/forstanderen/den daglige leder. På fire af de delvis lukkede afdelinger er der dog ikke afdelingsledere, som har

særligt ansvar for den delvis lukkede afdeling og de unge, som er anbragt der. I stedet er de delvis lukkede afdelinger integreret i den øvrige drift på disse institutioner. Undtagelsen findes på den delvis lukkede afdeling MultifunC, hvor der er en leder, som alene har ansvaret for den delvis lukkede afdeling, og hvor driften ikke på samme måde er integreret med driften af tilbud til unge anbragt på åbne og/eller sikrede afdelinger på institutionen.

3.3.1 Fordele og ulemper ved forskellige organiseringsformer

Uanset den specifikke organiseringsform er der bred enighed om, at "hybrid-institutionen", hvor der både er en åben og en delvis lukket afdeling, er en fordel ud fra et behandlingsmæssigt perspektiv. Dette skyldes, at institutionerne derved kan udnytte de muligheder, som anbringelse på en åben institution giver, samtidig med at det er muligt at fastholde de unge i behandling, hvis de er rømningstruede. En daglig leder forklarer uddybende, hvordan en sådan konstellation kan være med til at fremme stabiliteten i et anbringelsesforløb og derved styrke den unges trivsel og muligheder for at udvikle sig i en positiv retning. Ændres en anbringelse fra at være åben til delvis lukket eller omvendt, skal den unge ikke nødvendigvis vænne sig til nye omgivelser og nyt personale, idet et institutionsskift ikke er nødvendigt.

Der er også udfordringer forbundet med driften af hybrid-institutioner, hvor den delvis lukkede afdeling ligger i tilknytning til en åben døgninstitution. Disse udfordringer vedrører de nye regler, som trådte i kraft per 1. januar 2019, og indgår derfor ikke i denne evaluering.¹³

3.4 Fysiske rammer for tilbageholdelse

Voksenansvarslovens § 12 muliggør i bestemte situationer og under bestemte forudsætninger, at delvis lukkede afdelinger kan tilbageholde anbragte unge (se Boks 3-2). I dette afsnit beskrives det, hvordan de fysiske rammer på de delvis lukkede afdelinger muliggør, at unge kan tilbageholdes.

¹³ Den specifikke udfordring relaterer sig til kravet om at tv-overvåge fællesarealer for bl.a. unge anbragt på delvis lukkede afdelinger (§ 16a), mens unge anbragt på åbne institutioner og afdelinger ifølge flere socialtilsyn ikke må overvåges, når de opholder sig på fællesarealer. Deler unge anbragt på delvis lukkede afdelinger fællesarealer med unge anbragt på åbne institutioner og afdelinger, opstår der således en udfordring i forhold til håndteringen af videoovervågning af fællesarealer.

Boks 3-2: Lovgrundlag for tilbageholdelse af unge anbragt på delvis lukkede afdelinger

§ 12: På delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner kan anbragte børn og unge tilbageholdes, ved at yderdøre og vinduer aflåses i perioder.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om, at barnet eller den unge kan tilbageholdes efter stk. 1, når det har afgørende betydning for den socialpædagogiske behandling, at barnet eller den unge ikke rømmer fra institutionen, og der er risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling vil lide alvorlig skade i forbindelse med en rømning.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen fastsætter i forbindelse med en afgørelse efter stk. 2 de nærmere rammer for tilbageholdelse. Tilbageholdelse kan højst udgøre 5 sammenhængende dage og maksimum 30 dage i alt på 1 år.

Stk. 4. Lederen eller dennes stedfortræder kan inden for de rammer om tilbageholdelse, som kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om, jf. stk. 3, tilbageholde barnet eller den unge, når betingelserne i stk. 2 er opfyldt. Lederen eller dennes stedfortræder kan beslutte, at tilbageholdelsen skal begrænses til bestemte tidspunkter i døgnet.

Stk. 5. Afgørelse om tilbageholdelse efter stk. 2 og fastholdelse efter § 13, stk. 2, er en samlet afgørelse og træffes for 1 år ad gangen.

Kilde: Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (LBK nr. 764 af 01/08/2019)

De fysiske rammer på de delvis lukkede afdelinger muliggør på forskellig vis, at de anbragte unge kan tilbageholdes. Hvor fire af de delvis lukkede afdelinger kan aktivere tilbageholdelse således, at de unge fortsat kan opholde sig på samme værelse og i samme boenhed som normalt, da skal de unge på en delvis lukket afdeling (den delvis lukkede afdeling på Specialinstitution Skodsborg) opholde sig på et andet værelse og i en anden boenhed, hvis de tilbageholdes.

På Specialinstitution Skodsborg benyttes de delvis lukkede afdelinger således kun, når en ung tilbageholdes efter de delvis lukkede afdelingers særlige beføjelser. Den resterende del af tiden står disse afdelinger tomme. Dette betyder ifølge lederen på afdelingen, at alle de anbragte på afdelingen i princippet kan anbringes på den delvis lukkede afdeling. På de resterende delvis lukkede afdelinger benyttes forskellige metoder til at tilbageholde de unge i de omgivelser, som de normalt befinder sig i. Hvor en afdeling er inddelt i boliger med værelse, toilet og bad samt køkken, som hver især kan aflåses og dermed muliggøre tilbageholdelse, benyttes der på de andre delvis lukkede afdelinger fingeraftryks aflæsere, og på en enkelt afdeling benyttes stålpersienner for vinduerne til at tilbageholde de unge.

Således er der forskellige måder at håndtere sektioneringen på, dvs. indretningen af en delvis lukket afdeling på en åben døgninstitution. Undersøgelsen af de fysiske rammer på de delvis lukkede afdelinger indikerer, at der på de institutioner, som består af åbne afdelinger og en delvis lukket afdeling, ikke fysisk er en adskillelse eller opdeling af de unge alt efter anbringelsesgrundlag.

4. MÅLGRUPPE

I dette kapitel besvares det andet undersøgelsesspørgsmål specificeret indledningsvist, som er: *Hvad kendetegner målgruppen for denne institutionstype, hvad er anbringende kommuners overvejelser herom i forhold til valg af institutionstype, og er de anbragte børn og unge på delvis lukkede afdelinger inden for den i loven nævnte målgruppe?*

Boks 4-1: Servicelovens beskrivelse af målgruppen for delvis lukkede afdelinger

§ 63 a. Børn og unge-udvalget kan træffe afgørelse om anbringelse på delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner, jf. § 52, stk. 3, nr. 7, jf. § 52, stk. 1, og § 58, når betingelserne i stk. 2 er opfyldt.

Stk. 2. Delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner for børn og unge mellem 12 og 17 år efter § 66, stk. 1, nr. 7, må alene anvendes, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk. Der skal endvidere være risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade på grund af

- 1) kriminel adfærd hos barnet eller den unge,
- 2) misbrugsproblemer hos barnet eller den unge eller
- 3) andre adfærds- eller tilpasningsproblemer hos barnet eller den unge.

Kilde: Bekendtgørelse af lov om social service (nr. 798 af 07/08/2019)

Kapitlet indeholder tre afsnit:

I **afsnit 4.1** beskrives, hvem de unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er. Her belyses baggrundskarakteristika og de unges forløb før anbringelse på en delvis lukket afdeling. Derudover gennemgås ledernes og medarbejdernes oplevelser af, hvorvidt målgruppen på de delvis lukkede afdelinger har ændret sig over tid.

Afsnit 4.2 omhandler de anbringende kommuners overvejelser ved brug af delvis lukkede afdelinger. De angivne årsager til anbringelser gennemgås, og væsentligheden af afdelingernes mulighed for at tilbageholde de unge set fra et kommunalt perspektiv belyses.

I **afsnit 4.3** vurderes fundene i ovenstående afsnit i forhold til, hvorvidt de unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er inden for målgruppen som beskrevet i lovgivningen.

Indledningsvis opsummeres kapitlets hovedpointer i Boks 4.2 nedenfor.

Boks 4-2: Kapitlets hovedpointer

Både kvalitative og kvantitative data peger på, at de unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er inden for målgruppeformuleringen angivet i loven. Dette kommer til udtryk ved, at:

- Hovedparten af de unge er inden for den angivne aldersgruppe, men der er dog også en lille gruppe unge over 18 år, som anbringes på afdelingerne. Unge over 18 år kan anbringes på en delvis lukket afdeling som led i en ungdomssanktion, hvilket formentlig er årsagen til anbringelsen for en del af denne gruppe. Det er dog ikke muligt at udlede årsagen til anbringelsen på baggrund af registerdata.
- De unge har alvorlige adfærdsmæssige problemer relateret til fx uadadreagerende adfærd, kriminalitet, misbrug, seksuelt grænseoverskridende adfærd samt psykiatriske diagnoser, og hovedparten beskrives som havende mange udfordringer. Samtidig har de unge ofte en række sammenbrudte anbringelser bag sig.
- Myndighedschefer og sagsbehandlere i de anbringende kommuner såvel som ledere og medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger oplever, at de unge er kendetegnet ved, at det er nødvendigt at kunne tilbageholde dem på afdelingerne for at sikre deres trivsel og udvikling. Tidligere rømnin-ger og de ovenfor beskrevne alvorlige adfærdsproblemer medfører, at sagsbehandlerne vurderer, at det er afgørende, at de unge tilbageholdes for at sikre deres trivsel, udvikling og sundhed.
- Undersøgelsen indikerer endvidere, at mindre alvorlige adfærdsproblemer, såsom skoleproblemer, ikke er afgørende for, at de unge anbringes på delvis lukkede afdelinger, selvom skoleproblemer ofte er et af flere (og eventuelt afledte) problemer, som unge anbragt på delvis lukkede afdelinger har. Dog optræder kun halvdelen af de unge, som i perioden 2013 til 2017 har været anbragt på en delvis lukket afdeling, med en af de primære anbringelsesårsager for anbringelse på en delvis lukket afdeling (misbrug, kriminalitet og anden bekymrende adfærd) i anbringelsesstatistikken.

4.1 Beskrivelse af målgruppen

En oversigt over baggrundskarakteristika for unge anbragt på delvis lukkede afdelinger viser, at de unge kommer fra alle dele af landet, dog kommer 65 pct. fra enten Region Hovedstaden eller Region Midtjylland, hvor fire ud af fem delvis lukkede afdelinger ligger. Dette illustreres i nedenstående Tabel 4-1, som viser de deskriptive karakteristika fra registre for børn og unge anbragt på en delvis lukket institution eller afdeling i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017. Tabellen indeholder desuden de samme karakteristika for børn og unge anbragt på åbne og sikre institutioner og afdelinger i perioden 1. januar 2010 til og med 31. december 2017.

Tabellen viser også, at der på de delvis lukkede afdelinger er anbragt markant flere drenge end piger. Hovedparten af de unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er i aldersgruppen 12 til 17 år, men der også anbragt unge over 18 år på afdelingerne¹⁴. Det kan fx være som led i en ungdomssanktion. Endvidere har ca. en sjettedel af de unge en psykiatrisk diagnose forud for anbringelsen, mens ca. tre ud af fem unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er dømt for kriminalitet inden for to år forud for anbringelsen. Disse sidstnævnte karakteristika indikerer, at der er tale om en gruppe af unge, som har relativt store udfordringer, når de ankommer til de delvis lukkede afdelinger.

¹⁴ Det er på baggrund af de tilgængelige data ikke muligt at specificere årsagerne til, at unge over 18 år er anbragt på afdelingerne. Det skyldes, at der er tale om relativt få unge, hvorfor oplysninger om forekomsten af de enkelte anbringelsesårsager ikke kan tilgås.

Tabel 4-1: Baggrundskarakteristika for unge anbragt på delvis lukkede afdelinger

Baggrundskarakteristika		Delvis lukkede afdelinger		Åbne institutioner og afdelinger		Sikrede institutioner og afdelinger	
		Pct.	N	Pct.	N	Pct.	N
Køn	Pige	27,9	24	45,4	3002	13,4	96
	Dreng	72,1	62	54,6	3614	86,6	620
Alder ved første anbringelse	12-17 år	88,4	76	91,4	4417	82,7	582
	18-22 år	11,6	10	8,6	417	17,3	122
	Gennemsnitsalder	15,7		13,1		16,3	
Bopælsregion	Hovedstaden	38,4	33	26,1	1767	28,1	202
	Midtjylland	26,7	23	20,9	1384	26,5	190
	Syddanmark	16,3	14	20,0	1326	19,3	138
	Sjælland	14,0	12	13,2	875	17,0	122
	Nordjylland	4,7	4	9,43	624	6,2	44
Kriminalitet*	Er dømt inden for to år forud for anbringelse	57,1	40	22,7	739	79,1	525
	Er <u>ikke</u> dømt inden for to år forud for anbringelse	42,9	30	77,3	2521	20,9	139
Psykiatrisk diagnose forud for anbringelse	Ja	16,3	14	16,7	1104	9,6	69
	Nej	83,7	72	83,3	5512	90,3	647

Note: * Tallene for kriminalitet er betinget af, at den unge er 15 år eller derover på anbringelsestidspunktet. Derfor er n=70 for denne karakteristik.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

Sammenlignes børn og unge anbragt på delvis lukkede afdelinger med børn og unge anbragt på åbne hhv. sikrede institutioner og afdelinger ses flere markante forskelle. For det første er kønsfordelingen mindre skæv på åbne institutioner og afdelinger, mens den er mere skæv på sikrede institutioner og afdelinger. For det andet er gennemsnitsalderen for børn og unge på åbne institutioner og afdelinger lavere, og for unge anbragt på sikrede institutioner og afdelinger er gennemsnitsalderen højere set i forhold til børn og unge på delvis lukkede afdelinger. For det tredje er en markant mindre andel børn og unge på åbne institutioner dømt inden for to år forud for anbringelsen, mens det samme gælder for en markant større andel unge på de sikrede institutioner. Endelig er der ikke en væsentlig forskel i andelen af anbragte børn og unge med en psykiatrisk diagnose forud for anbringelsen på tværs af de tre anbringelsestyper.

Yderligere er det relevant at se på, ikke bare hvem de unge, som er anbragt på delvis lukkede afdelinger, er, men også hvor lang tid de er anbragt på de delvis lukkede afdelinger. Her kan der på baggrund af data fra Danmarks Statistik udregnes en gennemsnitlig anbringelsesvarighed på delvis lukkede afdelinger på ca. 336,5 dage, dvs. 11 måneder. Data fra Danmarks Statistik viser imidlertid også, at der er meget stor forskel på varigheden af de enkelte børn og unges anbringelse på delvis lukkede afdelinger.

Ses der nærmere på kendetegn ved målgruppen af unge anbragt på delvis lukkede afdelinger underbygger udtalelser under de kvalitative interviews, at de unge, som fremhævet ovenfor, har relativt store udfordringer. Interviewene peger på, at hovedparten af de unge har en udadreagerende adfærd, og at de derudover har en lang række forskellige udfordringer, hvorfor målgruppen opleves som værende relativt bred.

Ofte er [vores unge] dem, hvor andre opholdssteder har givet op. Tit får vi opbringninger fra sagsbehandlere, der er overraskede over, at vi godt vil have den unge, når han er voldssom. Men det skal de jo være for at være her. (Leder)

Det er mere specifikt udfordringer relateret til kriminel adfærd, misbrug og selvskadende adfærd. Herudover fremhæves udfordringer relateret til psykiatriske lidelser, såsom personlighedsforstyrrelser og ADHD, en kognitivt ikke-alderssvarende udvikling, omsorgssvigt og prostitution/gråzoprostitution, fx sugardating. Under interviewene fremhæves det desuden, at de enkelte unge anbragt på delvis lukkede afdelinger ofte har mange af disse udfordringer. De analyserede data indikerer således overordnet, at der er tale om en relativt udfordret og heterogen målgruppe.

Selvom målgruppen af unge anbragt på delvis lukkede afdelinger er relativt bred, er målgrupperne på de enkelte afdelinger mere homogene. Hvor en delvis lukket afdeling eksempelvis er specialiseret i unge med mental retardering/udviklingshæmning og kriminel adfærd, og en anden er specialiseret i unge med komplekse psykiske og psykiatriske vanskeligheder samt ekstrem udadreagerende eller selvskadende adfærd, er en tredje delvis lukket afdeling underopdelt i mindre afdelinger målrettet håndteringen af de specifikke udfordringer, som de anbragte unge oplever. På den måde bor de unge på de delvis lukkede afdelinger altså ikke nødvendigvis side om side med unge, som har nogle helt andre vanskeligheder end dem selv. Det betyder ikke, at risikoen for negative peer-effekter er elimineret på afdelingerne. Ved peer-effekter forstås i denne sammenhæng, at de unge kan lære og efterligne andre adfærdsmønstre, både de positive og de negative. De kvalitative interviews med ledere og medarbejdere indikerer, at når unge med komplekse udfordringer og begrænsede sociale kompetencer bor på samme afdeling, kan det resultere i et højt konfliktniveau og følgende nødvendiggøre magtanvendelse. Dette underbygges af medarbejdernes spørgeskemabesvarelser om hyppigheden af magtanvendelser (se Figur 6-5 i kapitel 6). På flere institutioner med delvis lukkede afdelinger er der fokus på at mindske negative peer-effekter – enten ved at skærme de unge i den forstand, at de primært opholder sig på

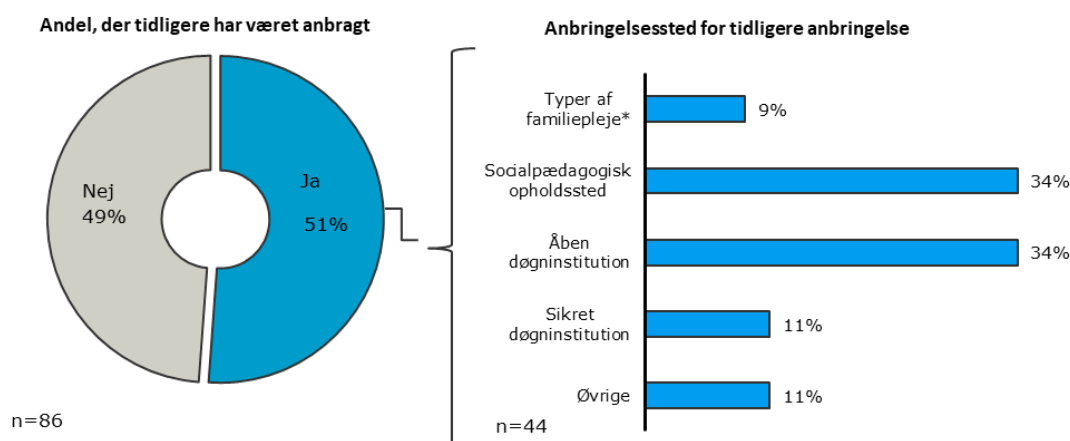

værelserne eller ved at sikre, at de unge altid er sammen med en voksen og ikke mødes/taler med hinanden, uden at der er en voksen til stede.

4.1.1 Forløb forud for anbringelse på en delvis lukket afdeling

Halvdelen af de unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017, har tidligere været anbragt. Dette fremgår af Figur 4-1. Blandt denne gruppe af unge har hovedparten været anbragt i en form for åben anbringelse – dvs. enten på en åben døgninstitution, et socialpædagogisk opholdssted eller i familiepleje. Kun en ud af 10 unge har været anbragt på en sikret døgninstitution, før de anbringes på en delvis lukket afdeling.

Figur 4-1: Tidligere anbringelser

Note: Kategorien 'Typer af familieleje' dækker over 'slægts- og netværkspleje', 'kommunal familieleje' og 'privat familieleje', mens kategorien 'Øvrige' dækker over 'kost- og/eller efterskole', 'eget værelse' eller 'uoplyst'.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

I evalueringen er analyseret journalmateriale for unge fra fem kommuner, og for alle disse unge gælder, at de tidligere været anbragt på åbne institutioner, opholdssteder og/eller i familieleje, før de anbringes på en delvis lukket afdeling. Enkelte har også været anbragt på en sikret døgninstitution forud for anbringelsen på en delvis lukket afdeling. Endelig har flere af de unge på få år allerede gennemgået en række kortere anbringelsesforløb, før de ankommer til den delvis lukkede afdeling. Derudover har flere af de unge det til fælles, at de tidligere har modtaget forebyggende og mindre intensive individuelle indsatser eller indsatser i hjemmet i form af fx kontaktpersoner og familiebehandling. Altså viser analysen af journalmateriale, at de unge, som anbringes på en delvis lukket afdeling, typisk har gennemgået et længere forløb præget af mange og skiftende indsatser i form af både ambulante foranstaltninger og anbringelser, før de anbringes på en delvis lukket afdeling.

Selvom de unge på denne måde har en række forhold til fælles, er deres historier forskellige. De unges konkrete udfordringer varierer, og de har derfor forskellige støttebehov. I de præsenterede caseeksempler herunder beskriver vi tre forskellige unge, som er/har været anbragt på en delvis lukket afdeling – ud fra de unges journaler. De unge er anonymiseret, hvilket betyder, at forskellige personkarakteristika er ændret.

Caseeksempel 1

Christian er 16 år, da han anbringes på en delvis lukket afdeling. Han anbringes på [en delvis lukket afdeling], da børn og unge-udvalget vurderer, at det er afgørende for den socialpædagogiske behandling, at afdelingen kan låse yderdøre og vinduer i perioder eller fastholde ham fysisk, fordi der ellers er risiko for, at han udsætter sig selv for alvorlig skade som følge af rømning til kriminalitet, misbrug og anden bekymrende adfærd. Christian er forud for anbringelsen på den delvis lukkede afdeling rømmet meget hyppigt fra sit foregående opholdssted.

Før anbringelsen på den delvis lukkede afdeling har Christian været anbragt på flere forskellige anbringelsessteder, senest en sikret institution. Den første anbringelse blev begrundet i manglende rammer i hjemmet. Christian er udfordret af traumer fra barndommen, grænsesøgende og seksuelt grænseoverskridende adfærd, indlæringsmæssige, følelsesmæssige og sociale vanskeligheder samt lavt selvværd. I årene op til Christians første anbringelse fik han bevilget et individuelt terapiforløb, og hans forældre modtog støtte og vejledning i forbindelse med opdragelse for at sikre trivsel og udvikling for Christian og hans søskende.

Caseeksempel 2

Mette anbringes på en delvis lukket afdeling, da hun er 16 år. På det tidspunkt har hun inden for de seneste tre år været anbragt tre forskellige steder, heriblandt i plejefamilie og på to forskellige opholdssteder. Mette anbringes på [en delvis lukket afdeling] efter en rømning fra opholdsstedet, hvor hun bor. Ved tilbagevenden fra rømningen er Mette påvirket af euforiserende stoffer og vurderes at være til personfare.

Mettes udfordringsbillede er ganske komplekst og knytter sig til en opvækst i en dysfunktionel familie såvel som psykiske vanskeligheder. Mettes forældre vurderes at have begrænsede forældrekompetencer og derfor dårligt i stand til at fungere som omsorgspersoner for Mette og hendes søskende. Familien er fulgt tæt gennem hendes barndom, bl.a. har forældrene modtaget praktisk pædagogisk støtte i hjemmet, og der er iværksat en sikkerhedsplan. Efter en episode med vold i hjemmet tvangsfjernes Mette og hendes søskende. Hun er på det tidspunkt i de tidlige teenageår.

Mette selv har fra skolestart været i løbende kontakt med PPR og socialforvaltningen og er desuden udredt og diagnosticeret med ADHD i børnepsykiatrien. Allerede i indskolingen tildeles hun en fast kontaktperson, og efter de første år i en almen grundskole visiteres hun til et dagbehandlingstilbud. På tidspunktet for anbringelsen på den delvis lukkede afdeling er Mette følelsesmæssigt forstyrret og har misbrugsproblemer.

Caseeksempel 3

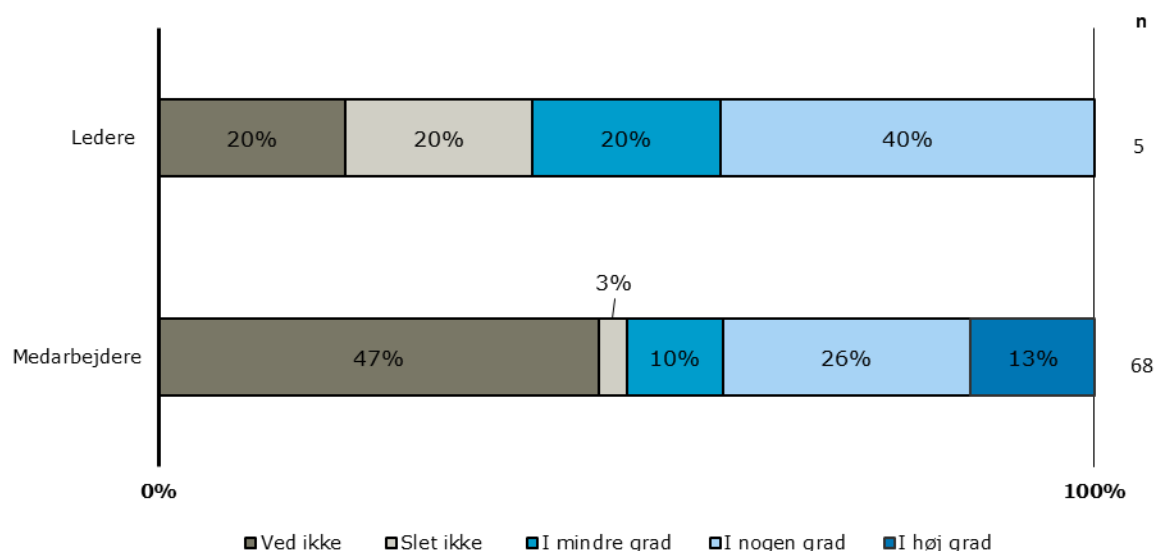
Søren er 14 år, da han første gang anbringes på en delvis lukket afdeling. Han beskrives som en letpå-virkelig og impulsstyret dreng. Børn og unge-udvalget vælger at anbringe Søren på [en delvis lukket afdeling], da han tidligere har begået kriminalitet, har et misbrug og har udvist adfærd af personfarlig karakter. Samtidig vurderes det afgørende for Sørens sundhed og udvikling, at han under den social-pædagogiske behandling ikke rømmer fra institutionen. Forud for anbringelsen på [en delvis lukket afdeling] har Søren været anbragt på en døgninstitution og et opholdssted. På mindre end halvandet år har han oplevet fem anbringelsesskift.

I perioden efter hans første anbringelse på [en delvis lukket afdeling] anbringes han på en sikret afdeling for at afværge, at han skader sig selv og andre, hvorefter han igen anbringes på [en delvis lukket afdeling].

4.1.2 Målgruppens udvikling over tid

Det er ikke muligt at udlede, hvorvidt der er sket en udvikling i målgruppen på de i Tabel 4-1 fremhævede parametre ud fra de tilgængelige registerdata. De anvendte registerdata indeholder ikke disse informationer, eftersom antallet af anbragte unge på de delvis lukkede afdelinger er begrænset. Udviklingen kan dog belyses fra medarbejdernes og ledernes perspektiv. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at omtrent 40 pct. af lederne såvel som medarbejderne i høj eller i nogen grad oplever, at de unge, som aktuelt er anbragt på den delvis lukkede afdeling, har en højere belastningsgrad end de unge, som blev anbragt på afdelingen i den første periode efter oprettelsen. I interviews giver flere medarbejdere udtryk for, at de unge har fået flere og mere komplekse problemstillinger. Det beskrives eksempelvis af flere, at de unge i dag har flere og mere behandlingskrævende diagnoser, samt at flere unge med sociale vanskeligheder og et hårdere misbrug anbringes i dag.

Figur 4-2: I hvilken grad oplever du, at den nuværende gruppe af børn og unge anbragt på jeres institution har en højere belastningsgrad end de børn og unge, som blev anbragt på institutionen i den første periode, hvor den fungerede som delvis lukket afdeling?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

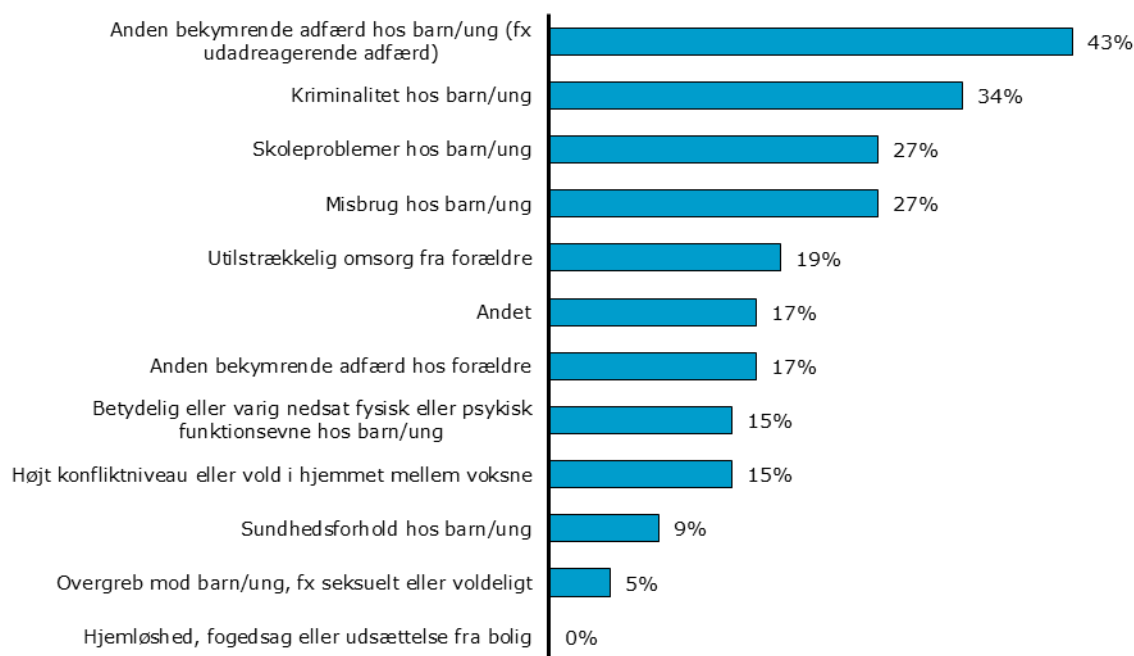
Dog svarer en stor del af medarbejderne også 'ved ikke' på spørgsmålet, og i interviews giver både ledere og medarbejdere også udtryk for, at det er svært at svare på, hvorvidt gruppen af anbragte på delvis lukkede afdelinger er blevet mere belastede med tiden. En leder peger på, at

det er svært at udlede noget generelt om udviklingen i målgruppen, fordi de unges problematikker er meget forskellige, ligesom en anden leder nævner, at det er vanskeligt at svare på, hvorvidt de unge er blevet mere belastede, hvis deres adfærd på nogle parametre er forbedret, men på andre parametre forværret.

4.2 Anbringende kommuners overvejelser ved valg af delvis lukkede afdelinger

Kommunerne angiver oftest, at anden bekymrende adfærd, eksempelvis udadreagerende adfærd, er en årsag til, at unge anbringes på delvis lukkede afdelinger. Dette kan læses af Figur 4-3 herunder, som illustrerer hyppigheden af de angivne årsager til, at kommunerne anbringer unge på delvis lukkede afdelinger. Kriminalitet angives ligeledes som en væsentlig årsag til, at 34 pct. af de unge anbringes på delvis lukkede afdelinger. Skoleproblemer, utilstrækkelig omsorg fra forældre, nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne samt misbrug fremgår også som relativt hyppigt angivne årsager til anbringelse.

Figur 4-3: Anbringelsesårsag(er) for børn og unge anbragt på delvis lukket afdeling eller institution i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017

Note: n=86. Et barn kan have flere anbringelsesårsager for hver anbringelse. Den procentmæssige fordeling summerer derfor ikke til 100 på tværs af hver anbringelsestype.

Af diskretionshensyn indgår anbringelsesårsagerne 'Anden form for omsorgssvigt overfor barnet/den unge', 'Misbrug hos forældre', 'Kriminalitet hos forældre' og 'Betydeligt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos forældre' ikke i opgørelse.

Kilde: Danmarks Statistiks registerdata, beregnet af Rambøll.

For hver ung kan kommunerne angive flere anbringelsesårsager, og konkret kan det af figuren udledes, at der for hver ung gennemsnitligt angives mellem to og tre anbringelsesårsager. Det betyder, at de unge ofte har en række problematikker forud for anbringelsen, og dermed understøttes billedet af, at målgruppen på de delvis lukkede afdelinger er kendetegnet ved at have komplekse og mange udfordringer.

Samtidig betyder det, at der også af Figur 4-3 fremgår anbringelsesårsager, som ikke i sig selv bør være udslagsgivende for en anbringelse af en ung på en delvis lukket afdeling. En supplerende analyse af registerdata viser, at kun 53 pct. af de unge optræder med en eller flere af de typiske årsager for en anbringelse på en delvis lukket afdeling (dvs. misbrug, kriminalitet og

anden bekymrende adfærd). Den anden halvdel optræder udelukkende med øvrige anbringelsesårsager, som ikke i sig selv bør være udslagsgivende for, at en ung anbringes på en delvis lukket afdeling. Dog består omtrent halvdelen af denne gruppe af unge, som anbringes på en delvis lukket afdeling i direkte forlængelse af en anden anbringelse. Det betyder typisk, at den unge ikke registreres med en ny anbringelsesårsag, selvom de reelt anbringes pga. misbrug, kriminalitet og/eller anden bekymrende adfærd.

De præsenterede cases tidligere i kapitlet samt kvalitative beskrivelser af målgruppen udtrykt under interviews tyder på, at selvom unge ved anbringelsen også oplever eksempelvis skoleproblemer eller omsorgssvigt i hjemmet, er dette ikke i sig selv afgørende for, at unge anbringes på delvis lukkede afdelinger. Som illustreret ved ovenstående cases har de unge oftest modtaget andre mindre intensive indsatser på et tidligere tidspunkt og er som i Frederikkes tilfælde først blevet anbragt i en plejefamilie, da kommunen vurderede, at forældrenes forældrekompetencer var begrænsede. Under interviews med sagsbehandlere for unge på delvis lukkede afdelinger fremhæves det i tråd hermed, at kommunerne altid forsøger at vælge de mindst indgribende indsatser, der kan imødekomme de unges behov.

Først når der er behov for muligheden for at tilbageholde unge, som ellers ville rømme fra en institution, vælger sagsbehandlerne at anbringe unge på delvis lukkede afdelinger. Dette indikeres af såvel de anbragte unges journalmaterialer samt af interviews med sagsbehandlere. Således går muligheden for at tilbageholde de unge igen som en helt central årsag til, at de unge anbringes på en delvis lukket afdeling. En enkelt nævner yderligere, at behovet for den specialiserede indsats, som en delvis lukket afdeling kunne tilbyde, var afgørende for valg af anbringelsestype og -sted.

Når sagsbehandlerne vurderer, at der er behov for at tilbageholde de unge, er det typisk, fordi de unge tidligere har rømmet fra deres anbringelsessteder, og fordi de har udfordringer relateret til kriminel adfærd, misbrugsproblematikker, seksuelt grænseoverskridende adfærd og/eller personfarlig adfærd. For at sikre de unges trivsel, sundhed og udvikling opleves det derfor som væsentligt, at de ikke stikker af fra afdelingerne og får mulighed for at udøve denne adfærd. Sagsbehandlerne håber dermed, at anbringelse på en delvis lukket afdeling giver mulighed for at fastholde den unge, således at der kan arbejdes med den unges problematikker.

Netop nødvendigheden af at tilbageholde de unge fremhæves også af nogle ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger som afgørende for, at de unge anbringes på delvis lukkede afdelinger. En leder fortæller eksempelvis, at en kriminel ung uden problemer kan være anbragt på en åben institution, hvis vedkommende ikke er rømningstruet. Således er det kombinationen af de alvorlige adfærdsmæssige problemer og behovet for at kunne tilbageholde den unge for at sikre vedkommendes trivsel og udvikling, der synes udslagsgivende for, at unge anbringes på delvis lukkede afdelinger.

5. BEHANDLINGSINDSATSEN

De delvis lukkede afdelinger skal tilbyde en intens og struktureret behandlingsindsats til udsatte unge med alvorlige behandlingsproblemer. Formålet med analyserne i dette kapitel er derfor at belyse evalueringsspørgsmålet om, i hvilken grad den pædagogiske indsats og praksis samt personalets kompetencer bidrager til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats. Mere konkret belyses det, hvordan hverdagen og de intensive pædagogiske behandlingsforløb er tilrettelagt. Desuden belyses kompetencerne blandt personalet på delvis lukkede afdelinger.

Boks 5-1: Evalueringens operationalisering af begrebet 'en intens og struktureret behandlingsindsats'

Ved en *intens* behandlingsindsats forstås en indsats med mange og/eller hyppige indsatser og aktiviteter, hvori der ligger et behandlende element for den unge.

Ved en *struktureret* behandlingsindsats forstås en indsats, hvor behandlingen er tilrettelagt efter nogle principper, i nogle faser eller efter et andet system, som gør det tydeligt, hvor den unge er i behandlingsforløbet.

I udmøntningen af Satspuljeaftalen for 2010, hvori der blev afsat midler til efteruddannelse af personale i forbindelse med oprettelsen af delvis lukkede afdelinger som ny institutionstype, er det desuden beskrevet, at man ønskede at prioritere velafprøvede metoder som en del af behandlingsindsatsen på de delvis lukkede afdelinger¹⁵. I det følgende er der derfor også fokus på valget af metoder i de delvis lukkede afdelingers behandlingsindsats.

Kapitlet indeholder fem afsnit. I **afsnit 5.1** beskrives det, hvordan den socialpædagogiske behandling er tilrettelagt i forhold til valg og dokumentation af metoder og behandlingstilbud.

Afsnit 5.2 tegner et billede af de unges hverdag på de delvis lukkede afdelinger, herunder deres muligheder for at have et fritidsliv under anbringelsen.

I **afsnit 5.3** belyses det, hvordan de unges netværk inddrages i behandlingsindsatsen, og hvordan de delvis lukkede afdelinger understøtter de unges muligheder for at opretholde relationer til familie og venner under anbringelsen.

Afsnit 5.4 omhandler personalet på de delvis lukkede afdelinger. Fokus rettes mod personalets kvalifikationer og erfaringer i forhold til målgruppen for delvis lukkede afdelinger samt deres opkvalificering og handlekompetencer i forhold til motivation, konflikthåndtering, magtanvendelse og reglerne i voksenansvarsloven.

Indledningsvis opsummeres kapitlets hovedpointer i Boks 5-2 på næste side.

¹⁵ <https://www.ft.dk/samling/20111/almdel/sou/spm/218/svar/871838/1100989.pdf>

Boks 5-2: Kapitlets hovedpointer

Evalueringen viser, at den socialpædagogiske indsats og praksis på de delvis lukkede afdelinger samt personalets kompetencer i nogen til i høj grad er medvirkende til at skabe en intens og struktureret behandlingsindsats. Dette kommer især til udtryk gennem en overordnet miljøterapeutisk ramme for behandlingsindsatsen, som bidrager til at skabe en struktureret hverdag for de unge, og hvor hovedparten af aktiviteter og samvær med det pædagogiske personale har et behandlende sigte. Dette uddybes gennem følgende centrale pointer fra kapitlet:

- Den miljøterapeutiske tilgang kommer særligt til udtryk gennem brug af ugeskemaer, som har til formål at skabe en struktureret, forudsigelig og tryk hverdag for de unge. Ugeskemaerne består af mange og hyppige aktiviteter, som for hovedpartens vedkommende har et behandlende sigte. Dermed er behandlingsindsatsen i høj grad kendetegnet ved at være intens, jf. operationaliseringen i boks 5-1.
- Det behandlende sigte i hverdagens aktiviteter ses eksempelvis ved, at de unge får mulighed for at tilegne sig basale, praktiske færdigheder og opøve en struktureret tilgang til hverdagens gøremål gennem fx rengøring og tøjvask. Ligeledes anvendes sport og friluftsliv på en afdeling som en måde at træne de unges sociale kompetencer og vise dem alternativer til et fritidsliv med bl.a. kriminalitet og misbrug. På en enkelt afdeling italesættes det endvidere, at de unge deltager i positive fritidsmiljøer uden for institutionen. Hovedparten af de delvis lukkede afdelinger lægger vægt på, at de unge så vidt muligt skal gå i skole/være i praktik uden for institutionen, da deltagelse i samfundet også giver mulighed for at tilegne sig personlige, sociale og faglige kompetencer.
- Et andet fællestræk ved behandlingsindsatsen på de delvis lukkede afdelinger er relationspædagogikken som grundlæggende princip i mødet med de unge. Denne tilgang anvendes i det daglige samvær med de unge til løbende at arbejde med deres motivation for behandling og forandring og til at udvikle deres socioemotionelle kompetencer. Relationspædagogikken bidrager dermed til at skabe en behandlingsindsats, som er struktureret efter klare principper for interaktionen med målgruppen.
- På nogle delvis lukkede afdelinger er behandlingsindsatsen struktureret i en række faser eller trin, som i samspil med point- eller belønningssystemer har til formål at tydeliggøre for de unge, hvor de er i behandlingen. Belønningssystemer anvendes til at skabe en ydre motivation for at deltage i behandlingen, dvs. en motivation, som er drevet af ønsket om at opnå en given gevinst ved at deltage i behandlingen snarere end selve glæden ved at deltage i behandlingen. På de pågældende afdelinger bidrager det til at skabe en struktureret behandlingsindsats.
- Egentlig behandling ved hjælp af forskellige metoder er også en fast del af hverdagen på de delvis lukkede afdelinger. I den forbindelse arbejder de fem afdelinger alle med en individuelt tilrettelagt behandlingsindsats, hvor behandlingsplanen/udviklingsplanen er målrettet den enkelte unges særlige udfordringer. På tværs af afdelinger ses en bred vifte af specialiserede metoder, som både indgår i de individuelle behandlingsforløb og i det daglige samvær med de unge.
- Samlet set tegner lederne og medarbejdernes besvarelser af spørgeskemaet et billede af, at der inden for hver af de delvis lukkede afdelinger er forskelle i medarbejdernes kompetenceniveau. Lederne vurderinger af medarbejdergruppens kompetencer indikerer et behov for opkvalificering i forhold til forebyggelse af magtanvendelse og deeskalering af konflikter, mens alle ledere giver udtryk for, at medarbejderne i høj grad har tilstrækkelige kompetencer til at håndtere selve situationen, hvor det er nødvendigt at anvende magt og/eller foretage et indgreb.

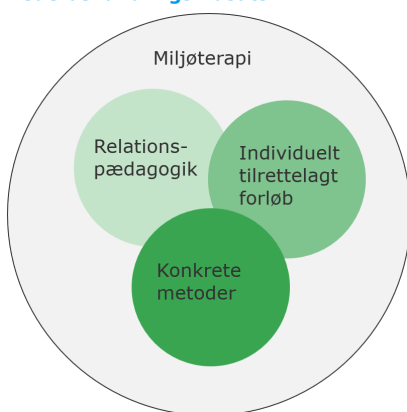
- I kvalitative interviews beskriver lederne, at de rekrutterer medarbejdere med et dobbelt blik på personlige kompetencer og fagligt udviklingspotentiale. Robusthed, tålmodighed og grænsesætning er særdeles væsentlige både i et behandlingsperspektiv og i forhold til at fastholde medarbejdere. Uden en høj fastholdelsesgrad er det vanskeligt at skabe velfungerende medarbejderteams, som af både ledere og medarbejdere fremhæves som en central faktor for at skabe et behandlingsmiljø, som ikke er unødigt præget af konflikt og magtanvendelse. En enkelt afdeling fortæller om problemer med at fastholde medarbejdere.
- Der synes at være en sammenhæng mellem, hvorvidt medarbejderne er opkvalificerede i voksenansvarsloven og i hyppigheden, hvormed de finder det nødvendigt at anvende fastholdelse. Analysen af spørgeskemaundersøgelsen indikerer, at opkvalificering i voksenansvarsloven gør medarbejderne i stand til bedre at vurdere, hvornår loven, i samspil med de konkrete rammer for anbringelsen og den konkrete situation, giver hjemmel til at anvende de særlige beføjelser, og hvornår den ikke gør.

5.1 Tilrettelæggelse af den socialpædagogiske behandling

De børn og unge, som er anbragt på en delvis lukket afdeling på en åben døgninstitution, modtager i reglen samme behandlingsindsats som de øvrige anbragte børn og unge på institutionen. Det betyder, at tilrettelæggelsen af den socialpædagogiske behandling i forhold til valg og dokumentation af metoder og behandlingstilbud, som beskrives i dette afsnit, ikke er særegen for de delvis lukkede afdelinger. Hvilken betydning voksenansvarslovens særlige beføjelser til at fastholde og tilbageholde anbragte børn og unge på delvis lukkede afdelinger har for behandlingsindsatsen belyses i kapitel 6.

Afsnittet bygger på interviews med ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger samt institutionernes egne skriftlige beskrivelser af behandlingstilbud og metoder. Materialerne indeholder detaljerede beskrivelser af bl.a. behandlingskoncept, teoretisk grundlag og faser i behandlingsindsatsen. Tilsammen giver materialerne indtryk af, at institutionerne med delvis lukkede afdelinger i høj grad lægger vægt på at dokumentere det faglige indhold i deres behandlingstilbud.

Figur 5-1: Illustration af den overordnede behandlingsindsats

På baggrund af interviews med ledere på de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger samt institutionernes skriftlige beskrivelser af deres behandlingstilbud kan tilrettelæggelsen af den socialpædagogiske behandlingsindsats i forhold til valg af metoder og behandlingstilbud skitseres på tværs af de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger. Som det fremgår af Figur 5-1 til venstre, udgør den miljøterapeutiske tilgang rammen for behandlingsindsatsen, mens relationspædagogik, individuelt tilrettelagte forløb og et udvalg af konkrete metoder udgør delelementer heri. Den miljøterapeutiske ramme samt de tre delelementer beskrives i det følgende.

5.1.1 Den miljøterapeutiske tilgang

Formålet med miljøterapi er at tilrettelægge de unges hverdag på en måde, som bedst muligt understøtter den enkeltes udvikling og læring af bl.a. socioemotionelle kompetencer og praktiske færdigheder. Miljøterapi bygger på viden og teori om, hvilke samspil og forhold der henholdsvis understøtter og hæmmer udvikling og læring. Denne viden om fremmende og hæmmende samspil og forhold – eller beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer – bruges til at tilrettelægge behandlingsmiljøet, både i forhold til de fysiske, organisatoriske og sociale rammer. Dermed er den miljøterapeutiske tilgang kendetegnet ved et bredt behandlingsbegreb, hvor alle aktiviteter samt al samvær med det pædagogiske personale anses som en del af den socialpædagogiske behandling.

På de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger kommer den miljøterapeutiske tilgang bl.a. til udtryk gennem anvendelsen af ugeskemaer eller detaljerede forløbsplaner, som fastlægger indholdet i dagligdagen under anbringelsen. Typisk består de anbragte børn og unges dagligdag af skolegang eller beskæftigelse, praktiske gøremål, fælles aktiviteter og behandling i form af fx psykologsamtaler, motiverende samtaler, undervisning i Aggression Replacement Training el.lign. Den faste struktur for dagligdagen har til formål at skabe en forudsigelig og tryk hverdag for de unge.

På de enkelte institutioner med delvis lukkede afdelinger ses der forskellige afarter af miljøterapi. Fx arbejdes der på en institution ud fra den kognitive miljøterapi, som særligt har fokus på det relationelle behandlingsmiljø. Institutionen beskriver selv kognitiv miljøterapi som en "aktiv og planlagt brug af det, der sker i samspil mellem de unge og medarbejderne". På andre institutioner med delvis lukkede afdelinger tager behandlingsindsatsen afsæt i et bredere miljøterapeutisk begreb, som inddrager alle aspekter af behandlingsmiljøet.

Et eksempel på, hvordan de organisatoriske, fysiske og sociale aspekter af behandlingsmiljøet kan spille sammen, er en opdeling af boafdelinger efter en avancementstankegang, hvor den unge flytter boafdeling i takt med sin udvikling.

Boafdelingen, som anvendes til indslusning af rømningstruede unge, er kendetegnet ved mindre rum med sparsom indretning. For at opbygge en god relation til kontaktpædagogen er samværet med denne særligt intensivt på afdelingen, ligesom den unge til dels skærmes fra samvær med de øvrige anbragte unge på institutionen. Med hver 'oprykning' til næste boafdeling følger andre fysiske rammer (fx større rum og tv på værelserne), mere medbestemmelse samt flere forventninger og krav til den unges deltagelse i aktiviteter i dagligdagen.

Vi er sammen med de unge og gør alt med de unge. Det pædagogiske består i hele tiden at være sammen med dem. Handlingsplanen fra kommunen er ret åben, og der er nogle ting, de gerne vil have, vi laver. Det gør vi altid i samarbejde og nogle gange med forældrene også. I dag har vi p-møder, hvor vi snakker om og planlægger den [enkelte] unges udvikling. Vi ser på, hvor de er, og hvilke ønsker de har til deres egen udvikling. [...] Der sker mange ting i forbindelse med aktiviteterne [i dagsprogrammet]. Det er under de daglige aktiviteter, der opstår gode snakke. Og så ligger [redskaberne og metoderne] jo i vores rygsæk, og vi trækker [dem] frem og benytter dem i nuet med den unge. (Leder)

Vi vil skabe et miljø, hvor de er sammen med andre unge og pædagogerne. Vi skal have dem tilbage i drift og få dem til at få en sund døgnrytme. [...] Vores kerneopgave er at skabe alternativer til kriminalitet. De unge skal følge et struktureret og intenst skema – alt, hvad de skal, er struktureret. Skemaet er meget intenst, og de unge skal lave en masse og aktiveres. Vi låser ikke bare døren og efterlader dem, vi forsøger hele tiden at aktivere dem og have forventninger til dem. (Leder)

På en anden institution er det organisatoriske behandlingsmiljø tilrettelagt i et antal specialiserede teams med hver deres opgaver og ansvarsområder, mens det sociale behandlingsmiljø er kendetegnet ved intensivt samvær med det pædagogiske personale og minimalt samvær med andre unge på institutionen. Rationalet for sidstnævnte er, at interaktion med unge med lignende negativ adfærd udgør en risikofaktor.

Opsummerende bidrager den miljøterapeutiske tilgang med de mange og hyppige aktiviteter, hvoraf hovedparten har et behandlende sigte, til at skabe en intens behandlingsindsats på de delvis lukkede afdelinger, jf. operationaliseringen i Boks 5-1.

5.1.2 Relationspædagogik

Relationspædagogik udgør et af de elementerne i behandlingsindsatsen på institutioner med delvis lukkede afdelinger. Relationspædagogik tager udgangspunkt i antagelsen om, at det er i relationen til andre mennesker, vi udvikler os, og ligger dermed tæt op ad miljøterapiens fokus på tilrettelæggelse af det relationelle/socialt behandlingsmiljø. Relationen mellem pædagogisk personale og de anbragte unge er omdrejningspunktet for institutionernes anvendelse af relationspædagogikken, da det er i denne relation, der arbejdes med de unges motivation for forandring samt udvikling af socioemotionelle kompetencer. Det er et udbredt perspektiv blandt ledere, at anerkendelse og rummelighed i forhold til de unges udfordringer og frustrationer er afgørende, også når frustrationerne kommer til udtryk som fysisk og/eller verbal udadreagerende adfærd. Grænsesætning og det at være en tydelig voksen i relationen til de unge italesættes ligeledes som vigtigt. Disse grundlæggende principper for mødet og interaktionen med de unge bidrager til at skabe en behandlingsindsats, som er struktureret efter klare principper for interaktionen med målgruppen.

På alle fem institutioner med delvis lukkede afdelinger arbejdes der i indslusningsfasen ganske intensivt på at skabe en god relation mellem den unge og det pædagogiske personale/evt. en kontaktpædagog. En enkelt institution arbejder med en-til-en-samvær mellem pædagog og den enkelte anbragte unge gennem hele behandlingsforløbet, hvilket skal ses i lyset af en målgruppe med et stort støttebehov (mentalt retarderede unge). Det er forskelligt, om institutionerne med delvis lukkede afdelinger bruger kontaktpædagoger/primære pædagoger.

5.1.3 En individuelt tilrettelagt indsats

Et andet element i behandlingsindsatsen på institutioner med delvis lukkede afdelinger er en **individuelt tilrettelagt behandlingsindsats**. For hver ung udarbejdes der en individuel behandlingsplan/udviklingsplan, som er målrettet den unges særlige udfordringer og evt. diagnoser. Institutionerne forsøger i forskellig grad at inddrage de unge i udarbejdelsen af og opfølgningen på planen, men oplever det som svært at komme derhen, hvor de unge erkender egne udfordringer og arbejder med i stedet for mod behandlingen.

Vi prøver at udvikle en træningsplan og ungesamtaler, hvor vi inviterer dem og prøver at investere for deres skyld og styrke relationen, men det kan være svært at sidde i en samtale med os, når man er teenager og fejler forskellige diagnoser. (Medarbejder)

Endelig trækker de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger hver især på en bred vifte af metoder, som kan anvendes i det individuelle behandlingsforløb og i det daglige samvær med de anbragte børn og unge. Eksempler på metoder, som anvendes af en eller flere institutioner, fremgår af Boks 5-3 nedenfor.

Boks 5-3: Eksempler på anvendte metoder på de delvis lukkede afdelinger

Kognitiv adfærdsterapi (KAT) tager afsæt i, at tanker, følelser, adfærd og kropslige signaler i samspil skaber og opretholder psykiske problematikker. Formålet med kognitiv adfærdsterapi er at påvirke og ændre uhensigtsmæssige tanker og adfærd og derigennem indirekte påvirke følelser og kropslige signaler – og de konkrete psykiske problematikker.

Aggression Replacement Training (ART) er et manualbaseret program, der har til formål at mindske aggressiv adfærd, skabe højere empati og bedre selvværd for børn og unge, som er i risiko for at udvikle adfærdsmæssige problemer. Et forløb består af 30 timers gruppetræning, hvor deltagerne træner deres sociale færdigheder, selvbeherskelse, kontrol af vredesudbrud og evne til at ræsonnere moralsk og empatisk.

Motiverende Samtaler (MI) er en samtaleteknik, som har til formål at skabe afklaring om en persons værdier og livsstil og derigennem skabe indre motivation for at forandre en given adfærd. Motiverende samtaler bruges bl.a. i misbrugsbehandling og på ungeområdet.

Prøv Andre Veje (PAV) er en forbehandlingsmetode målrettet anbragte unge med rusmiddelproblematikker. PAV omfatter bl.a. samtaleforløb, som skal motivere de unge til at reflektere over og reducere deres forbrug af rusmidler.

Theraplay er en relationsbaseret legeterapi, som tager afsæt i tilknytningsteorien. Formålet er at styrke tilknytning, selvværd og tillid til andre igennem leg. Metoden er målrettet børn og forældre, men anvendes på en af de delvis lukkede afdelinger med en målgruppe af udviklingshæmmede unge.

Almindelig Daglig Læring (ADL) har til formål at udvikle de unges selvstændighed og lære dem at klare sig selv. ADL kan omfatte forskelligartede aktiviteter og mål afhængig af målgruppens specifikke behov – alt fra opvask og rengøring til indkøb og udfyldelse af offentlige papirer.

NADA er øreakupunktur, som udføres som supplement til anden behandling. NADA bruges bl.a. som led i behandling af misbrug, stress og angst.

På fire institutioner anvendes pointsystemer til at skabe (ydre) motivation for at deltage i forskellige aktiviteter og praktiske gøremål og til at konkretisere og tydeliggøre de unges udvikling. På en institution er der eksempelvis et 'belønningsskab' med slik, chips o. lign., hvor de unge kan bruge de point, som de løbende optjener. På samme institution kan de unge ønske en belønning til en værdi af 200 kr., når de rykker op på næste trin i behandlingsindsatsen. På en institution med delvis lukkede pladser anvendes sport og friluftsliv som en metode til bl.a. at styrke de unges sociale kompetencer og selvværd samt vise dem alternativer til et fritidsliv med kriminalitet og misbrug. Endelig gør alle fem institutioner med delvis lukkede afdelinger brug af metoder til forebyggelse og nedtrapning af konflikter, særligt Low Arousal.

5.2 De unges hverdag på delvis lukkede afdelinger

I dette afsnit belyses de unges hverdag på de delvis lukkede afdelinger, herunder i hvilken grad afdelingerne understøtter de unges fritidsliv, samt de muligheder og begrænsninger, de unge oplever under anbringelsen. Analysen i afsnittet bygger primært på kvalitative interviews med medarbejdere og ledere samt husordener, mens de unges perspektiver indgår supplerende. Dette skyldes, at det kun har været muligt at interviewe få unge¹⁶, samt at de interviewede unge har

¹⁶ På flere afdelinger var de unge, som på forhånd havde givet tilsagn om at deltage i interview, rømmet og tilbageført til en sikret afdeling el.lign.

haft vanskeligt ved at fortælle detaljeret om deres hverdag på den delvis lukkede afdeling og de muligheder og begrænsninger, de oplever.

5.2.1 Husordeners rammesætning af hverdagen

Husordenen sætter rammerne for de unges ophold og hverdag på de delvis lukkede afdelinger, herunder de muligheder og begrænsninger der kendetegner deres ophold¹⁷. På tværs af institutioner er der vækketid mellem kl. 7 og 8 og sengetid mellem kl. 22.15 og 23 på hverdage. Regler om god adfærd på fællesarealer lægger typisk vægt på ordentlig sprogbrug og fravær af voldelig, krænkende og larmende adfærd. Den obligatoriske regel om, at mobiltelefoner skal afleveres i forbindelse med aktiviteter, som kræver de unges fulde opmærksomhed (fx undervisning og behandling), er på en enkelt institution formuleret sådan, at "telefonen skal blive i lommen", mens det på de øvrige er et krav, at den afleveres til personalet, lægges i en kurv eller efterlades på værelset.

Derudover opstiller de fem afdelinger også andre regler i deres husordener. Af Boks 5-4 fremgår eksempler på andre husregler.

Boks 5-4: Eksempler på øvrige regler i husordenen

Regler for ...

- Oprydning og rengøring på eget værelse
- Påklædning (fx at være påklædt på fællesarealer, intet overtøj under måltider)
- Ophold på andre unges værelser
- Deltagelse i madlavning og rengøring af fællesarealer
- Køb, salg og bytte af ting mellem de unge
- Høj musik på værelserne

Forbud mod ...

- Mobiltelefoner om natten
- Våbenlignende genstande
- Husdyr
- At tage billeder eller filme medarbejdere og andre unge
- Ophold på kontoret
- Gruppe- og banderelaterede symboler (gælder ikke religiøse symboler)

Ret til ...

- Individuelle ungemøder for unge, som ikke er i stand til at indgå i fællesskabet om kollektive ungemøder
- Særlig kost grundet allergi, diæt el.lign.

Husordener for de fem delvis lukkede afdelinger er kendetegnet ved et lignende sprogbrug, hvor formuleringer som "det forventes", "det accepteres ikke", og "det er tilladt/ikke tilladt" er fremherskende. Dermed er det tydeligt for de unge, at husordenen indeholder regler, som skal overholdes under anbringelsen. Dog ses der også en forskellig vægtning mellem "forventes" på den ene side og "accepteres ikke" og "det er tilladt/ikke tilladt" på den anden side. Eksempelvis optræder variationer over "det forventes" seks gange i en husorden, mens "accepteres ikke" kun optræder en enkelt gang. I en anden husorden optræder "forventes" og "accepteres ikke" begge tre gange. Man kan argumentere for, at afdelingerne ved at formulere forventninger til de unge

¹⁷ Det blev først i 2019 gjort obligatorisk for de delvis lukkede afdelinger af formulere en husorden med regler for vækketid og sengetid, mødepligt til undervisning, beskæftigelse og planlagte aktiviteter, god adfærd på fællesarealer mv. Se Vejledning om voksensansvar for anbragte børn og unge, kapitel 8.

positionerer dem som individer, der er i stand til at træffe et valg om at deltage på fællesskabets præmisser. Omvendt, at den eksplicitte understregning af, at en given adfærd ikke accepteres, eller at noget ikke er tilladt, implicit peger på en mulig sanktion og på den måde positioner de unge som nogle, der har brug for en form for afskrækkelse for at træffe det rette valg. Sanktion består fx i, at afdelingen søger kommunalbestyrelsen om at fratage den unges lomme penge i en periode, at den unge får frataget tv- og computerprivilegier eller på institutioner med trinmodeller, at den unge flyttes til det, der betegnes et lavere 'tillidstrin'. Ved tillidstrin forstås i denne sammenhæng en ramme for, hvad den unge hhv. må og ikke må på afdelingen, fx hvorvidt den unge må færdes på afdelingen alene eller skal følges af en voksen, og hvorvidt den unge må have internet på værelset. Når en ung sanktioneres ved at blive flyttet til et lavere tillidstrin betyder det, at den unge mister privilegier.

En husorden fra en af de delvis lukkede afdeling adskiller sig fra de øvrige ved at lægge særlig vægt på at forklare formålet med husordenen og reglerne deri. Dette kommer bl.a. til udtryk gennem et indledende afsnit i husordenen med overskriften: "Hvorfor har vi egentlig en husorden?". I dette afsnit er det forsøgt at gøre husordenen meningsfuld for de unge ved at forklare, at det er nødvendigt med spilleregler, når mange unge og medarbejdere skal få hverdagen til at fungere. Dette står i kontrast til nogle af de andre afdelingers mere nøgterne henvisning til loven som begrundelse for husordenen. Den pågældende afdeling er desuden den eneste, som i husordenen opfordrer de unge til at drøfte "noget, som du synes fungerer dårligt, eller som du synes, der bør være en regel om i forbindelse med husordenen" på ungemøder.

5.2.2 Brug af dagsprogrammer

Som det fremgår af afsnit 5.1 om tilrettelæggelse af behandlingsindsatsen, er de unges hverdag skemalagt med henblik på at skabe struktur og forudsigelighed. Fælles for de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger er, at disse skemaer udvikles på ugebasis sammen med en kontaktperson eller anden medarbejder, så den unge får et overblik over den kommende uge og ved, hvornår der er vækning, måltider, skole/praktik el.lign., praktiske gøremål, behandling, aktiviteter og sengetid. For nogle af institutionerne er disse dagsplaner beskrevet mere i detaljer, da deres målgruppe af unge med bl.a. autismespektrumforstyrrelser i særlig grad har behov for nøje og udførlige planer, som skaber genkendelighed og struktur. I disse tilfælde er dagen opdelt i ganske små 'bidder', idet det er nedskrevet, hvornår de unge skal børste tænder, hvornår de må leje en film mv. På andre institutioner og/eller for andre unge er der en større grad af fleksibilitet i nogle af ugeaktiviteterne, hvilket fx ses ved, at der i bestemte tidsrum forekommer egenaktivitet, hvor man blot skal opholde sig på værelset, og hvor selve aktiviteten er underordnet.

Som udgangspunkt udfoldes den enkelte unges dagsprogram inden for institutionens generelle dagsprogram. Et eksempel på et generelt dagsprogram fremgår nedenfor.

Boks 5-5: Eksempel på dagsprogram

Morgen

- De unge står op eller vækkes kl. 8
- Morgenmad

Formiddag

- Skole, undervisning, beskæftigelse, botræning eller andre planlagte aktiviteter
- Frokost

Eftermiddag

- Skole, undervisning, beskæftigelse, botræning eller andre planlagte aktiviteter

Aften

- Aftensmad
- Fritidsaktiviteter
- Sengetid kl. 22.30

5.2.3 Formiddag og tidlig eftermiddag

Første halvdel af de unges dag er tilnærmelsesvis ens organiseret på de fem institutioner med delvis lukkede pladser. I dagsskemaerne er der tidsdetaljerede oplysninger om vækning og morgenmad. Dernæst består formiddag og tidlig eftermiddag af skoletid eller arbejdstid for de fleste unge. Nogle går i folkeskole, andre er i gang med en ungdomsuddannelse, er i virksomhedspraktik eller i beskæftigelsestilbud på et værksted tilknyttet institutionen. For dem, der går i folkeskole, er det blandet, hvorvidt de går på en ekstern skole uden for institutionen eller på en intern skole, hvilket findes på tre ud af de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger. På en enkelt af de fem institutioner går alle de anbragte børn og unge på den interne skole.

Nyanbragte unge er oftest i en venteperiode, indtil der findes det rette skoletilbud, beskæftigelsestilbud eller praktikplads for vedkommende. Særligt en institution arbejder med at indføre det, de kalder læringstimer, når en ung står uden et skoletilbud. Dette er to timer om dagen, hvor det primære formål er at opretholde og gøre en rutine fast, så den unge er klar til at følge en fast rutine bagefter med skole eller arbejde. Hovedparten af de delvis lukkede afdelinger lægger vægt på, at de unge så vidt muligt går i skole eller er i praktik, da der også kan være et element af behandling i dette. Gennem skolegang og praktik får de unge mulighed for at tilegne sig faglige kompetencer, men også træne og udvikle deres personlige og sociale kompetencer.

5.2.4 Eftermiddag og aften

“
Jeg tager i skole. Når jeg kommer hjem, er der behandling i ART, MI eller CM. Så er der aftensmad, og derefter slapper vi mest af. (Ung)

Eftermiddagsprogrammerne er forskellige for de unge på de fem delvis lukkede afdelinger. Institutionernes planlægning heraf afhænger igen særligt af målgruppens kendetegn og vanskeligheder. Individuelle aktiviteter er derfor fastlagte og indebærer fx sport, praktiske gøremål og aktiviteter og behandling i selskab med medarbejderne på institutionerne. På en institution foregår der i tilknytning til

den interne skole ugentlige ekskursioner ud af huset til besøg på virksomheder, på museum og lign.

De praktiske gøremål består bl.a. af oprydning på eget værelse, tøjvask og madlavning. De praktiske gøremål er en del af behandlingsindsatsen, idet der for de anbragte børn og unge kan være læring og udvikling i både rengøring, madlavning mv. Flere ledere fortæller, at en væsentlig del af målgruppen mangler praktiske færdigheder, hvorfor træning af disse frem mod voksenlivet er en vigtig del af hverdagen. De fleste institutioner har indført ugentlige eller månedlige maddage for de unge, hvor de får erfaring med selv at handle ind enten på indkøbssider på internettet eller i en fysisk butik og selv planlægge og lave måltidet. Rengøring bruges på flere institutioner som botræning, hvor de unge netop trænes i daglige gøremål som at støvsuge, tørre af, tømme opvaskemaskine osv. I en af de fem institutioners husorden er det noteret, at rengøring mv. indgår, for at den unge kan lære at “[...] tænke sekventielt og give mulighed for, at den unge kan opøve en indre struktur”.

“
Jeg er i praktik, spiser frokost. Så er der egentid og oprydning, aktivitet med personalet. De fleste dage er sådan. Pt. sidder jeg meget på mit værelse, kan ikke lide at være her. (Ung)

“
Man står op halv otte, gør sig klar. Efterfølgende skal man i skole eller på værkstedet. Jeg er på værkstedet. Vi har fri kvart over to. Kl. 15 er der samling, hvor vi lige snakker og får noget at spise, så får man en smøg, og så er der aktiviteter, fx volley, fodtennis eller fodbold. (Ung)

Deltagelse i aktiviteter med det pædagogiske personale er individuelt tilrettelagt for de unge på institutionerne alt efter behov og mål i handleplanen. Det er forskelligt fra institution til institution, om disse aktiviteter er skemalagt for den unge eller noget, der trækkes frem som et redskab på dage, hvor den unge har brug for særlig omsorg og støtte. Aftenerne går typisk med afslapning med film eller serier enten sammen eller på eget værelse. En leder fra en af de fem institutioner udtrykker i den forbindelse, at de unge må se en film i døgnet. Vil de se en mere, skal de træne eller på anden måde være fysisk aktive.

Hvad angår de unges muligheder for fritidsaktiviteter under anbringelsen giver de kvalitative interviews indtryk af, at de unge kun på en enkelt institution med en delvis lukket afdeling går til fritidsaktiviteter uden for institutionen. Særligt ved denne institution er netop, at der arbejdes målrettet på at trække de unge ind i positive fritidsmiljøer uden for institutionen. På de andre institutioner blev fritidsaktiviteter uden for institutionen ikke italesat til, trods for at der i flere af institutionernes handleplaner opfordres til, at de unge deltager i foreningsliv uden for institutionen. På særligt to andre institutioner er der tilknyttet en del udendørsaktivitetsmuligheder som fodboldbaner m.m. Disse må dog kun benyttes i samvær med medarbejdere.

*Jeg går til e-sport hver tirsdag fra 19.30-20.30. Det er gennem FGU ude i [by].
(Ung)*

5.3 Inddragelse af de anbragte unges netværk

I dette afsnit belyses, hvordan de delvis lukkede afdelinger understøtter de unges muligheder for at skabe og dyrke relationer til familie og venner.

Overordnet er inddragelse og samarbejde med især de anbragte unges forældre noget, som de fem institutioner med delvis lukkede afdelinger vægter højt. Dette kommer til udtryk i interviews, hvor både ledere og medarbejdere beskriver, at det er vigtigt at støtte op om en god forældrerelation for de unge, da de ofte ender tilbage i samme miljø og pga. forældre med svage forældrekompetencer.

At understøtte de unges muligheder for at skabe relationer til deres forældre handler ikke blot om at skabe gode relationer, men også om at give de unge og forældrene nogle redskaber til at agere i udfordrende relationer. En institution arbejder i den forbindelse med et forældreteam, som indgår i de anbragte børn og unges behandlingsforløb på lige linje med det pædagogiske og psykologiske team. På en anden institution forsøger man at hjælpe forældrene med at få en forståelse af deres barn. En leder fra en tredje institution beskriver, hvordan de for at bevare relationen mellem barnet/den unge og forældrene giver forældrene små opgaver, såsom at tage med til tandlægen.

Men vores indtryk er også, at det er rigtig svært, også fordi der er mange forældre, der ikke kan overskue at gøre det selv. Det lyder relativt banalt, men de små ting kan være svære for forældrene, og så kan det være, at vi tager sammen med dem til tandlæge. Det handler om at blive klogere på den unges netværk, og hvad der vil være godt for dem. (Leder)

Samtidig er inddragelse af forældrene noget, som ledere og medarbejdere kan opleve som dilemmafyldt, især i tilfælde med omsorgssvigt og overgreb. I disse sager har institutionerne med delvis lukkede afdelinger forskellige tilgange til inddragelse af forældrene. På en institution beslutter ledelsen typisk, at institutionen ikke skal understøtte relationen mellem den unge og forældrene i svære tilfælde af omsorgssvigt og overgreb. På en anden institution lader man valget være op til den unge selv og orienterer forældrene herom, såfremt den unge ikke ønsker at have en relation til dem. På en tredje institution ses kontakten mellem forældre og de unge som en særlig vigtig opgave, uanset hvilken grund der måtte være for anbringelsen og dermed også i forhold til sager om overgreb. Denne institutions grundprincip er, at relationen mellem parterne skal styrkes, da en hel ødelagt relation er det største tab og vil præge de unge resten af livet. En leder fra institutionen uddyber og beskriver det i citatet til højre.

Vi gør virkelig meget ud af det. Der er nogen unge, der kommer og overhovedet ikke vil have noget med familien at gøre, fx hvis de har opført sig forkert, og så arbejder vi virkelig på, at der skal skabes et samspil igen, og det er aldrig ikke lykkedes. (Leder)

Endelig vælger nogle af institutionerne af inddrage andre dele af de unges netværk, hvis relationen til forældrene anses for uhensigtsmæssig.

Medarbejdere på en institution med delvis lukkede afdelinger fortæller, at forældresamarbejdet kan anvendes som led i omsorgen for de anbragte børn og unge. På flere af institutionerne er mobiltelefoner beskrevet som et særligt problem for de unges nattesøvn, og institutionen har i samarbejde med nogle forældre udarbejdet regler for de unges brug af telefonen. Institutionen må ikke tage telefonen fra de unge, og man har derfor søgt et samarbejde med forældrene for at løse problemet.

Hvad angår de unges muligheder for at skabe og dyrke relationer til venner, har alle fem institutioner med delvis lukkede afdelinger regler vedrørende besøg af venner og kærester, hvor besøgstider kan findes enten i husordenerne eller i retningslinjerne for institutionerne. To af institutionerne godkender (eller afviser) alle besøg af venner, og især på den ene institution er minimering af 'dårligt selskab' centralt for behandlingsindsatsen. Det betyder, at de unge afskæres fra samvær med venner, hvis de vurderes at have en dårlig indflydelse på den unge. I et interview med en af de unge på en af de delvis lukkede afdelinger bliver institutionens samarbejde med forældrene ligeledes vigtiggjort, da hun beskriver, at hendes kæreste på institutionen skal godkendes af hendes forældre.

5.4 Personalet på delvis lukkede afdelinger – kompetencer, viden og erfaring

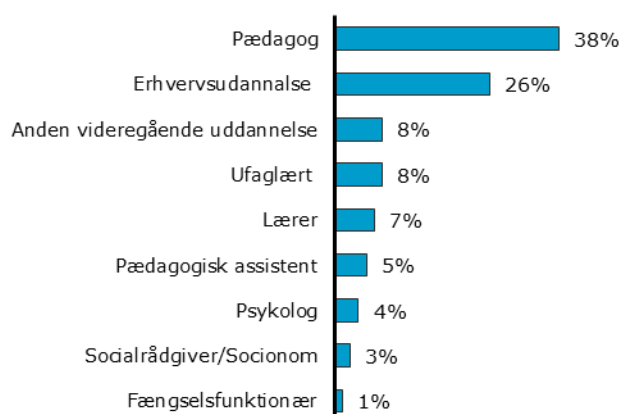
I dette afsnit belyses personalets kvalifikationer og erfaringer i forhold til målgruppen for delvis lukkede afdelinger samt deres opkvalificering og handlekompetencer i forhold til motivation, konflikthåndtering, magtanvendelse og reglerne i voksenansvarsloven.

5.4.1 Personalesammensætning i forhold til uddannelse og stilling

Indledningsvist tegnes et billede af personalesammensætningen i forhold til uddannelsesbaggrund og stilling. Som det fremgår af Figur 5-2, udgør uddannede pædagoger og pædagogiske assistenter den største gruppe blandt personalet på de delvis lukkede afdelinger (i alt 43 pct.). Medarbejdere med en erhvervsuddannelse udgør den andenstørste gruppe (26 pct.) og dækker bl.a. over medarbejdere med en håndværksuddannelse. En mindre gruppe (7 pct.) er uddannede lærere ansat på institutionernes interne skoler. Derudover er en mindre gruppe medarbejdere psykologer og socialrådgivere. Endelig er 8 pct. af de medarbejdere, der har besvaret spørgeskemaet, ufaglærte.

Figur 5-2: Personales uddannelsesbaggrund

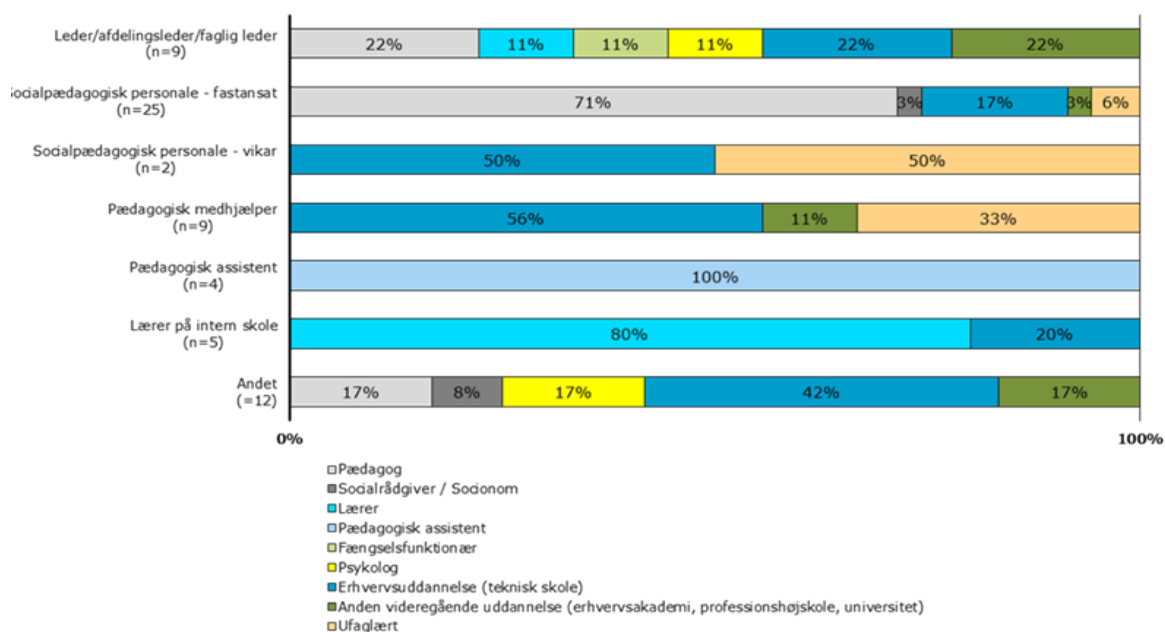

Note: n=76.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Figur 5-3 nedenfor tegner et billede af uddannelsesbaggrund for hver medarbejdergruppe på de delvis lukkede afdelinger. Som det fremgår, er der en forholdsvis stor diversitet i uddannelsesbaggrund inden for hver medarbejdergruppe. Dette gælder i særdeleshed for ledere, afdelingsledere og fastansat socialpædagogiske personale. Den største medarbejdergruppe udgøres af fastansat socialpædagogisk personale, som primært består af uddannede pædagoger, men også af medarbejdere med en erhvervsuddannelse, ufaglærte, socialrådgivere og medarbejdere med en anden videregående uddannelse. Blandt gruppen af pædagogiske medhjælpere har omtrent halvdelen en erhvervsuddannelse, omtrent en tredjedel er ufaglærte, og en mindre del har en anden videregående uddannelse. En anden forholdsvis stor medarbejdergruppe er de pædagogiske medhjælpere.

Figur 5-3: De enkelte medarbejdergruppers uddannelsesbaggrund (stillingsbetegnelse på y-aksen, fordeling i forhold til uddannelse i rækker på x-aksen)

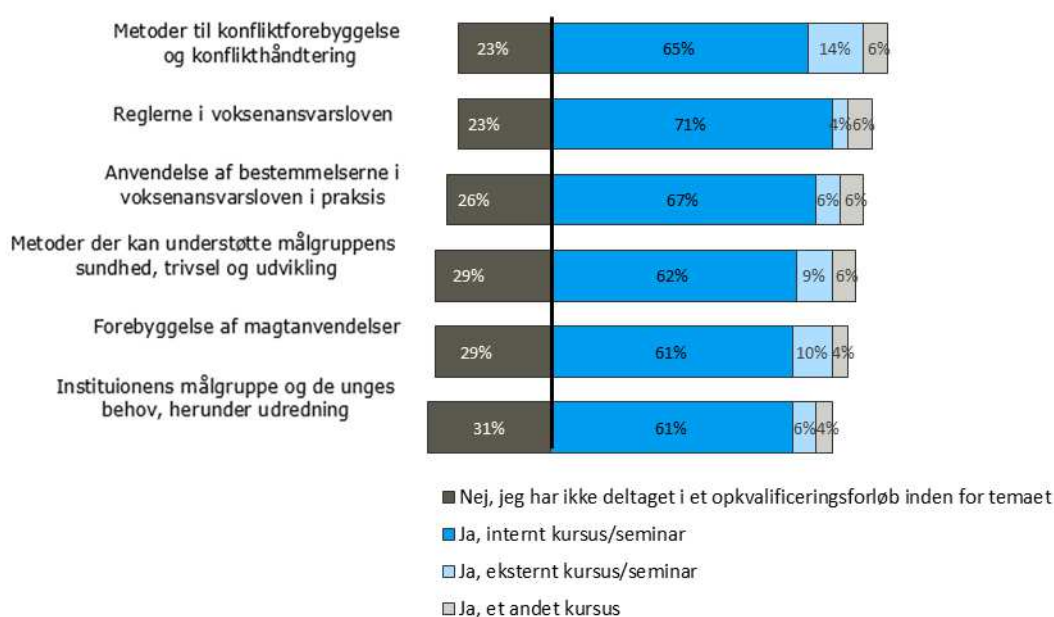
Note: n=76.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

5.4.2 Opkvalificering og rekruttering

Som led i spørgeskemaundersøgelsen har medarbejderne besvaret spørgsmål om deres deltagelse i opkvalificering i 2017 og 2018 inden for forskellige områder. Hovedparten af medarbejderne har deltaget i en form for opkvalificering inden for de seks temaer, som fremgår af Figur 5-4 nedenfor, dog svarer mellem 23 og 31 pct., at de *ikke* har deltaget i et opkvalificeringsforløb inden for temaerne i den toårige periode. Metoder til konfliktforebyggelse og konflikthåndtering samt reglerne i voksenansvarsloven er de temaer, som flest medarbejdere er blevet opkvalificeret inden for i de to år; 85 pct. har deltaget i en form for opkvalificering inden for disse temaer. Omvendt er institutionens målgruppe og de unges behov (herunder udredning) det tema, som færrest medarbejdere er opkvalificeret inden for (71 pct.).

Figur 5-4: Medarbejderes deltagelse i opkvalificeringsforløb i 2017 og 2018

Note: n = 72

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Figur 5-4 illustrerer også, at interne kurser/seminarer er den mest udbredte form for opkvalificering på de fem delvis lukkede afdelinger. Dette stemmer godt overens med de kvalitative interviews, hvor lederne på de fem delvis lukkede afdelinger giver udtryk for, at de styrer efter forholdsvis klare **strategier for opkvalificering** af personalet. Disse strategier består typisk i at opkvalificere alle medarbejderne i de metoder, som vurderes særligt relevante i forhold til den specifikke målgruppe på institutionen/afdelingen. På tværs af lederne optræder der to begrundelser for denne strategi; dels er det vanskeligt at rekruttere specialiserede medarbejdere, som besidder alle de nødvendige kompetencer i forvejen, hvorfor der er et stort behov for opkvalificering; dels fremhæves det som afgørende for at skabe et gavnligt behandlingsmiljø, at medarbejderne anvender de samme metoder og

Vi kan ikke bruge vores faglighed, hvis den løber væk. [...] De bliver nødt til at kunne være i rummet med den unge. De har en masse viden, men de skal også være robuste, når de unge slår eller truer. De må ikke bare løbe skrigende væk. Det er en robusthed på alle parametre, og så skal de have en høj faglighed. De hænger ikke på træerne, og de færreste er gode på alle parametre fra starten. [...] Det er vigtigt at have livserfaring. Vi rekrutterer personale, som er robust, har høj resiliens og lavt sygefravær. Nogle som kan gå ind i rummet med de unge, når de bliver den værste udgave af sig selv. De skal kunne være i det svære med de unge. (Leder)

tilgange i den daglige interaktion med de anbragte unge. Eksempler på metoder, som en eller flere institutioner med delvis lukkede afdelinger uddanner alle medarbejdere i, er metoder til forebyggelse og nedtrapning af konflikter, traumeterapi og diagnoseforståelse. Den fælles opkvalificering foregår ofte som led i interne kurser/seminarer eller kurser, som afholdes i samarbejde med andre institutioner. Nye medarbejdere opkvalificeres løbende, fx på kurser som afholdes fast et par gange om året.

Når lederne i de kvalitative interviews skal beskrive personalet, og hvilke kompetencer de lægger vægt på i forbindelse med rekruttering, er det en gennemgående pointe, at målgruppen for de delvis lukkede afdelinger nødvendiggør **en blanding af de rette personlige og faglige kompetencer**. På tværs af de fem afdelinger fremhæver lederne personlige kompetencer som ro-busthed, tålmodighed og evne til grænsesætning som særdeles væsentlige. Som illustreret i citatet herunder, er de personlige kompetencer nødvendige både i et behandlingsperspektiv og i et fastholdelsesperspektiv.

Den enkelte medarbejder skal kunne rumme målgruppen af anbragte unge og interagere med dem på en hensigtsmæssig måde, både fordi vedholdenhed i relationen er en væsentlig del af behandlingen, og fordi den enkelte medarbejder skal kunne holde til at være i voldsomme situationer med de unge. Dette kommer også til udtryk i interviews med medarbejdere som i citatet herunder.

Medarbejder 1: Mange unge har mødt nogen, der har givet op på dem, og det møder de ikke her. Vi er vedholdende og holder i dem. Vi har haft en pige, som havde svært ved at forstå, at uanset hvad hun gjorde eller kaldte os, så var vi vedholdende. Hun var vant til at blive givet op på.

Medarbejder 2: Mange af historierne er om afbrudte forløb, og derfor er mange overrasket over, at de får lov at blive, og at der rent faktisk er nogen, der kan magte dem.

Medarbejder 1: Mange har det formål, når de lander her at blive smidt ud igen. Den barriere er blevet brudt ned, men det kræver også, at man bevarer fatningen. Man må gerne udtrykke, at deres adfærd bryder man sig ikke om, men derfra og til at give op er et helt andet skridt.

Medarbejder 3: De kan kalde os alt muligt, og det ændrer ikke noget.

De delvis lukkede afdelingers store fokus på medarbejdernes personlige kompetencer betyder ikke, at deres faglige kompetencer anses som mindre vigtige, men snarere at lederne i mange tilfælde rekrutterer med et dobbelt blik på personlige kompetencer og fagligt udviklingspotentiale. Uden en høj fastholdelsesgrad er det vanskeligt at skabe vel fungerende medarbejderteams, som af både ledere og medarbejdere fremhæves som afgørende for at yde en struktureret og kontinuerlig behandlingsindsats til målgruppen. Medarbejderne fortæller netop om tæt samarbejde og godt kendskab til hinandens kompetencer og reaktionsmønstre som centrale faktorer i et behandlingsmiljø, som ikke er unødigt præget af konflikter og magtanvendelse. En enkelt afdeling fortæller om problemer med at fastholde medarbejdere.

[Vi har en] overordnet ide om forskellige aldre og forskellig etnicitet og køn, og så må der gerne være forskellige livserfaringer, og så er der jo hele personalekompetencedelen. Det har stor betydning for, at der ikke er en stor slags os'ere, [men at] der er forskellige personer, som de [unge] kan spejle sig i. [...] Man skal også tænke på, at der er nogle [af de unge], der har haft pædagoger tæt på sig hele livet, og de snakker jo næsten pædagogssprog, inden de lærer at tale, og så er det jo godt, at vi også har vognmænd og pizzamænd i personalet. (Leder)

Endelig fortæller ledere på flere institutioner med delvis lukkede afdelinger, at de tilstræber **mangfoldighed i personalesammensætningen**. Det drejer sig både om mangfoldighed i forhold til kategorier

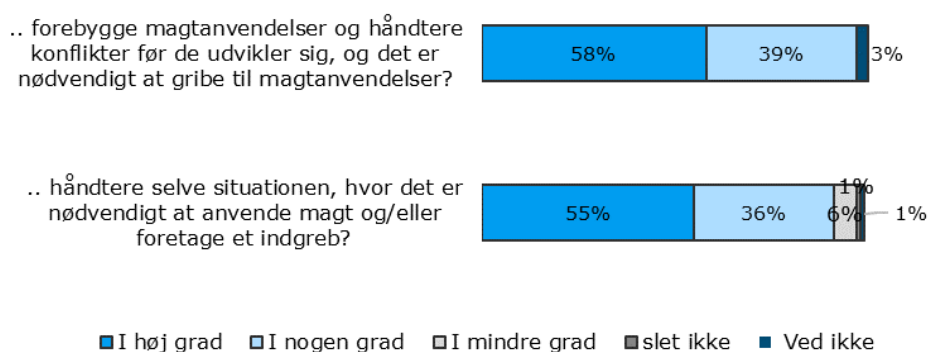
som køn, alder og etnicitet, men også om personlighedstyper og livserfaring. Lederne begrundet det med, at de unge skal have forskellige voksne at spejle sig i og indgå i relationer med. En leder formulerer det som i citatet oven for.

5.4.3 Medarbejdernes handlekompetencer

Ledere såvel som medarbejdere på delvis lukkede afdelinger er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at vurdere medarbejdernes kompetencer på udvalgte områder. Samlet set tegner deres besvarelser et billede af forskelle i medarbejdernes kompetencer inden for hver af de delvis lukkede afdelinger. Dette kommer bl.a. til udtryk i medarbejdernes besvarelser af et spørgsmål om den samlede medarbejdergruppes kompetencer, hvor 53 pct. af medarbejderne i høj grad vurderer og 44 pct. i nogen grad vurderer, at medarbejdergruppen har de faglige, relationelle og personlige kompetencer, der er nødvendige i forhold til afdelingens målsætninger og målgruppe.

Ledernes og medarbejdernes vurdering af medarbejdernes specifikke kompetencer indikerer de områder, hvor medarbejdernes kompetencer ikke er tilstrækkelige. Medarbejdernes vurdering af egne kompetencer fremgår af Figur 5-5. Overordnet set føler lidt over halvdelen af medarbejderne sig godt klædt på til at forebygge magtanvendelser og håndtere konflikter, før de udvikler sig (58 pct.), og til at håndtere selve situationen, hvor det er nødvendigt at anvende magt eller foretage indgreb (55 pct.).

Figur 5-5: I hvilken grad vurderer du, at du har de tilstrækkelige kompetencer i forbindelse med at ...

Note: n=67

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Ledernes vurderinger af medarbejdergruppens kompetencer indikerer i højere grad end medarbejdernes egne besvarelser et behov for opkvalificering i forhold til forebyggelse af magtanvendelse og deeskalering af konflikter. Således svarer fire ud af fem ledere, at medarbejdergruppens kompetencer til at forebygge magtanvendelse og håndtere konflikter, før de udvikler sig, i nogen grad er tilstrækkelige. En leder vurderer, at medarbejdergruppens kompetencer i mindre grad er tilstrækkelige. Til spørgsmålet om medarbejdergruppens kompetencer til at håndtere selve situationen, hvor det er nødvendigt at anvende magt og/eller foretage et indgreb, svarer fem ud af fem ledere, at medarbejdernes kompetencer i høj grad er tilstrækkelige.

De kvalitative interviews med ledere og medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger nuancerer analysen af data fra spørgeskemaundersøgelsen. Hverken ledere eller medarbejdere giver udtryk for et generelt lavt kompetenceniveau i relation til forebyggelse af magtanvendelse og nedtrapning af konflikter. Samtidig fortæller de alle om en hverdag præget af mange anledninger til konflikter, som alle må håndteres forskelligt, afhængig af den enkelte unges specifikke udfordringer. Medarbejdere på flere delvis lukkede afdelinger peger på kendskab til den enkelte anbragte unge, herunder erfaring med hvad der virker hhv. ned- og optrappende som en vigtig brik i forebyggelse af konflikter og magtanvendelse (dette illustreres i citatet til højre). Det betyder samtidig, at man, baseret på lederes og medarbejders udsagn, aldrig bliver færdigudlært i konflikthåndtering, men at det kræver vedvarende refleksion over egen og andres adfærd.

I den forbindelse fremhæver mange medarbejdere i interviews, at institutionen/afdelingen er kendetegnet ved en god kultur for kollegial sparring såvel som støtte fra ledelsen, både i det daglige arbejde med at forebygge konflikter og specifikt i kølvandet på en magtanvendelse (opfølgning på magtanvendelse behandles i næste kapitel). Ledernes og medarbejdernes spørgeskemabesvarelser om medarbejdernes kompetencer kan til dels afspejle en opfattelse af, at forebyggelse og håndtering af konflikter fordrer et vedvarende fokus, refleksion og læring – man kan altid blive bedre.

Hvad angår **medarbejdernes kendskab og handlekompetencer i forhold til voksenansvarsloven** peger evalueringen på, at medarbejdergruppen samlet set er klædt nogenlunde godt på. I spørgeskemaet svarer knap halvdelen af medarbejderne (46 pct.), at de i høj grad har tilstrækkelige kompetencer til at forstå og fortolke voksenansvarsloven, mens lidt over halvdelen (51 pct.) svarer, at de i nogen grad har tilstrækkelige kompetencer. Fire ud af fem ledere vurderer, at medarbejdergruppen i nogen grad har tilstrækkelige kompetencer til at forstå og fortolke reglerne i voksenansvarsloven. I forlængelse af dette svarer to tredjedele af medarbejderne, at de kender loven og ved, hvilke beføjelser og hvilket ansvar den giver dem. Den resterende tredjedel svarer, at de kender loven, men indimellem er i tvivl om, hvilke beføjelser/ansvar den giver dem. Dette stemmer godt overens med spændet i medarbejdernes udsagn i interviews, hvor de fleste medarbejdere fortæller, at de sjældent er i tvivl om, hvornår det er nødvendigt – og lovligt – at ty til en magtanvendelse. I akutte situationer, hvor en ung fx kaster med inventar eller bruger vold, er de fleste medarbejdere ikke i tvivl om, at loven giver hjemmel til en fastholdelse. Nogle medarbejdere fortæller dog også, at selvom de kender til lovens beføjelser, kan de i selve situationen være i tvivl om, hvorvidt alle pædagogiske muligheder er udtømte, og om en magtanvendelse er eneste udvej, eller om det stadig er muligt at nedtrappe konflikten.

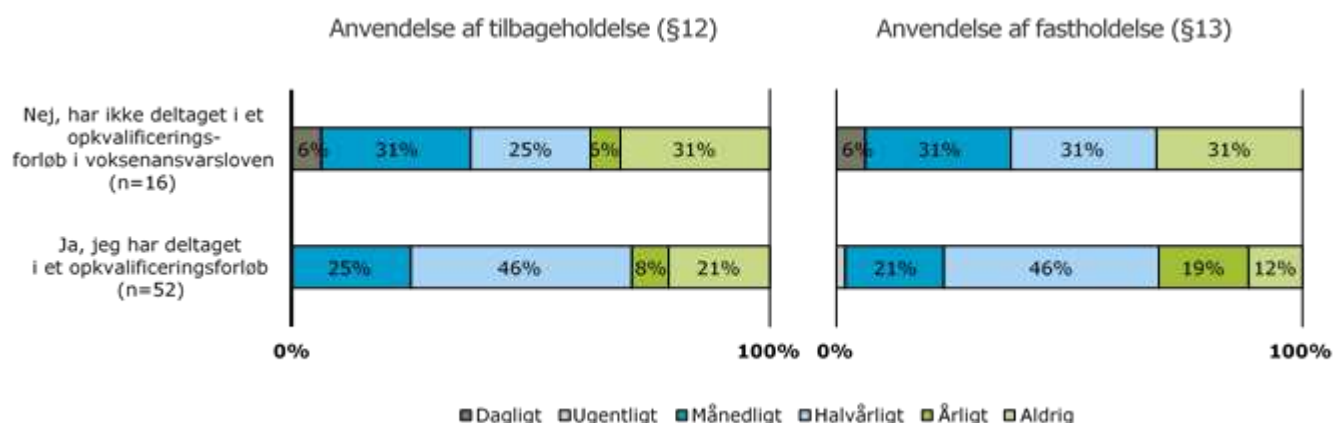
Evalueringen peger også på, at **opkvalificeringsforløb i voksenansvarsloven** er en vigtig brik i at sikre medarbejdernes kendskab til loven og deres handlekompetencer i forhold til at anvende dens beføjelser. Blandt de medarbejdere, som har deltaget i et opkvalificeringsforløb om voksenansvarsloven, svarer 71 pct., at de kender loven og ved, hvilke beføjelser og hvilket ansvar den giver dem. Til sammenligning svarer kun 50 pct. af de medarbejdere, som ikke har deltaget i opkvalificeringsforløb, det samme.

Vi arbejder med Low Arousal, hvor vi viser, at vi er rolige, snakker lavt og er rolige i kropssproget. Det er noget, som de unge afspejler. [...] Vi fremstår rolige og sørger for at blive på vores egne banehalvdele, vi lytter til dem, men vi tager heller ikke deres frustration på os og siger, at "det er virkelig bare irriterende". Vi tænker også over, hvem der har brug for den hånd på skulderen, og hvem der ikke kan lide berøring. Men vi bliver stående, og vi er der, så der er en tryk base omkring, så han ved, at vi griber ham, og vi er der, når han bliver ked af det. Det er på den måde, vi viser roen – vi kommer ikke fem mand løbende. Vi er måske to, og så kigger vi lige hinanden i øjnene. (Medarbejder)

Der lader ligeledes til at være en sammenhæng mellem medarbejdernes deltagelse i opkvalificeringsforløb om voksenansvarsloven og hyppigheden, hvormed de finder det nødvendigt at anvende fastholdelse (Figur 5-6). Hvad angår hyppigheden af både tilbageholdelse og fastholdelse ses det, at en mindre andel af de medarbejdere, som i 2017 eller 2018 blev opkvalificeret i voksenansvarsloven end de medarbejdere, som ikke er blevet opkvalificeret, svarer i yderkategorierne (dvs. dagligt/ugentligt/månedligt og aldrig). Eksempelvis svarer 23 pct. af de medarbejdere, der har deltaget i opkvalificering, at det mindst en gang om måneden er nødvendigt at anvende fastholdelse, og 12 pct. svarer, at det aldrig er nødvendigt. Til sammenligning svarer 37 pct. af de medarbejdere, der ikke har deltaget i opkvalificering, at fastholdelse er nødvendig mindst én gang om måneden, og 31 pct. svarer, at det aldrig er nødvendigt. Det kan tyde på, at opkvalificering i voksenansvarsloven gør medarbejderne bedre i stand til at vurdere, hvornår loven i samspil med de konkrete rammer for anbringelsen og i den konkrete situation giver hjemmel til at anvende de særlige beføjelser. Og hvornår den ikke gør. Forskellen mellem de to grupper er ikke signifikant i forhold til anvendelse af tilbageholdelse.

Figur 5-6: Anvendelse af særlige beføjelser opdelt på opkvalificering i voksenansvarsloven og kendskab til loven

Note: I spørgsmålstil om opkvalificering er interne, eksterne og andre kurser/seminar slået sammen i samme kategori.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Ud over egentlige opkvalificeringsforløb gør ledelsen på flere af de delvis lukkede afdelinger en stor indsats i forhold til at omsætte loven til konkrete handlingsanvisninger og tydeliggøre dem i hverdagen. På en afdeling hænger voksenansvarslovens ni krav (§ 7) til en magtanvendelse eller et indgreb både i medarbejderrummene og på standere i fællesrum, ligesom de indgår i velkomstpakken til nye medarbejdere og gennemgås på personalemøder og pædagogiske dage i løbet af året. Dette skal hjælpe medarbejderne med at vurdere, i hvilke situationer der er hjemmel til at anvende en form for magt eller indgreb. Eksempler på de ni krav er, at magtanvendelse ikke må gå ud over det strengt nødvendige, og at magtanvendelse skal ydes så skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den unge. På en anden afdeling er de nærmere rammer for den enkelte unges anbringelse og den praktiske betydning heraf nærmere beskrevet i et felt i journalen. På den måde gør ledelsen det muligt for medarbejderne at agere inden for lovens rammer uden konstant at stoppe op og forholde sig til tvivsspørgsmål.

Man kan have en antagelse om, at **brugen af vikarer** er problematisk på så specialiserede enheder som delvis lukkede afdelinger, hvor metodekendskab samt relationen til de anbragte unge og det øvrige personale er en vigtig forudsætning for forebyggelse af konflikter og magtanvendelse. I spørgeskemaet har medarbejderne svaret på, hvorvidt vikarerne har de nødvendige faglige, relationelle og personlige kompetencer i forhold til afdelingens målsætninger og målgruppe. Medarbejderne vurderer vikarernes kompetencer noget lavere end deres egne; således svarer halvdelen

af medarbejderne, at vikarerne i nogen grad har de nødvendige faglige, relationelle og personlige kompetencer, mens en tredjedel vurderer, at vikarerne i mindre grad har de nødvendige kompetencer i forhold til målsætninger og målgruppe. Hverken ledere eller medarbejdere er spurgt om omfanget af brugen af vikarer, hvorfor det ikke er muligt at vurdere, om det udgør en kvalitetsmæssig udfordring for den socialpædagogiske behandling på de delvis lukkede afdelinger. Brugen af vikarer har heller ikke været et fokuspunkt i interviewene. I et åbent svarfelt i spørgeskemaet skriver en medarbejder, at vikarenes sporadiske tilknytning betyder, at de ikke opnår samme erfaring med målgruppen som de faste medarbejdere. En anden skriver, at det er problematisk, hvis vikarerne kommer for sjældent på afdelingen. Andre skriver, at ledelsen er god til at finde stabile vikarer med de rette personlige og relationelle kompetencer, og at der afholdes faste halvårslige kurser for vikarerne med fokus på anvendte metoder og konflikthåndtering.

6. ANVENDELSE OG VIRKNING AF DE SÆRLIGE BEFØJELSER

Delvis lukkede afdelinger er kendetegnet ved, at voksenansvarslovens §§ 12 og 13 giver særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde børn og unge med henblik på at fastholde dem i et positivt behandlingsforløb. Dette fordi formålet med de delvis lukkede afdelinger netop er at få børn og unge gennem længerevarende behandlingsforløb, hvor der er fokus på den socialpædagogiske indsats for på den måde at standse udviklingen af uheldige adfærdsmønstre¹⁸.

I dette kapitel belyses evalueringsspørgsmålet om, hvorvidt der med de særlige beføjelser er skabt afdelinger, som efter hensigten formår at fastholde de anbragte børn og unge i en intens og struktureret behandlingsindsats. De særlige beføjelser er et centralt element i de delvis lukkede afdelingers eksistensberettigelse, og det er derfor også centralt for evalueringen at belyse adgangen til og anvendelsen af de særlige beføjelser samt virkningen af disse i et behandlingsperspektiv.

I **afsnit 6.1** belyses de anbringende kommuners anvendelse af de særlige beføjelser.

I afsnit **6.2** belyses de delvis lukkede afdelingers anvendelse af de særlige beføjelser, og der gives et overblik over, hvor ofte øvrige former for magt og indgreb anvendes på delvis lukkede afdelinger.

Afsnit 6.3 omhandler betydningen af de særlige beføjelser i forhold til at fastholde målgruppen i behandling, set fra lederes, medarbejderes og socialtilsyns perspektiver.

Indledningsvis sammenfattes kapitlets hovedpointer i Boks 6-1 på næste side.

¹⁸ Vejledning om voksenansvar for anbragte børn og unge, <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=212161>

Boks 6-1: Kapitlets hovedpointer

Evalueringen af de delvis lukkede afdelinger viser, at der med de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde unge i nogen grad er skabt afdelinger, som formår at fastholde de anbragte børn og unge i socialpædagogisk behandling. Dette kommer til udtryk gennem følgende hovedpointer:

- Hovedparten af lederne og medarbejderne oplever, at de særlige beføjelser er med til at fastholde de anbragte børn og unge i behandling. Alle fem ledere og otte ud af 10 medarbejdere er i nogen eller i høj grad enige i, at delvis lukkede afdelinger i højere grad end almindelige døgninstitutioner formår at fastholde målgruppen i behandling.
- I de kvalitative interviews er det et udbredt perspektiv blandt såvel ledere som medarbejdere, at tilbageholdelse og fastholdelse af unge, som er i risiko for at rømme, er et nødvendigt redskab målgruppens udfordringer taget i betragtning. De særlige beføjelser muliggør rent praktisk behandling af unge, som er rømningstruede, og i nogle tilfælde kan tilbageholdelse skabe et rum for samvær og behandling. Nogle afdelinger oplever desuden, at muligheden for tilbageholdelse afholder nogle unge fra at rømme og styrker deres motivation for at blive i behandling.
- På trods af de særlige beføjelser er risikoen for rømning dog et grundvilkår for de delvis lukkede afdelinger, som alle oplever udfordringer med rømning. Over halvdelen af lederne og medarbejderne er i spørgeskemaundersøgelsen helt eller delvist enige i, at de delvis lukkede afdelinger bør have mulighed for at tilbageholde målgruppen i længere og flere perioder, end loven aktuelt giver hjemmel til. Dette lader særligt til at være relevant i forbindelse med afrusning i begyndelsen af eller under en anbringelse.
- Selvom de særlige beføjelser opfattes som nødvendige redskaber til at fastholde målgruppen i behandling i så høj grad som muligt, kan de også give anledning til dilemmaer; Hvor tilbageholdelse for nogle unge ifølge ledere og medarbejdere kan give ro og skabe fokus på behandlingen, oplever andre unge uro som følge af muligheden for frihedsberøvelse, hvilket kan blokere for behandling. Endvidere kan brugen af de særlige beføjelser i nogle tilfælde påvirke relationen mellem den unge og det pædagogiske personale negativt.
- Hvad angår hyppigheden af anvendelsen af de særlige beføjelser angiver fire ud af fem ledere i spørgeskemaet, at det er nødvendigt at tilbageholde et anbragt barn eller en ung ved at låse yderdøre og vinduer månedligt. Hvad angår fastholdelse, angiver tre ud af fem ledere, at det er nødvendigt at forhindre rømning ved hjælp af fastholdelse halvårligt. Der er større spredning i medarbejdernes svar, hvilket formentlig afspejler, at medarbejderne primært har overblik over de tilbageholdelser og fastholdelser, de selv har været en del af, frem for alle tilbageholdelser og fastholdelser på institutionen.
- Blandt de kommuner, som har anbragt et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling i perioden 2013 til 2019, er det kun en fjerdedel, som også har truffet beslutning om tilbageholdelse, og en tredjedel, der også har truffet beslutning om fastholdelse. Dette er overraskende, idet anbringelse på en delvis lukket afdeling alene må finde sted, når det vurderes afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk. En mulig forklaring på, at så få kommuner træffer afgørelser om de særlige beføjelser, er, at nogle kommunalbestyrelser ikke er klar over, at anbringelsen i sig selv ikke giver medarbejderne på de delvis lukkede afdelinger adgang til at anvende de særlige beføjelser.
- Under de kvalitative interviews giver flere ledere og et socialtilsyn udtryk for, at der hersker tvivl om, hvordan brugen af tilbageholdelse efter § 12 opgøres og registreres. Mere specifikt er der på nogle afdelinger tvivl om, hvorvidt varigheden af tilbageholdelse registreres på timebasis eller dagsbasis.

6.1 Anbringende kommuners anvendelse af de særlige beføjelser

Afgørelsen om, at et barn eller en ung i alderen 12-17 år kan tilbageholdes, ved at vinduer og yderdøre aflåses i op til fem sammenhængende dage og i alt 30 dage på et år, træffes af kommunalbestyrelsen i den anbringende kommune, hvilket i praksis vil sige myndighedschef eller myndighedsassistent. Kommunalbestyrelsen kan ligeledes træffe afgørelse om, at et anbragt barn eller en ung kan fastholdes, hvis det formodes, at den pågældende vil gøre alvorlig skade på sig selv, vil begå kriminalitet, indtage stoffer eller rømme fra institutionen. Figurerne nedenfor viser andelen af kommuner, der har anvendt muligheden for at tilbageholde eller fastholde et barn eller en ung. Myndighedschefer i 63 kommuner har besvaret spørgeskemaet, og heraf har 43 bekræftet, at kommunen har anbragt et barn eller en ung på den delvis lukkede afdeling i perioden 2013-2019.

Første figur (Figur 6-1) viser, at en ud af fire af de kommuner, der i perioden fra 2013 til 2018 angiver at have anbragt et barn eller en ung på en delvis lukket afdeling, har truffet afgørelse om at tilbageholde et barn eller en ung. I de kommuner, hvor muligheden for tilbageholdelse er blevet benyttet, er der primært truffet afgørelse om at kunne benytte den maksimale tidsperiode for tilbageholdelsen.

Anden figur (Figur 6-2) viser, at en ud af tre af de kommuner, der i perioden har anbragt børn eller unge på en delvis lukkede afdeling, har truffet afgørelse om, at den unge kan fastholdes, jf. de særlige beføjelser i voksenansvarsloven. I kommuner, hvor der er blevet truffet afgørelse om fastholdelse, angiver de fleste myndighedschefer, at det primært er sket med henvisning til risiko for rømning eller indtag af euforiserende stoffer. Færrest myndighedschefer angiver risiko for selvskade eller kriminelle handlinger som primær årsag til beslutningen om fastholdelse.

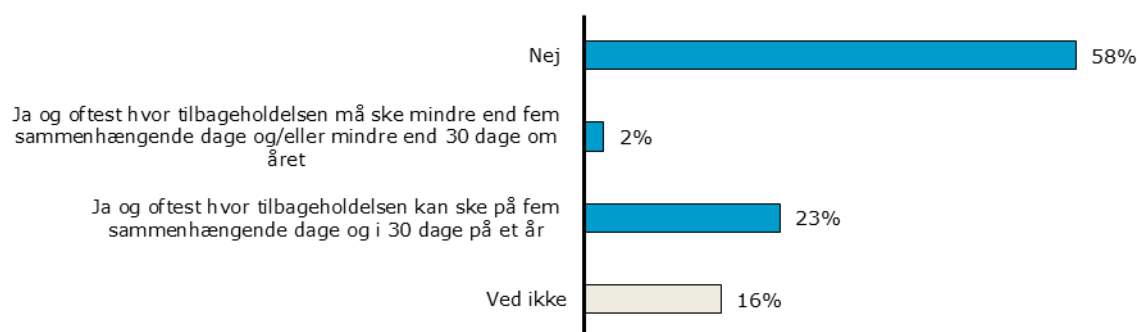
Boks 6-2: Lovmæssigt grundlag for tilbageholdelse og fastholdelse

Hjemlen til at aflåse døre og vinduer og dermed tilbageholde samt til at fastholde en ung anbragt på en delvis lukket institution eller afdeling skal findes i **voksenansvarslovens §§ 12 og 13**.

Anvendelse af bestemmelserne på en delvis lukket institution eller afdeling **kræver forudgående myndighedsafgørelse**. Det vil sige, at de nærmere rammer for den konkrete anbringelse, herunder periode for tilbageholdelse og situationer for fastholdelse, afgøres af kommunalbestyrelsen i den unges handlekommune (i praksis leder eller myndighedsbehandler). Afgørelsen angiver antal sammengængende dage samt det samlede antal dage, den unge kan tilbageholdes (dog højst fem sammenhængende dage og 30 dage i alt på et år). Desuden angives situationer, hvor fastholdelse af den unge kan være en mulighed. Afgørelsen træffes for et år ad gangen.

Når en sådan afgørelse foreligger, er kompetencen til i den **konkrete situation** at træffe beslutning om tilbageholdelse eller fastholdelse givet til lederen af den delvis lukkede institution eller afdeling.

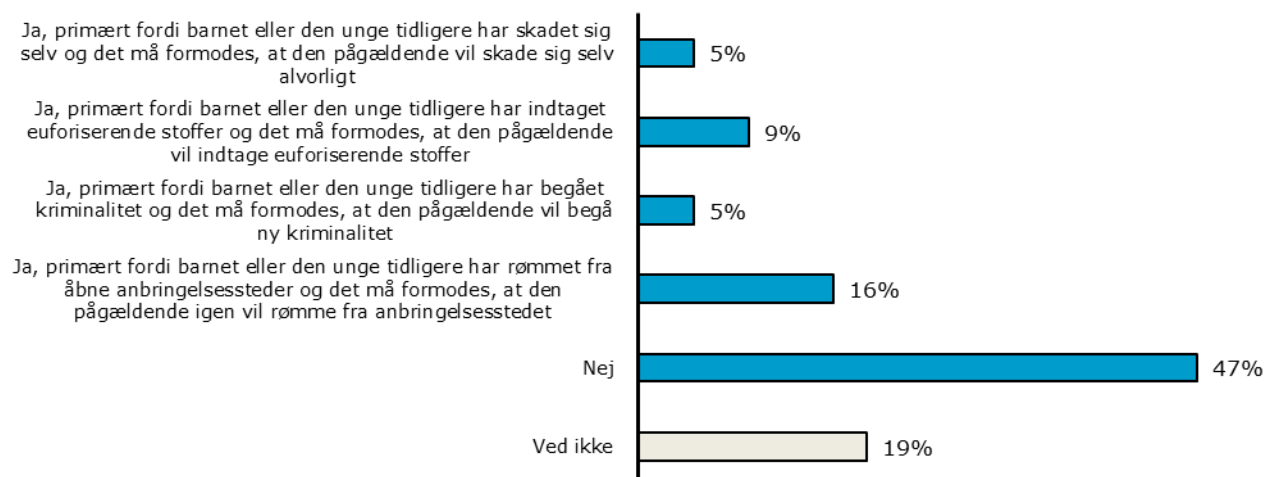
Figur 6-1: Har jeres kommune truffet afgørelse om tilbageholdelse på en delvis lukket afdeling efter § 12 i voksenansvarsloven?

Note: n=43 myndighedschefer. Kun myndighedschefer, der angiver, at kommunen har anbragt børn og unge på en delvis lukket afdeling, er blevet stillet spørgsmålet.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt myndighedschefer.

Figur 6-2: Har jeres kommune truffet afgørelse om fastholdelse på en delvis lukket afdeling efter § 13 i voksenansvarsloven?

Note: n=43 myndighedschefer. Kun myndighedschefer, der angiver, at kommunen har anbragt børn og unge på en delvis lukket afdeling, er blevet stillet spørgsmålet.

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt myndighedschefer.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt myndighedschefer viser dermed, at de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde børn og unge anbragt på en delvis lukket afdeling kun benyttes i hhv. en fjerdedel og en tredjedel af de kommuner, der har anbragt børn og unge på en delvis lukket afdeling. Dette er et overraskende resultat i lyset af, at anbringelse på en delvis lukket afdeling ifølge loven alene må anvendes, når det er afgørende for den socialpædagogiske behandling at kunne aflåse yderdøre og vinduer i perioder eller at kunne fastholde barnet eller den unge fysisk. Det kan være udtryk for, at nogle kommunalbestyrelser ikke er klar over, at anbringelsen i sig selv ikke giver adgang til at anvende de særlige beføjelser. Hverken institutionsledere, repræsentanter for socialtilsyn eller sagsbehandlere i anbringende kommuner giver i de kvalitative interviews udtryk for, at kommunalbestyrelser i de anbringende kommuner i særlig grad forsømmer at træffe afgørelse om anvendelse af de særlige beføjelser i de tilfælde, hvor det vurderes som relevant for behandlingen. En sagsbehandler giver dog udtryk for, at vedkommende ikke indledningsvist var bekendt med, at kommunen skal fastsætte de nærmere rammer for tilbageholdelse. I dialogen med lederen på den pågældende delvis lukkede afdeling bliver sagsbehandleren dog opmærksom på dette, og lederen hjælper i den forbindelse med at forklare reglerne, hvorefter sagsbehandleren træffer en afgørelse. Dette kan indikere, at nogle sagsbehandlerne ikke har et

indgående kendskab til voksenansvarslovens bestemmelser, når det kommer til de specifikke beføjelser på delvis lukkede afdelinger, og interviews med anbringende sagsbehandlere understøtter generelt, at kendskabet til voksenansvarsloven er relativt begrænset.

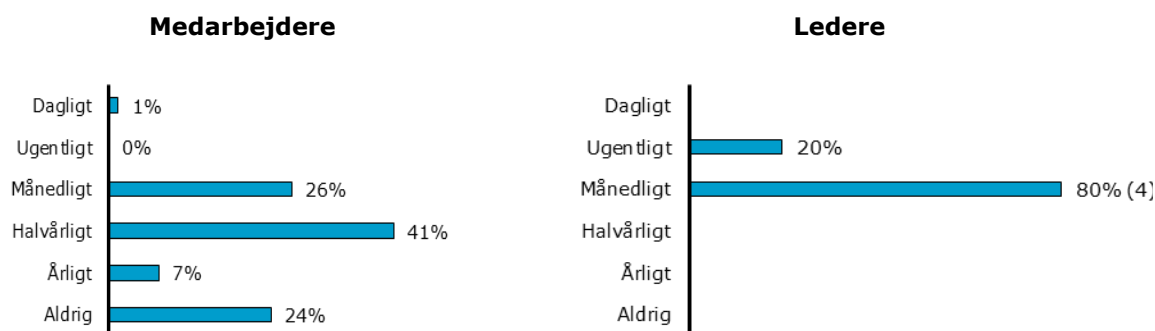
6.2 De delvis lukkede afdelingers anvendelse af de særlige beføjelser samt øvrige indgreb og magtanvendelse

Når kommunalbestyrelsen i anbringende kommune har truffet afgørelse om og beskrevet de nærmere rammer for anbringelsen, overgår kompetencen til at træffe beslutning om fastholdelse eller tilbageholdelse i den konkrete situation til lederen af den delvis lukkede afdeling. Nedenstående figurer (Figur 6-3 og Figur 6-4) viser ledernes og medarbejdernes angivelser af, hvor ofte det er nødvendigt at tilbageholde og fastholde børn og unge for at forhindre, at de rømmer fra den delvis lukkede afdeling. Figureerne viser først og fremmest, at både ledere og medarbejdere oplever, at der er et behov for at anvende de særlige beføjelser. Både hvad angår tilbageholdelse og fastholdelse vurderer lederne hyppigheden større end medarbejderne. Dette kan afspejle, at lederne har viden om samtlige tilfælde, hvor de særlige beføjelser er anvendt, mens medarbejderne primært har overblik over de tilfælde, som har fundet sted under deres vagter.

Konkret viser Figur 6-3, at fire ud af fem ledere angiver, at det er nødvendigt at **tilbageholde** et anbragt barn eller en ung ved at låse yderdøre og vinduer månedligt. Rettes blikket mod medarbejdernes besvarelser fremgår det, at omtrent halvdelen af medarbejderne svarer, at det kun er nødvendigt halvårligt eller årligt.

Figur 6-4 viser, at tre ud af fem ledere svarer, at det er nødvendigt at forhindre rømning ved hjælp af **fastholdelse** halvårligt. Blandt medarbejderne svarer over halvdelen, at fastholdelse kun er nødvendigt halvårligt eller årligt for at forhindre rømning.

Figur 6-3: Hvor ofte oplever du, at det er nødvendigt at gøre brug af følgende type magtanvendelse – tilbageholde barnet/den unge ved at aflåse døre og vinduer (§ 12)?

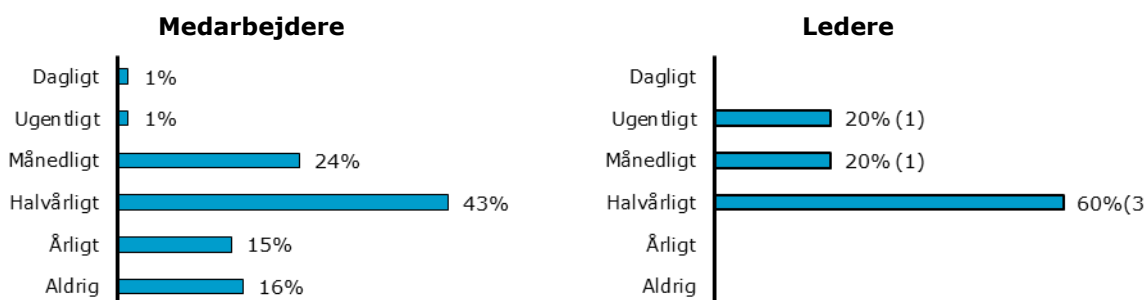

Note: n (medarbejdere) = 68

Note: n (ledere) = 5

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Figur 6-4 Hvor ofte oplever du, at det er nødvendigt at gøre brug af følgende type magtanvendelse – fastholde barnet eller den unge med fysisk magt, fordi vedkommende vil forlade institutionen (§ 13)?

Note: n (medarbejdere) = 68

Note: n (ledere) = 5

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

De kvalitative interviews afspejler spredningen i ledernes og især medarbejdernes besvarelser om hyppighed af anvendelsen, idet der tegnes et billede af fem delvis lukkede afdelinger med forskellig kultur for at anvende de særlige beføjelser. På nogle af de delvis lukkede afdelinger anses de særlige beføjelser som et nødvendigt og kærkomment redskab til at fastholde de unge i behandling og anvendes derfor relativt ofte. En leder udtrykker det sådan: "Det er det bedste redskab, vi har fået i 50 år." På andre institutioner er man mere forsigtig med at anvende de særlige beføjelser, dels fordi de opleves som vanskelige at integrere i den socialpædagogiske indsats, dels fordi de nærmere rammer for især tilbageholdelse, som fastsættes af kommunalbestyrelsen i anbringende kommune, opleves som begrænsende. På særligt en delvis lukket afdeling resulterer dette i sjældent brug af de særlige beføjelser (på tidspunktet for casebesøget havde de ikke været anvendt i omtrent seks måneder) og vedvarende udfordringer med rømning. Dette illustreres i citatet nedenfor.

Grunden til, at jeg kun har svaret delvis enig [på spørgsmålet om, hvorvidt de delvis sikrede afdelinger i højere grad end almindelige døgninstitutioner formår at fastholde målgruppen i et socialpædagogisk behandlingsforløb] er, fordi det er så begrænset, hvornår den delvis lukkede plads kan aktiveres. Der skal være en begrundet mistanke, og målgruppen er ofte ikke interesseret i at blive aktiveret. Samtidig har vi en pligt til at oplyse dem omkring lovlighed, og hvornår afdelingen kan aktiveres. Derfor vil flere af vores unge undgå situationer, hvor den kan aktiveres – eks. ved at spørge om lov til at komme til fest, hvor vi er bekendt med, at der tidligere har været mange stoffer, og den unge er kommet meget påvirket retur og først efter flere dage. Her vil den unge typisk spørge, om de må gøre noget andet, 'tage ind til byen, besøge familie osv.', og her kan vi ikke aktivere, medmindre vi har en begrundet mistanke.

(Leder)

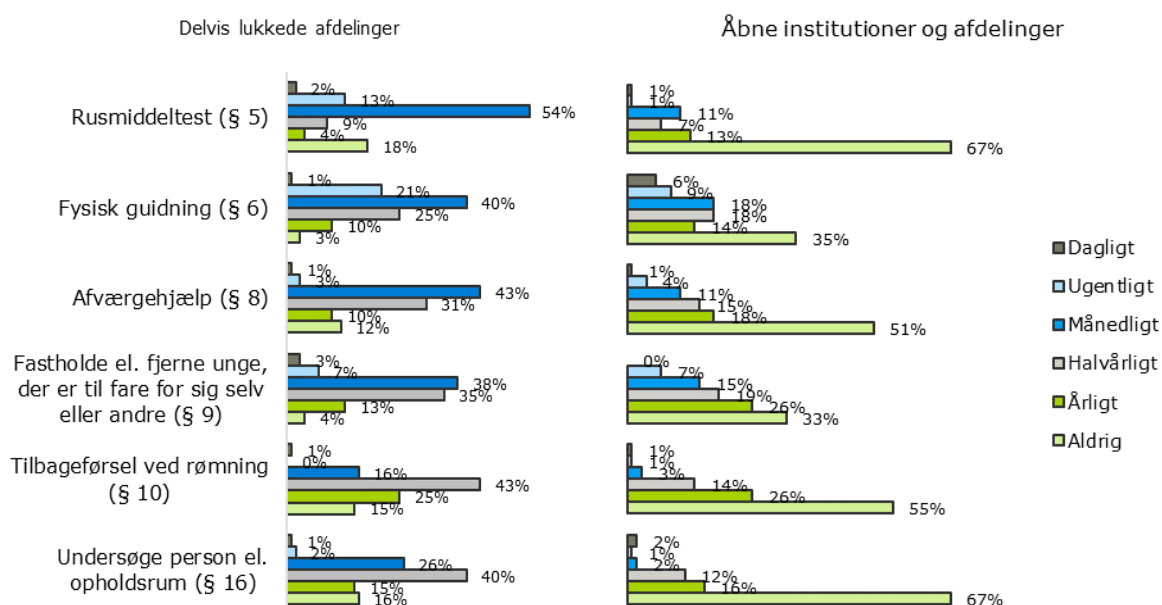
En del af forklaringen på forskelle i hyppigheden, hvormed de særlige beføjelser anvendes, skal givetvis findes i de fem delvis lukkede afdelingers mere eller mindre forskellige målgrupper. Fx kan målgruppen på nogle afdelinger være kendetegnet ved større stofafhængighed ved anbringelsens start – og dermed større trang til at rømme – end på andre afdelinger. En leder på en delvis lukket afdeling oplever, at unge, som har behov for at blive afruset ved anbringelsens start, men hvor der ikke er truffet beslutning om tilbageholdelse de første 14 dage af anbringelsen, ofte er kendetegnet af en større risiko for rømning. En leder på en anden afdeling fortæller omvendt, at stofafhængige unge ikke er rømningstruede i særlig grad, fordi de i nogle tilfælde har mulighed for at skaffe euforiserende stoffer i forbindelse med aktiviteter uden for institutionen (fx skolegang eller praktik). Endelig må antallet af anbragte unge på den enkelte delvis lukkede afdeling også have en betydning for, hvor hyppigt de særlige beføjelser anvendes.

De socialtilsyn, som udtaler sig om emnet, oplever generelt, at de delvis lukkede afdelinger gør brug af de særlige beføjelser, som de har i kraft af at være delvis lukkede institutioner og afdelinger. Et socialtilsyn giver samtidig udtryk for, at beføjelserne anvendes i rimelig grad, og dermed at de ikke oplever en for omfattende brug af beføjelserne.

Ud over de særlige beføjelser til at tilbageholde og fastholde anbragte børn og unge for at forhindre, at de rømmer fra den delvis lukkede afdeling, har de delvis lukkede afdelinger også hjemmel til at anvende **øvrige former for magt og indgreb**. Figur 6-5 illustrerer, hvor hyppigt de øvrige former for magt og indgreb anvendes i dagligdagen, ifølge medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger. Til sammenligning fremgår hyppigheden af de samme magtanvendelser og indgreb på åbne institutioner og afdelinger.

Først og fremmest viser Figur 6-5, at magtanvendelse og indgreb anvendes langt hyppigere på de delvis lukkede afdelinger end på åbne institutioner og afdelinger. På de delvis lukkede afdelinger er rusmiddeltest og fysisk guidning de indgreb, som oftest anvendes; 69 pct. af medarbejderne svarer, at rusmiddeltest anvendes mindst én gang om måneden, og 62 pct. svarer, at fysisk guidning anvendes mindst én gang om måneden. På de åbne institutioner og afdelinger er fysisk guidning det mest anvendte indgreb; 33 pct. af medarbejderne svarer, at det er nødvendigt at gøre brug af fysisk guidning mindst én gang om måneden. Omvendt er tilbageførelse ved rømning den mindst hyppige magtanvendelse på både delvis lukkede og åbne afdelinger. Dog anvendes tilbageførelse langt hyppigere på delvis lukkede afdelinger end på de åbne institutioner og afdelinger. 17 pct. af medarbejderne på delvis lukkede afdelinger svarer, at tilbageførelse er nødvendigt mindst én gang om måneden, mens det samme gør sig gældende for fem pct. af medarbejderne på åbne institutioner og afdelinger.

Figur 6-5: Magtanvendelse. Angiv venligst, hvor ofte du oplever, at det er nødvendigt, at I gør brug af disse typer af indgreb

Note: n=68 (delvis lukkede afdelinger), 225 (åbne institutioner og afdelinger).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger samt åbne institutioner og afdelinger.

De kvalitative interviews med ledere og medarbejdere indikerer, at når unge med komplekse udfordringer og begrænsede sociale kompetencer bor på samme afdeling, kan det resultere i et højt konfliktniveau og følgende nødvendiggøre magtanvendelse. Medarbejdernes spørgeskemabesvarelser i figuren ovenfor underbygger dette.

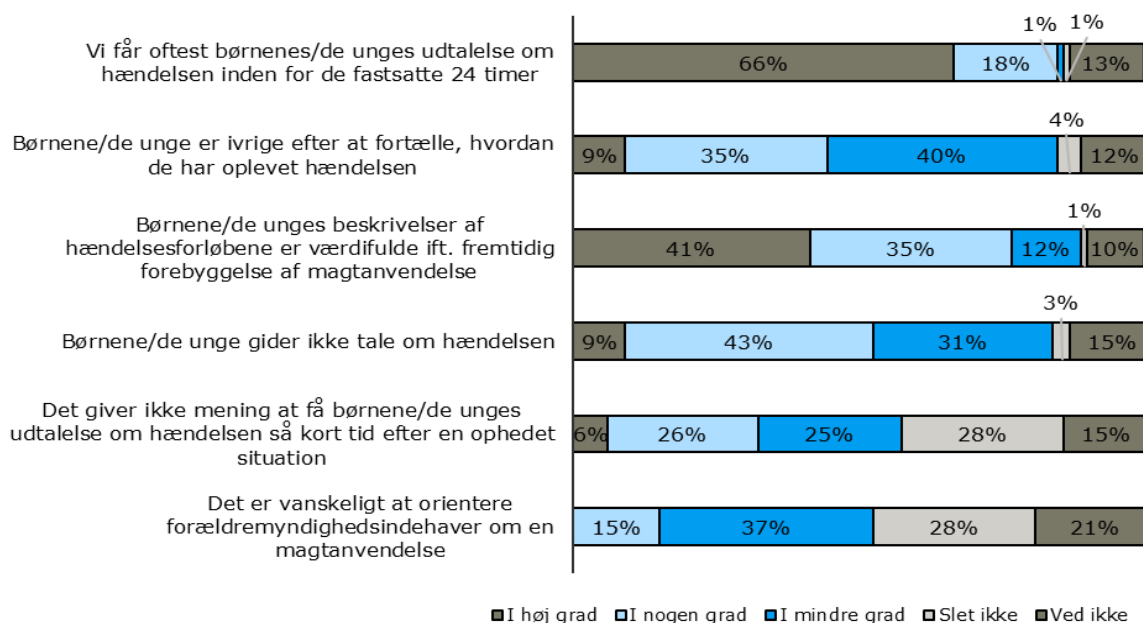
6.3 Opfølgning på magtanvendelser

Når personalet på en delvis lukket afdeling (og andre anbringelsessteder) har foretaget en magtanvendelse eller et andet indgreb i de anbragte børn og unges selvbestemmelsesret, skal det registreres og indberettes til den anbringende kommune og det socialtilsyn, som fører tilsyn med anbringelsesstedet, inden for 24 timer. Det er ligeledes et krav, at personalet på afdelingen fortæller den unge, hvad de har skrevet om hændelsen i indberetningsskemaet, og at den unge får mulighed for at fortælle om sin oplevelse af situationen. Desuden skal forældrene orienteres om hændelsen umiddelbart efter registreringen. Dette er vigtigt for ikke at skade samarbejdet mellem forældrene og personalet på den delvis lukkede afdeling. Der er flere formål med registrering og indberetning af magtanvendelse, bl.a. at sikre de unges retssikkerhed, at give tilsynsmyndighederne overblik over, hvad der sker på anbringelsesstederne og skabe intern læring på anbringelsesstedet, som kan være med til at forebygge unødvendig magtanvendelse frem over.

6.3.1 Inddragelse af de unge

I spørgeskemaundersøgelsen har medarbejderne på de delvis lukkede afdelinger svaret på en række spørgsmål om inddragelse af de unge i forbindelse med opfølgning på en magtanvendelse (se Figur 6-6). Overordnet set indikerer medarbejdernes besvarelser, at inddragelsen af de unge opleves som meningsfuld, men at det i nogle tilfælde kan være vanskeligt at gøre det inden for tidsfristen på 24 timer efter en magtanvendelse. Således oplever tre fjerdedele af medarbejderne i høj eller i nogen grad, at de unges beskrivelser af hændelsesforløbene er værdifulde i forhold til forebyggelse af fremtidig magtanvendelse. Knap halvdelen oplever i høj eller i nogen grad, at de unge er ivrige efter at tale om deres oplevelse af hændelsen. Samtidig svarer en tredjedel af medarbejderne, at det ikke giver mening at få de unges udtalelse om hændelsen så kort tid efter en ophedet situation, og halvdelen oplever i høj eller i nogen grad, at de unge slet ikke gider at tale om hændelsen.

Figur 6-6: I hvilken grad oplever du, at de følgende udsagn er passende for jeres afdeling?

Note: n=68

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Orientering af forældrene om en magtanvendelse lader ikke til at udgøre et problem. I interviews fortæller ledere og medarbejdere på nogle af de delvis lukkede afdelinger om inddragelse af de unge og udfordringen med at gøre det inden for det første døgn efter magtanvendelsen. Interviewene peger først og fremmest på, at både ledere og medarbejdere finder det vigtigt at inddrage de unge i opfølgningen på magtanvendelse. Inddragelse af de unge er nødvendig, både for at magtanvendelse ikke kommer til at stå alene og bliver en nedværdigende oplevelse for de unge, og for at magtanvendelsen så vidt muligt ikke skader relationen mellem de unge og den/de involverede medarbejdere. I praksis inddrages de unge, ved at en leder eller medarbejder læser beskrivelsen af magtanvendelsen op for den unge og/eller fortæller om, hvordan de selv oplevede situationen samt spørger, om de unge har nogle tilføjelser til beskrivelsen. På nogle afdelinger er det den medarbejder, som har foretaget magtanvendelsen, og en leder, som holder opfølgningssamtaler med den unge om, hvad der skete.

Nogle medarbejdere fortæller om, at det kan være vanskeligt at inddrage de unge inden for tidsfristen på 24 timer, da den unge kan have behov for at få magtanvendelsen på afstand, før han eller hun har lyst til at tale om det. Det opleves som svært at få den unge til at give udtryk for sit perspektiv, hvis konflikten endnu ikke er afsluttet. Dette fremgår af citatet til højre.

Interviewer: I hvilke situationer kan det ikke lade sig gøre [at inddrage den unge]?

Medarbejder 1: Det kan ske, at den unge ingen kommentarer har. Eller de kan være for sure i øjeblikket.

Interviewer: Oplever I her udfordringer i forhold til 24-timers reglen?

2: Ja, det er svært at nå [inden for 24 timer], da den unge kan være for sur.

3: Faren er bare, at det bliver glemt.

2: Ja.

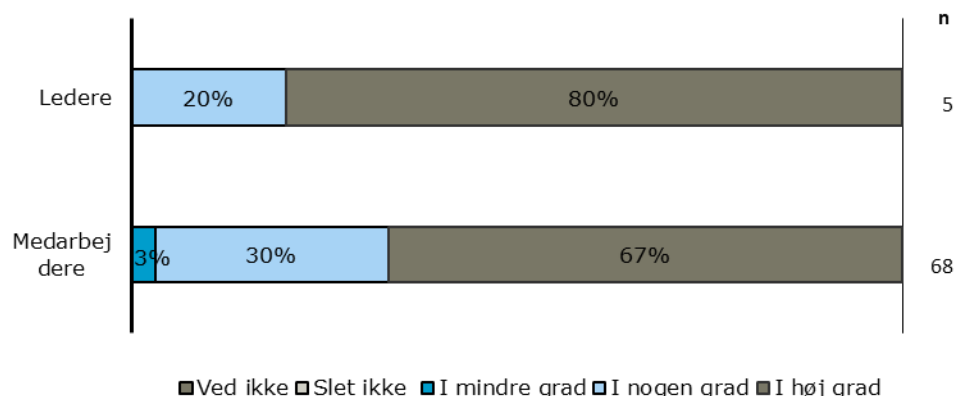
1: Der kan være noget i forhold til, at konflikten ikke er slut. Den kan stå på over flere dage.

(Medarbejdere)

6.3.2 Intern læring og refleksion

Alle ledere og hovedparten af medarbejderne på de delvis lukkede afdelinger vurderer i høj eller i nogen grad, at registreringen af magtanvendelse og andre indgreb giver anledning til intern refleksion og læring. Dette fremgår af Figur 6-7 nedenfor.

Figur 6-7: I hvilken grad vurderer du, at registreringen af magtanvendelse og andre indgreb (både de lovpligtige registreringer og eventuelle interne registreringer) giver anledning til refleksion og læring blandt dig og dine kollegaer/medarbejdere?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

I interviews fortæller ledere og medarbejdere på de fem delvis lukkede afdelinger om to forskellige måder at formalisere den interne refleksion og læring på. På hovedparten af afdelingerne tages magtanvendelse op på **personalemøder eller teammøder**, enten som et fast punkt eller efter behov. Det afhænger også af, hvor hyppigt der sker magtanvendelse på den enkelte afdeling. Typisk genfortælles magtanvendelsen af en medarbejder, som var til stede, og der tales om, hvorvidt man kunne have gjort noget anderledes og dermed undgået magtanvendelsen. Det er ikke alle magtanvendelser og indgreb, der tages op, men primært de magtanvendelser, som er opstået som svar på en pludselig voldsom situation, og hvor der har været dårlig tid til at overveje forskellige handlemuligheder i situationen. Det er et gennemgående træk, at den fælles refleksion tager afsæt i den enkelte unge. På den måde bliver læringen specifik frem for generel; Hvordan kan vi bedre møde lige præcis dette unge menneske med hans/hendes udfordringer og ressourcer fremover? Dette kommer bl.a. til udtryk i citatet til højre.

På et par afdelinger fortæller ledere og medarbejdere desuden om **evaluering eller debriefing** umiddelbart efter situationen, hvor der er blevet anvendt magt. Typisk foregår det som afslutning af den vagt, hvor magtanvendelsen er sket. De medarbejdere, som har været på vagt, taler situationen op til og selve magtanvendelsen igennem og giver hinanden feedback. Også her er der særligt fokus på, om magtanvendelsen var nødvendig, og om man kunne have gjort noget anderledes.

En magtanvendelse er ikke blot en potentiel voldsom oplevelse for den unge, men også for de medarbejdere, som er involveret. I den forbindelse fortæller medarbejdere på flere af de delvis lukkede afdelinger om **omsorg mellem medarbejderne**. Omsorgen kommer bl.a. til udtryk som en indlejret praksis med at være opmærksomme på hinandens velbefindende efter en magtanvendelse og også generelt. På en enkelt institution med en delvis lukket afdeling fortæller medarbejderne om et såkaldt 'ambulancekorps, som er en form for systematiseret omsorg.

Omvendt fortæller medarbejdere på en afdeling også, at det kan være problematisk, hvis man ikke tager sig tid til at tale hændelsen igennem – "Det kan give sygemeldinger."

6.4 Betydning af de særlige beføjelser i et behandlingsperspektiv

Formålet med at anbringe børn og unge på en delvis lukket afdeling er at fastholde dem i et positivt behandlingsforløb under anbringelsen. Et kriterie for anbringelsen er, at barnet/den unge er rømningstruet og derfor vil være svær at fastholde i behandling på en åben døgninstitution, samtidig med at vedkommende vurderes at få et større udbytte af behandlingen på en delvis lukket

Leder 1: Magtanvendelserne går vi igennem på hvert p-møde hver 14. dag.

Interviewer: Så i det forum bruger I det til at se på, hvordan man kan undgå?

L1: Ja, hvad har vi lært af det. Eller er der sket det samme, og har vi stadig ikke lært noget?

L2: Det er på p-møderne, vi snakker om, hvordan man tackler den unge, som har været i høj arousal. Det er jo magtanvendelse, vi tyer til, når vi har været igennem alle de andre metoder. Det kunne jo være, at en af de andre medarbejdere har haft en oplevelse, som lykkedes med at få talt vedkommende ned – så deles det her.

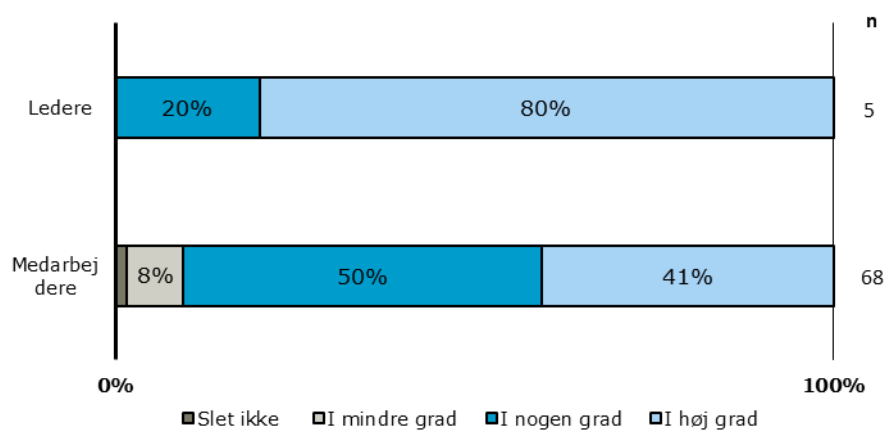

Vi har et ambulancekorps, hvis der sker noget. Hvis der er en, der er syg på tredjedagen [efter en magtanvendelse], ringer vi op til hinanden på tredjedagen. Det er en ambulancemappe, som er intern – det er, hvis man er blevet slået eller noget andet, så står der i mappen, hvem der har ansvar for hinanden. Man aftaler først med hinanden, er det ok, at jeg skriver dig i min ambulancemappe [...]. Og så ringer man bare uden for arbejdstiden. Det er både ift. magtanvendelse og en almindelig øv-dag, så har vi de her muligheder. (Medarbejder)

afdeling end på en sikret institution. Dette afsnit belyser de muligheder og udfordringer, som de særlige beføjelser skaber i relation til behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger set i forhold til den behandling, som anbragte børn og unge modtager på hhv. åbne og sikrede døgninstitutioner og afdelinger. I slutningen af afsnittet præsenteres lederes, medarbejderes og socialtilsyns perspektiver på, om de særlige beføjelser er tilstrækkelige til at fastholde målgruppen i behandling.

Af Figur 6-8 fremgår det, at hovedparten af lederne og medarbejderne oplever, at de særlige beføjelser er med til at styrke den socialpædagogiske behandling på de delvis lukkede afdelinger.

Figur 6-8: I hvilken grad oplever du, at muligheden for at aflåse yderdøre og vinduer i perioder samt muligheden for at kunne fastholde børn eller unge fysisk styrker den socialpædagogiske behandling, som målgruppen modtager?

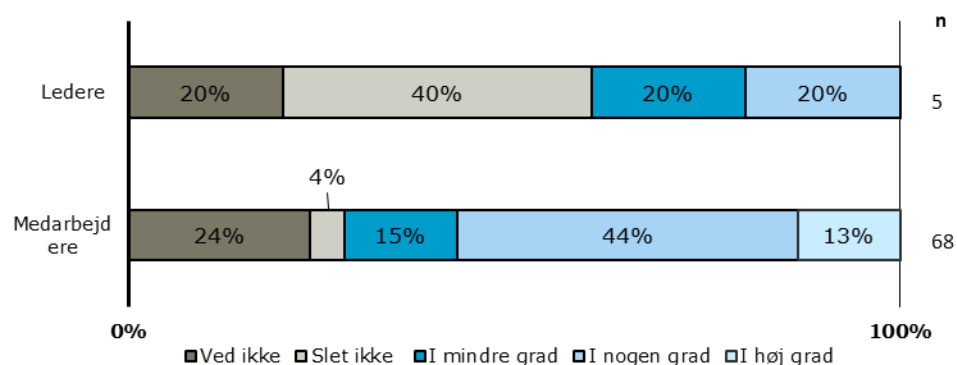

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Lederes og medarbejderes besvarelser i Figur 6-8 ovenfor stemmer godt overens med deres enighed i udsagnet om, at delvis lukkede afdelinger i højere grad end almindelige døgninstitutioner og opholdssteder formår at fastholde børn og unge i målgruppen i et socialpædagogisk behandlingsforløb; alle fem ledere er i nogen eller i høj grad enige i dette, mens otte ud af 10 af medarbejderne i nogen eller i høj grad er enige i, at delvis lukkede afdelinger i højere grad end almindelige døgninstitutioner formår at fastholde målgruppen i behandling.

Til gengæld er lederes og medarbejderes perspektiver på de delvis lukkede afdelingers behandlingsmæssige fordele sammenlignet med sikrede institutioner og afdelinger mere brogede. Af Figur 6-9 nedenfor fremgår det bl.a., at to ud af fem ledere slet ikke mener, at delvis lukkede afdelinger i højere grad end sikrede og særligt sikrede institutioner og afdelinger formår at tilbyde målgruppen en intens og struktureret behandlingsindsats. Blandt medarbejderne mener en ud af fem slet ikke eller kun i mindre grad, at delvis lukkede afdelinger tilbyder en mere intens og struktureret behandlingsindsats end sikrede og særligt sikrede institutioner og afdelinger. Lidt over halvdelen af medarbejderne ser dog mere positivt på de delvis lukkede afdelingers muligheder for at yde en intens og struktureret behandlingsindsats.

Figur 6-9: Hvor enig eller uenig er du i dette udsagn: Delvis lukkede afdelinger formår i højere grad end sikrede og særligt sikrede institutioner og afdelinger at tilbyde børn og unge i målgruppen en intens og struktureret behandlingsindsats?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

Myndighedschefer i anbringende kommuner svarer ligeledes meget forskelligt på dette spørgsmål. Omtrent halvdelen er slet ikke eller kun i mindre grad enige i, at delvis lukkede afdelinger i højere grad end sikrede institutioner og afdelinger formår at tilbyde målgruppen en intens og struktureret behandlingsindsats.

Flere ledere, medarbejdere og myndighedschefer uddyber i en åben svarboks i spørgeskemaet, at behandlingsindsatsen på delvis lukkede hhv. sikrede afdelinger og institutioner vanskeligt kan sammenlignes, både pga. forskellige målgrupper med forskellige behandlingsbehov, forskelle i varighed af anbringelser og de forskellige rammer for at fastholde målgruppen i behandling. I forlængelse heraf giver flere ledere udtryk for, at behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger vanskeligt kan være mere intens og struktureret end på sikrede og særligt sikrede institutioner og afdelinger, fordi der på delvis lukkede afdelinger er større mulighed for at rømme og dermed skabe brud i behandlingsindsatsen.

Når jeg [i surveyen] er helt uenig i, at delvis lukkede [afdelinger] i højere grad end sikrede afdelinger formår at tilbyde børn og unge en intens og struktureret behandlingsindsats, så er det med udgangspunkt i, at de unge ikke kan foretage sig andet på den sikrede afdeling. Mens de hos os kan vælge at gå, og det er de i deres gode ret til. Der er derfor mange fristelser for dem, som kan være brud i deres strukturerede behandlingsindsats, og det kræver et langt større motivationsarbejde og arbejde for forståelsen af, hvorfor de skal deltage. (Leder)

6.4.1 Fordele i relation til brug af de særlige beføjelser

Ovenstående betyder ikke, at ledere og medarbejdere ikke ser en række fordele ved delvis lukkede afdelinger. Kvalitative interviewdata og fritekstsvar i spørgeskemaundersøgelsen uddyber, hvordan de særlige beføjelser styrker behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger, men peger også på nogle dilemmaer.

Det mest udbredte perspektiv blandt såvel ledere som medarbejdere er, at tilbageholdelse og fastholdelse af unge, som er i risiko for at rømme, er en nødvendig mulighed målgruppens udfordringer taget i betragtning. Dels muliggør de særlige beføjelser rent praktisk behandling af unge, som er rømnings-truede. En medarbejder udtrykker det meget symptomatisk sådan: "Det er lettere at behandle unge, der er på institutionen end unge, der er stukket af og befinder sig i en rus og i tvivlsomt selskab." Dels kan tilbageholdelse ved at låse yderdøre og vinduer i nogle tilfælde skabe et rum til samvær og socialpædagogisk behandling mellem barnet/den unge og det pædagogiske personale. To medarbejdere fortæller i den forbindelse om en ung, som blev tilbageholdt nytårsaften pga. bekymring for let adgang til stoffer til en evt. fest og mange skiftende historier om nytårsplaner i dagene op til. Den unge havde stor modstand mod tilbageholdelsen, men ifølge medarbejderne blev det en hyggelig aften med film og slik sammen med en pædagog. Den unge var efterfølgende glad for beslutningen. En leder på en anden delvis lukket afdeling fremhæver, at muligheden for tilbageholdelse de første 14 dage af anbringelsen kan skabe ro og rum til at opbygge en tillidsfuld relation til den unge – og som desuden er nødvendig, hvis den unge har brug for at blive afruset ved anbringelsens start. Den pågældende leder vurderer desuden, at de maksimalt 30 dages tilbageholdelse årligt ikke er tilstrækkeligt til målgruppen på den pågældende afdeling.

Den delvis lukkede del skaber ikke en behandlingsindsats. Eller det at fastholde en ung skaber ikke en behandlingsindsats – det håber jeg ikke, nogen tænker. Men det er et tiltag til at kunne hjælpe den unge. Det, at vi må låse dørene for en ung, der vil ud og misbruge eller begå kriminalitet, det er ret godt. Tidligere hvor alle pladserne var åbne, der stak de unge meget af, og man kan ikke lave behandling på en ung, der var stukket af. [...] Ved at låse døren kan vi signalere, at vi vil passe på dem og hjælpe dem. (Leder)

Ledere på to delvis lukkede afdelinger oplever desuden, at den hypotetiske mulighed for tilbageholdelse afholder nogle unge fra at forsøge at rømme. Lederne på de pågældende afdelinger vurderer ikke selv, at de anvender muligheden som en trussel, men blot forklarer de unge, hvad de kan blive nødt til at gøre for at hjælpe dem, hvis de forsøger at rømme. Alligevel oplever de to ledere, at nogle unges frygt for at blive frihedsberøvet kan styrke deres motivation for at blive i behandling. Et antal magtanvendelseskemaer, som ligeledes indgår i evalueringens datagrundlag, vidner imidlertid også om eksempler på, at de unge ikke afbryder en rømning, selvom medarbejdere på en delvis lukket afdeling oplyser de unge om, at de kan blive nødt til at fastholde og/eller tilbageføre dem, hvis de søger væk fra afdelingen. Magtanvendelseskemaerne indeholder dog generelt få beskrivelser og kommentarer fra de unge, og det fremgår ofte, at de unge ikke har ønsket at kommentere på hændelsen, ligesom der også findes eksempler på, at unge oplever det som værende formålsløst at kommentere på hændelserne.¹⁹

¹⁹ Af magtanvendelseskemaerne fremgår dog også udelukkende de situationer, som har videreudviklet sig til konflikter og magtanvendelse og altså ikke de situationer, som beføjelserne potentielt forebygger. Med andre ord vil der således ikke blive udarbejdet et magtanvendelseskema i de situationer, hvor særlige beføjelser forebygger, at der må anvendes magt, fordi de unge ved tanken om beføjelserne fastholdes i behandlingen.

Ovennævnte fordele relaterer sig til muligheden for at tilbageholde og fastholde de unge på delvis lukkede afdelinger. Men det er også en gennemgående pointe i interviews med ledere og medarbejdere – samt i medarbejders fritekstbesvarelser i spørgeskemaet – at muligheden for at deltage i samfundet uden for den delvis lukkede afdeling i høj grad også er en behandlingsmæssig fordel, som netop ikke er til stede på de sikrede og særligt sikrede institutioner og afdelinger. Mere konkret fremhæver mange det som en central del af den socialpædagogiske behandling, at de unge fx går i skole eller er i praktik uden for afdelingen. Herigennem kan de unge dels tilegne sig faglige og sociale kompetencer, dels øve sig i at tage ansvar for eget liv. Derudover kan skolegang og praktik have en normaliserende virkning på de unges hverdag.

Repræsentanter for socialtilsynene beskriver i interviews de delvis lukkede afdelinger som et hensigtsmæssigt alternativt til både åbne og sikrede institutioner for en specifik gruppe af unge. Her er tale om unge, som institutionen på baggrund af akut opståede situationer kan have behov for at tilbageholde i kortere perioder, men hvor der ikke er et generelt behov for at tilbageholde eller fastholde den unge. De delvis lukkede afdelinger har ifølge et socialtilsyn bedre muligheder for at arbejde med de pædagogiske problemstillinger, end de sikrede institutioner har. Et andet socialtilsyn giver udtryk for, at de mere rolige omgivelser med længere forløb samt mindre omskiftelighed og udskiftning gør, at institutionerne minder mere om almindelige døgninstitutioner. Det forhold, at de unge får mulighed for at blive i samme ramme, dvs. på den samme lokalitet og blandt de samme medarbejdere, når der er behov for flere eller færre beføjelser til at sikre omsorgen for de unge, gør en positiv forskel. Oplever de unge mange skift, vil det have en negativ indflydelse på deres udvikling. Dette kan undgås med såkaldte trappetrinstilbud, hvor der er mulighed for, at en ung ikke behøver flytte adresse, hvis vedkommende går fra at være anbragt på en delvis lukket til en åben afdeling.

6.4.2 Dilemmaer i relation til brug af de særlige beføjelser

På trods af den generelle opfattelse af, at de særlige beføjelser er et nødvendigt redskab til at fastholde børn og unge på delvis lukkede afdelinger i behandling, peger nogle ledere og medarbejdere på afdelingerne samt socialtilsyn også på dilemmaer i relation til anvendelse af de særlige beføjelser.

For det første giver flere medarbejdere i en åben svarboks i spørgeskemaet udtryk for, at mens tilbageholdelse for nogle unge kan skabe ro og fokus på behandlingen, påvirker det andre unge i en mere negativ retning. Disse medarbejdere oplever, at uro og psykisk ubehag som følge af tilbageholdelse for nogle unge kan blokere for behandling. De fortæller, at de unge kan føle sig overvågende, og at nogle unge giver udtryk for, at de føler mangel på frihed – både under tilbageholdelse, og også mere generelt på grund af muligheden for tilbageholdelse – og derfor i perioder fastholder sig selv i et negativt tankemønster. Det kan altså være svært for det pædagogiske personale at rette nogle unges (men ikke alles) opmærksomhed væk fra tilbageholdelsen og være

På en sikret eller særlig sikret institution kan man holde den unge i et struktureret behandlingsforløb i højere grad end på en delvis lukket, men på en delvis lukket institution kan man øve den unge i at være en del af samfundet med de udfordringer, det må bringe. På en delvis lukket har en ung mulighed for at træde forkert i samfundet, men at blive hjulpet på rette spor igen. (Medarbejder)

Man vil jo gerne sikre institutionen imod, at der bliver smuglet skadelige effekter m.m. ind. Omvendt set vil man gerne træne de unge til selvstændigt at navigere i livets fristelser på en positiv måde. (Medarbejder)

På delvis lukkede pladser og åbne pladser skal det i højere grad være den unges eget ønske at flytte sig. Lige så skal det være her i deres liv, at de ønsker udvikling og derved ikke rømmer, tager stoffer m.m. Fra ydre styring til indre styring. (Medarbejder)

i opposition til den og mod egen udvikling og trivsel. Med andre ord oplever nogle medarbejdere, at det for nogle unge kan være svært at integrere tilbageholdelse i en pædagogisk indsats.

Tilsvarende indikerer nogle unge, at magtanvendelse, såsom fastholdelse og tilbageholdelse, har en negativ indvirkning på dem. Hvor én ung oplever, at fastholdelse gør hende angst, beskriver en anden ung, at magtanvendelsen alene forværrer situationen, mens en tredje ung forklarer, at fastholdelse gør ham vred:

”Ung: Jeg bliver bare sur.

Interviewer: Hvad gør dig sur?

Ung: At de tager fat i mig.

Interviewer: Hvad kan gøre, at de tager fat i dig?

Ung: At jeg står og råber og er udadreagerende. Så lægger de mig ned eller tager mig ind på værelset.

Interviewer: Hvordan ...?

Ung: Og nogle tager mere fat end andre. Men det føles også værre, når man er sur.”

Af citatet ovenfor fremgår det også, at unge kan opleve magtanvendelsen værre under selve situationen, end de efterfølgende husker tilbage på magtanvendelsen. Flere unge fortæller under interviews også om, at de har oplevet at blive tilbageholdt på afdelingerne, og at de godt kan forstå, hvorfor de i de givne situationer er blevet tilbageholdt. Det er dog ikke alle unge, som efterfølgende oplever at forstå medarbejdernes håndtering af konflikter og deres brug af magt. Således tyder de unges udtalelser på, at de unge oplever magtanvendelse forskelligt, og at den enkelte ung på forskellige tidspunkter i forløbet kan opleve magtanvendelsen forskelligt.

I forlængelse heraf giver enkelte medarbejdere i en åben svarboks i spørgeskemaet og i interviews udtryk for, at brugen af de særlige beføjelser kan påvirke tilliden mellem ung og voksen negativt. Hvis den unge føler mistillid til det pædagogiske personale på afdelingen, kan det være svært at etablere en god relation, som er nødvendig for at kunne arbejde konstruktivt med den unge under anbringelsen. I forlængelse heraf fortæller medarbejderne på en delvis lukket afdeling om en ung, som blev tilbageholdt de første 14 dage af sin anbringelse. En medarbejder giver udtryk for, at tilbageholdelsen ikke var nødvendig, og at den gav en unødigt svær start på anbringelsen for den unge. På den pågældende delvis lukkede afdeling blev det håndteret ved, at det var udvalgte medarbejdere, som var sammen med den unge de første 14 dage. I uddraget fra fokusgruppediskussionen nedenfor uddyber medarbejderne selv deres oplevelse.

- Jeg synes, det var stramt [at han blev tilbageholdt de første 14 dage]. Vi kan tale rigtig meget med de unge, så de bliver på stedet.

- Med mit menneskesyn er jeg slet ikke tilhænger af, at de bliver buret inde. Og hvis jeg tænker, at det var mine børn, er det helt forfærdeligt, og vi ser jo ikke på, hvad de unge er dømt for.

- I forhold til [den unge] var det også en underlig relation, vi fik.

- Ja, det er lidt underligt, fordi han har været meget skærmet, og han ved godt, at der sker mange ting i huset og har derfor svært ved at mærke, om det er et rart sted at være. Dog er det lettere at skabe en tættere relation til ham, når det er så fast, hvem der er ved ham. Jeg vil dog sige, at det ikke har haft en dårlig effekt på ham, men man kunne måske have sagt: Okay, du har tre timer om dagen, hvor vi kunne gå en tur med ham eller gøre noget andet, så samtalen går et andet sted.

- Jeg vil også sige, at han klarede det meget godt, men han kom jo også fra et sted, hvor han var fast spærret inde, men jeg tror ikke, at alle kunne klare det.

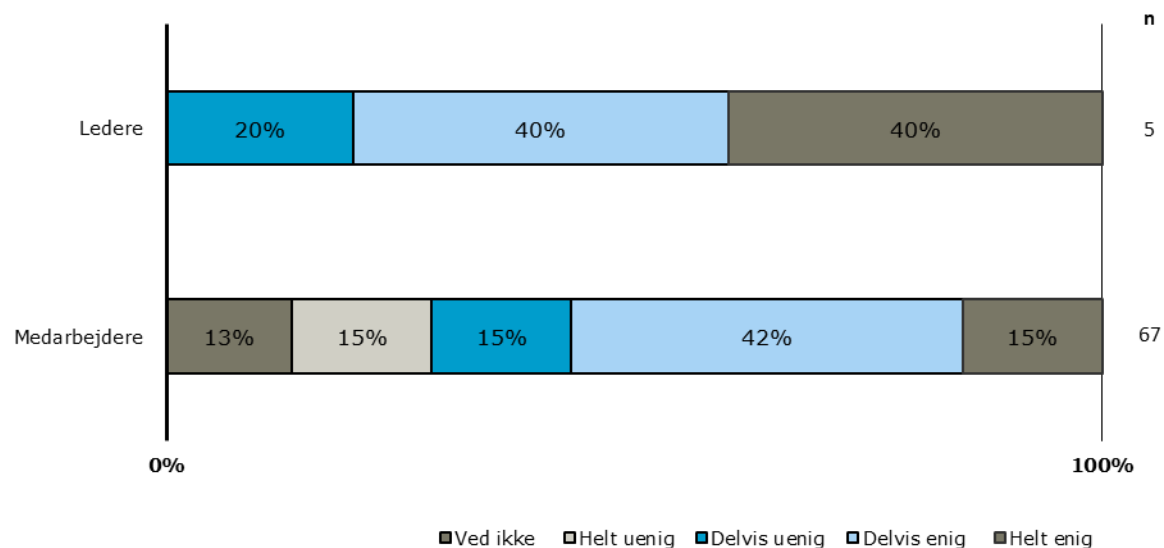
(Uddrag fra fokusgruppediskussion med medarbejdergruppen på en delvis lukket afdeling)

Endelig oplever et enkelt socialtilsyn, at de delvis lukkede afdelinger ikke altid er helt klare på formålet med brugen af tilbageholdelse og indikerer, at brugen af tilbageholdelse ofte ikke suppleres med et pædagogisk arbejde. På den måde indikerer socialtilsynet, at tilbageholdelsen kan komme til at stå alene. Denne problematik optræder ikke i interviews med andre socialtilsyn eller med ledere og medarbejdere på de delvis lukkede afdelinger.

6.4.3 Særlige beføjelser i relation til at fastholde målgruppen i behandling

Som det er fremgået af de foregående afsnit i dette kapitel, opleves de særlige beføjelser på delvis lukkede institutioner som et nødvendigt redskab til at fastholde målgruppen i behandling. Dog oplever de delvis lukkede afdelinger i nogen grad fortsat udfordringer med rømning. Af Figur 6-10 nedenfor fremgår lederes og medarbejderes svar på spørgsmålet om, hvorvidt de delvis lukkede afdelinger bør have mulighed for at tilbageholde målgruppen i længere og flere perioder end loven aktuelt giver hjemmel til med henblik på at skabe gode socialpædagogiske forløb. Det overordnede indtryk er, at hovedparten af lederne er enige i dette, mens lidt over halvdelen af medarbejderne er enige.

Figur 6-10: Jeg mener, at vi bør have mulighed for at tilbageholde anbragte børn og unge i længere og i flere perioder, end vi har i dag, hvis vi skal sikre gode socialpædagogiske forløb

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger.

I de kvalitative interviews giver enkelte ledere udtryk for, at de særlige beføjelser af forskellige grunde opleves som utilstrækkelige. En leder peger især på, at den maksimale ramme for tilbageholdelsen på fem sammenhængende dage om måneden og i alt 30 dage om året ikke er tilstrækkeligt til målgruppen på den pågældende afdeling. Dette skyldes ifølge lederen, at unge i målgruppen ofte har brug for at blive afruset i begyndelsen eller under anbringelsen, og at en afrusning varer 14 dage. Lederen uddyber selv i citatet til højre.

En anden leder efterlyser mulighed for at tilbageholde anbragte unge, som ikke er rømningstruede, men som kan anskaffe stoffer i forbindelse med skolegang eller praktik uden for den delvis lukkede afdeling. Den pågældende leder fortæller, at to anbragte unge på afdelingen opretholder et misbrug under anbringelsen, fordi de på skolen eller praktikstedet kan skaffe stoffer fra andre unge. De pågældende unge vender altid tilbage til institutionen til aftalt tid og er dermed ikke rømningstruede.

En myndighedschef fra en anbringende kommune beskriver desuden, at det kan føre til u hensigtsmæssige institutionsskift for anbragte børn og unge, at der er for stort et spring fra den permanente tilbageholdelse på sikrede institutioner til de maksimalt 30 dage, som et barn eller en ung må tilbageholdes på en delvis lukket afdeling. Vedkommende beskriver således, at en del af de børn og unge, der anbringes på delvis lukkede afdelinger, anbringes der, fordi de på grund af varighedsbegrænsningen for en anbringelse på sikrede døgninstitutioner ikke længere kan opretholde en anbringelse på en sikret døgninstitution. De flyttes derfor, uden at de delvis lukkede afdelinger nødvendigvis har redskaberne til at håndtere disse børn og unge, som derudover bliver udsat for endnu et skift i anbringelsessted. Omvendt er der samtidig børn og unge, der ifølge myndighedschefen profiterer godt af et anbringelsesforløb på en delvis lukket afdeling, men som må anbringes på en sikret døgninstitution, når de maksimale 30 dage for tilbageholdelse på en delvis lukket afdeling er opbrugt. Vedkommende efterlyser derfor en mulighed for yderligere tilbageholdelse på delvis lukkede afdelinger for at binde behandlingsforløb bedre sammen på tværs af de to institutionstyper og undgå mange skift i anbringelsessted.

Endelig giver flere ledere og et socialtilsyn udtryk for, at der hersker tvivl om, hvordan brugen af tilbageholdelse efter § 12 opgøres og registreres. Mere konkret drejer det sig om problematikken om, hvorvidt varighed af tilbageholdelse registreres på timebasis eller på dagsbasis. Her er det væsentligt at bemærke, at afgørelse om tilbageholdelse træffes pr. påbegyndt døgn. Således kan der ikke træffes afgørelse om tilbageholdelse på time- eller minutbasis.

Det er en udfordring, at det kun er fem dage om måneden og 30 dage om året. Vi kan se, at nogle unge har brug for det mere. Det er økonomisk bekosteligt for os. De 30 dage er ikke nok. Vi må tit søge om flere dage. Andre unge har kun brug for det to gange. Tilliden til, at vi kan træffe de vurderinger, er væk i lovgivningen. Ved en afrusning er det nødvendigt med 14 dage – hvorfor har man ikke tænkt det ind? Det giver ikke mening i vores faglige optik. Vi har brug for fleksibilitet i rammerne. Vi kan ikke forstå overvejelserne og de faglige begrundelser bag lovgivningen. (Leder)

7. RESULTATER AF BEHANDLINGSINDSATSEN PÅ DELVIS LUKKEDE AFDELINGER

I dette afsluttende kapitel belyses evalueringsspørgsmålet om, hvilke resultater der på kort og mellemlangt sigt ses for gruppen af børn og unge, som har været anbragt på delvis lukkede afdelinger.

Afsnittene **7.1 til 7.3** omhandler en række registerbaserede analyser, som ved hjælp af forskellige indikatorer undersøger resultaterne af den socialpædagogiske behandling, som børn og unge modtager under anbringelsen på delvis lukkede afdelinger. Indikatorerne omfatter genanbringelse, uddannelse og beskæftigelse samt kriminalitet²⁰. Alle analyserne ser på resultater på kort og mellemlangt sigt, dvs. samme år som endt anbringelse, et år efter og tre år efter. Analyserne i kapitlet er deskriptive, hvilket vil sige, at de blot ser på, hvor de unge er efter endt anbringelse.

Da det ikke har været muligt at inddrage en sammenligningsgruppe af anbragte børn og unge med lignende karakteristika og vanskeligheder, som har været anbragt på andre institutionstyper eller i plejefamilie, kan resultaterne ikke med sikkerhed knyttes til anbringelsen på delvis lukkede afdelinger. Med andre ord er det ikke muligt at vurdere, om de unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling, klarer sig bedre eller værre end andre anbragte og tidligere anbragte unge med lignende karakteristika.

I **afsnit 7.4** belyses de oplevede resultater af behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger fra lederes, medarbejderes og de unges egne perspektiver.

Indledningsvist opsummeres kapitlets hovedresultater i Boks 7-1 på næste side.

²⁰ Der er også set på misbrug og selvmordsforsøg efter anbringelsen på en delvis lukket afdeling. Ingen af de anbragte børn og unge har i perioden været registreret i kommunernes misbrugsbehandling. Det anvendte register indeholder imidlertid kun data fra 76 af de 98 kommuner og indeholder ikke ikke-kommunale misbrugsbehandlingstilbud. Der kan altså ikke siges noget generelt om andelen af de anbragte børn og unge med misbrugsproblemer hverken i forbindelse med anbringelsen eller i årene efter endt anbringelse. Af diskretionshensyn foretages ikke analyser af selvmordsforsøg, da der er for få observationer til at kunne afrapportere dem.

Boks 7-1: Kapitlets hovedpointer

Evalueringen viser, at børn og unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017, også har det svært på den anden side af anbringelsen. Der er enkelte positive resultater, men tre år efter anbringelsens ophør oplever en overvejende del af gruppen udfordringer i forhold til uddannelse, beskæftigelse og/eller kriminalitet. Dette er baseret på følgende resultater:

- Interviews med ledere og medarbejdere peger på, at nogle unge udvikler sig både personligt, socialt og fagligt i løbet af anbringelsen. Flere giver udtryk for, at en positiv udvikling kan se meget forskellig ud afhængig af udgangspunkt for den enkelte. Der er også eksempler på unge, som det ikke lykkes at skabe en positiv udvikling for.
- Fire ud af 10 børn og unge genanbringes samme år, som anbringelsen på en delvis lukket afdeling ophører. Tre år senere er knap seks ud af 10 anbragt på ny. Dog anbringes hovedparten af de unge, som genanbringes inden for samme år som endt anbringelse, i en åben anbringelsesform. Et sådant trin ned ad indsatstrappen må betragtes som en positiv udvikling. Knap en femtedel anbringes på en sikret institution samme år, som anbringelsen på en delvis lukket afdeling ophører, hvilket omvendt må betragtes som en negativ udvikling.
- Tre år efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling har ni ud af 10 unge i gruppen afsluttet grundskolen. Dette tyder på, at de delvis lukkede afdelinger i overvejende grad formår at sikre de anbragte børn og unge et relevant undervisningstilbud under anbringelsen og dermed klæde dem på til at færdiggøre grundskolen under eller i årene efter anbringelsen.
- Imidlertid påbegynder kun en lille del af de unge en ungdomsuddannelse eller en forberedende uddannelse under eller i kølvandet på anbringelsen. Tre år efter anbringelsens ophør er 14 pct. i gang med en ungdomsuddannelse, og fem pct. er i gang med en forberedende uddannelse. Derimod er størstedelen af de unge ikke registreret i uddannelse i årene efter endt anbringelse; tre år efter anbringelsens ophør drejer det sig om knap syv ud af 10 unge.
- Ligeledes er en ganske lille del af de unge selvforsørgende. Året efter endt anbringelse er syv pct. af de unge i arbejde, mens 15 pct. modtager uddannelseshjælp, og syv pct. er førtidspensioneret. De resterende er uden for erhverv, hvilket bl.a. omfatter unge i gang med en SU-berettiget uddannelse og unge, som bliver forsørget af deres forældre eller plejeforældre.
- Anbringelsen på en delvis lukket afdeling stopper ikke den kriminelle adfærd for de unge, som havde en nyere dom forud for anbringelsen. Seks ud af 10 af denne gruppe modtog en ny dom samme år som anbringelsens ophør. Året efter gælder det for otte ud af 10, og tre år efter gælder det for knap ni ud af 10 unge, som havde fået en dom inden for to år forud for anbringelsen.
- Endelig viser evalueringen, at halvdelen af de unge har været indlagt i psykiatrien tre år efter anbringelsen på den delvis lukket afdeling.

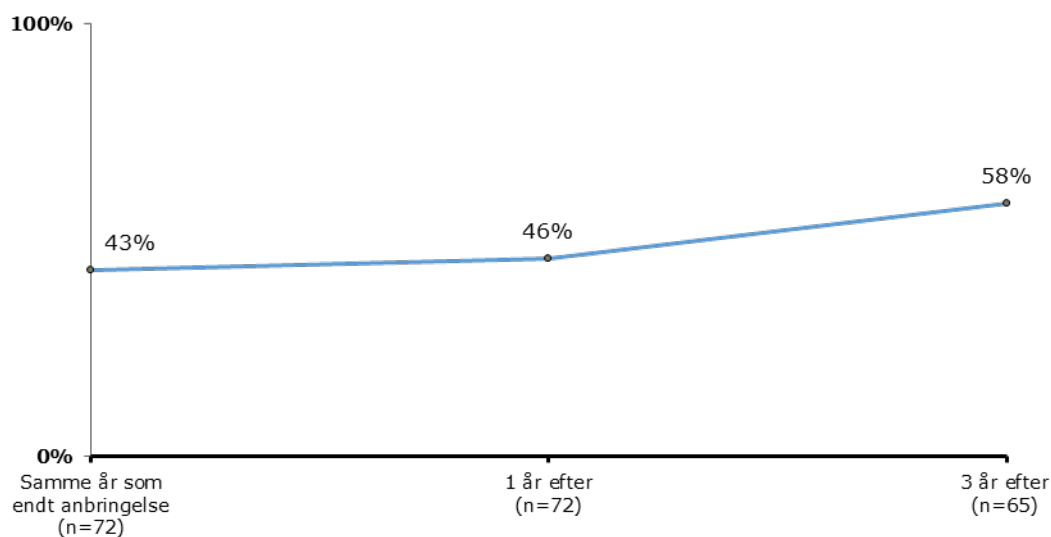
7.1 Genanbringelse

Genanbringelser, og særligt typen af genanbringelser, er en indikator for, hvor godt de delvis lukkede afdelinger lykkes med af skabe en positiv udvikling for målgruppen. Hjemgivelse eller genanbringelse i en åben anbringelsesform i umiddelbar forlængelse af anbringelsen på en delvis lukket afdeling må betragtes som et trin ned ad indsatstrappen og dermed et tegn på en positiv udvikling. Omvendt betragtes genanbringelse på en sikret afdeling, samme eller en anden delvis lukket afdeling, og hurtig genanbringelse efter afsluttet anbringelse på delvis lukket afdeling som et trin op ad indsatstrappen.

De to følgende figurer illustrerer andelen af unge, som bliver genanbragt efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling. Genanbringelser omfatter både anbringelser i en ny anbringelsestype (fx åben døgninstitution, plejefamilie, sikret institution) og anbringelser i samme anbringelsestype mere end 10 dage efter endt anbringelse.

Overordnet ses det, at en del unge genanbringes efter ophør af anbringelsen på en delvis lukket afdeling. Hvad enten der er tale om en genanbringelse på en åben eller en sikret institution – og dermed et trin ned eller op ad indsatstrappen – er genanbringelse udtryk for, at den unge ikke er færdigbehandlet efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling. Som det fremgår af Figur 7-1, bliver fire ud af 10 børn og unge genanbragt samme år, som anbringelsen på den delvis lukkede afdeling ophører. Et år efter drejer det sig om knap hvert andet barn/unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling, og tre år efter anbringelsens ophør har knap seks ud af 10 været anbragt på ny.

Figur 7-1: Genanbringelse samme år, året efter og tre år efter den første anbringelse på en delvis lukket afdeling er afsluttet

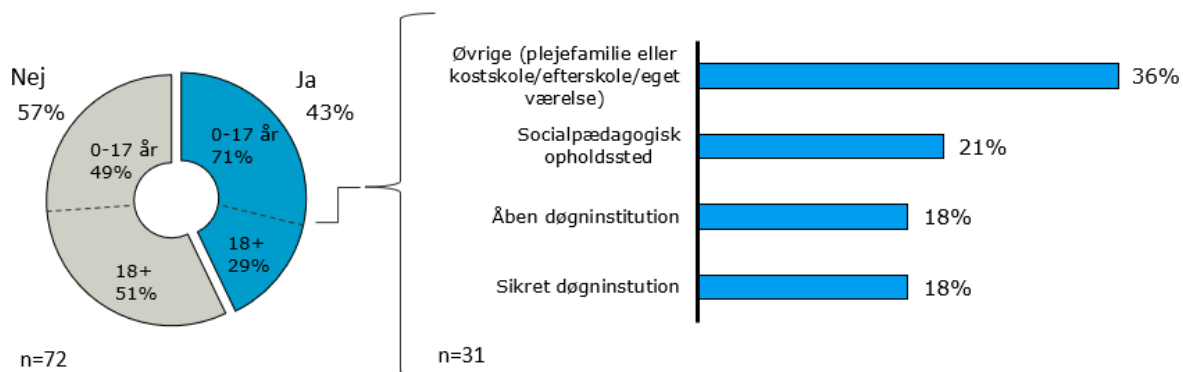
Note: Observationer, der ikke kan følges på tidspunktet, er udeladt af analysen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

Skelnes der mellem typen af genanbringelser, ses det, at hovedparten af de unge, som genanbringes inden for samme år som endt anbringelse på en delvis lukket afdeling, genanbringes i en åben anbringelsesform (Figur 7-2). Selvom mange af de unge genanbringes kort tid efter anbringelsen på en delvis lukket afdeling, er der altså for hovedparten tale om mindre indgribende anbringelsesformer. Dog anbringes 18 pct. af gruppen på en sikret institution efter afsluttet anbringelse på en delvis lukket afdeling.

I Figur 7-2 skelnes der desuden mellem børn og unge under 18 år og 18 år og derover. Det fremgår, at det oftest er børn og unge under 18 år, som oplever at blive genanbragt efter anbringelse på en delvis lukket afdeling. Således er 71 pct. af de unge, der genanbringes samme år, som anbringelsen ophører, under 18 år.

Figur 7-2: Genanbringelse samme år som endt anbringelse, opdelt på alder

Note: Observationer, der ikke kan følges på tidspunktet, er udeladt af analysen.

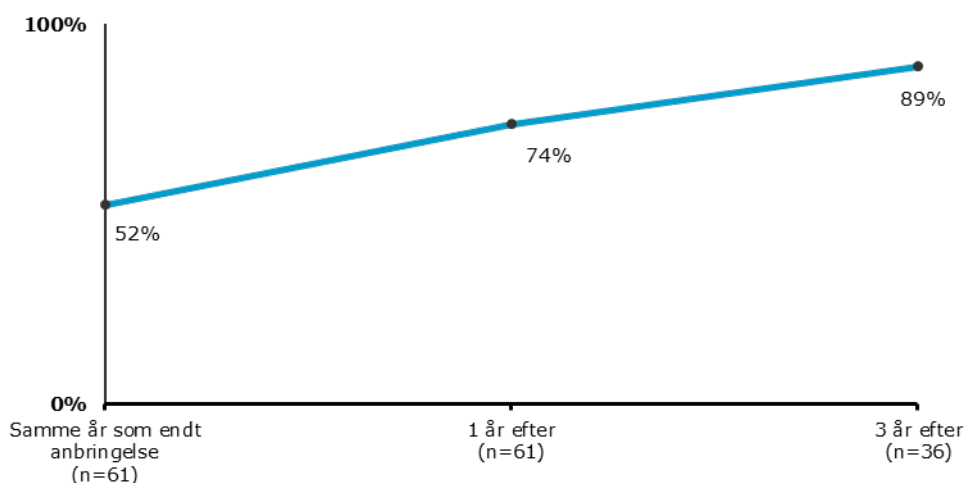
Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

7.2 Uddannelse og beskæftigelse efter endt anbringelse

Uddannelse og beskæftigelse er ligeledes indikatorer for, hvordan det sidenhen går de børn og unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling. I det følgende ses der først på, hvor mange unge der efter deres anbringelse på en delvis lukket afdeling afslutter grundskolen og påbegynder en ungdomsuddannelse eller en forberedende uddannelse. Dernæst rettes blikket mod de unges væsentligste indkomstkilde.

Nedenstående Figur 7-3 viser andelen af unge over 15 år, der i årene efter endt anbringelse har gennemført grundskolen. Samme år, som første anbringelse på en delvis lukket afdeling ophører, har omtrent hver anden ung over 15 år gennemført grundskolen. Andelen stiger støt de følgende år, og tre år efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling har knap ni ud af 10 unge i gruppen afsluttet grundskolen. Dette tyder på, at de delvis lukkede afdelinger i overvejende grad formår at sikre de anbragte børn og unge et relevant undervisningstilbud under anbringelsen og dermed klæde dem på til at færdiggøre grundskolen under opholdet eller i årene efter anbringelsen.

Figur 7-3: Andel af unge over 15 år, der har gennemført grundskolen årene efter endt anbringelse

Note: Kun unge over 15 år på tidspunktet for anbringelsens ophør indgår. Observationer, der ikke kan følges på tidspunktet, eller hvor det er uoplyst om grundskolen er afsluttet, er udeladt af analysen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger ER foretaget af Rambøll.

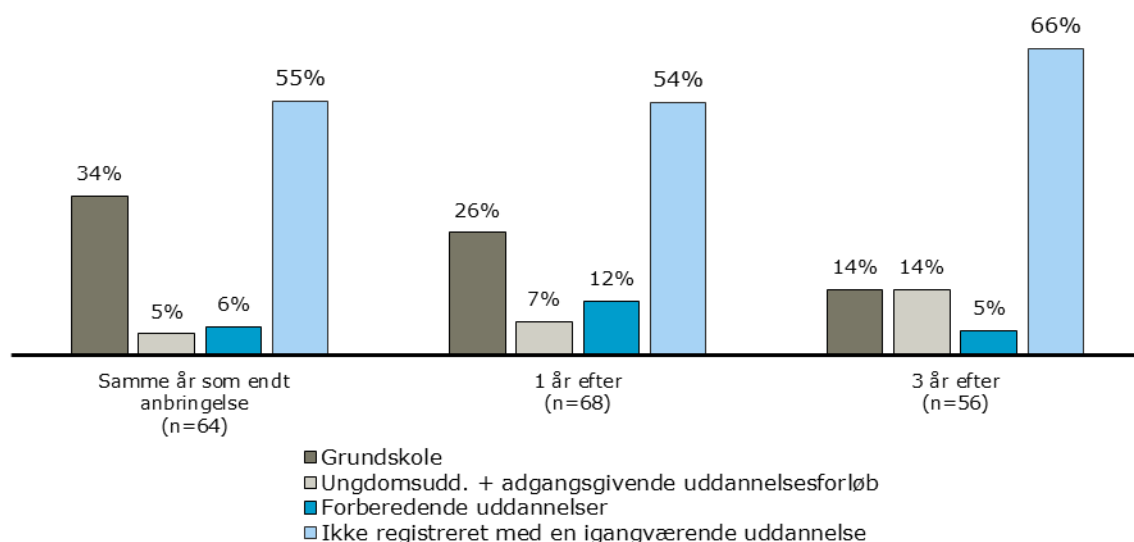
Figur 7-4 viser andelen af de unge, som er under uddannelse, og hvilken uddannelse det omhandler samme år, året efter og tre år efter ophør af anbringelse på en delvis lukket afdeling. Også i denne analyse ses der kun på unge, som er over 15 år på tidspunktet for anbringelsens ophør.

Først og fremmest illustrerer figuren, at en ganske lille del af de unge, som har været anbragt på en delvis lukket afdeling, påbegynder en ungdomsuddannelse eller en uddannelse, der forbereder til ungdomsuddannelse²¹, under eller i kølvandet på anbringelsen. Derimod er størstedelen af de unge ikke registreret i uddannelse i årene efter endt anbringelse; tre år efter anbringelsens ophør drejer det sig om knap syv ud af 10 unge²². Dette tyder på, at grundskolen for manges vedkommende er den højest fuldførte uddannelse – i hvert fald inden for de første tre år efter anbringelsen.

Samme år som endt anbringelse er fem pct. i gang med en ungdomsuddannelse/adgangsgivende, og seks pct. er i gang med en forberedende uddannelse. Året efter er syv pct. i gang med en ungdomsuddannelse, og 12 pct. er i gang med en forberedende uddannelse. Tre år efter anbringelsens ophør er andelen steget til 14 pct. (ungdomsuddannelse) og fem pct. (forberedende uddannelse).

Endelig fremgår det, at der i årene efter endt anbringelse sker et fald i andelen af unge, der er indskrevet i grundskolen. Dette skyldes, (jf. Figur 7-3), at størstedelen af gruppen gennemfører grundskolen inden for tre år efter endt anbringelse.

Figur 7-4: Uddannelsesstatus årene efter afsluttet anbringelse på en delvis lukket afdeling

Note: Analysen er betinget af, at den unge er over 15 år i året, hvor anbringelsen ophører.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

Figur 7-5 viser de unges væsentligste indkomstkilde i årene efter anbringelsen på en delvis lukket afdeling. Som det fremgår, er kun en lille del af de unge selvforsørgende både i samme år som endt anbringelse (0 pct.) og året efter (7 pct.).

Samme år og året efter anbringelsens ophør udgør unge 'uden for erhverv' den største gruppe. Dette lyder umiddelbart negativt, men gruppen udgøres af unge, som modtager SU og unge, som bliver forsørgt af deres forældre eller plejeforældre (derimod indgår unge, som modtager uddannelseshjælp og førtidspension ikke i kategorien). Det er ikke muligt at skelne mellem SU-

²¹ Forberedende uddannelser dækker fx over forberedende grunduddannelse (FGU), produktionsskoler, daghøjskoler og erhvervsintroducerende kurser til unge.

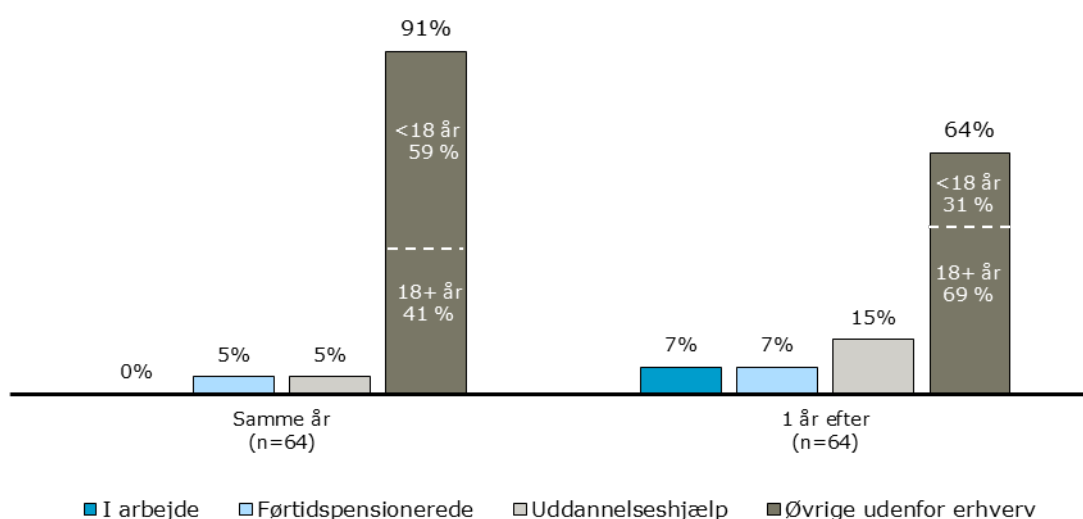
²² Ganske få unge i gruppen 'ikke registreret med en igangværende uddannelse' er i beskæftigelse eller har fået tilkendt førtidspension. Pga. diskretionshensyn kan det ikke rapporteres nøjagtigt, hvor mange unge det drejer sig om.

modtagere og unge, som bliver forsørget af forældre eller plejeforældre. Samme år som anbringelsens ophør er ni ud af 10 unge registreret som 'uden for erhverv'. Heriblandt er fire ud af 10 unge fyldt 18 år. Året efter gælder det syv ud af 10 unge, og nu er knap en tredjedel af gruppen fyldt 18 år.

I takt med at andelen af unge 'uden for erhverv' falder, stiger andelen, som modtager uddannelseshjælp. Fra året, hvor anbringelsen ophører, til året efter tredobles andelen fra fem til 15 pct.

Endelig viser Figur 7-5, at andelen af unge, som modtager førtidspension, stiger fra fem pct. samme år som endt anbringelse til syv pct. året efter.

Figur 7-5: De unges væsentligste indkomstkilde i årene efter første afsluttede anbringelse på en delvis lukket afdeling

Note: Analysen er betinget af, at den unge er over 15 år i året, hvor anbringelsen ophører. Af diskretionshensyn er det ikke muligt at afrapportere de unges væsentligste indkomstkilde tre år efter endt anbringelse. Observationer, der ikke kan følges på tidspunktet, er udeladt af analysen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

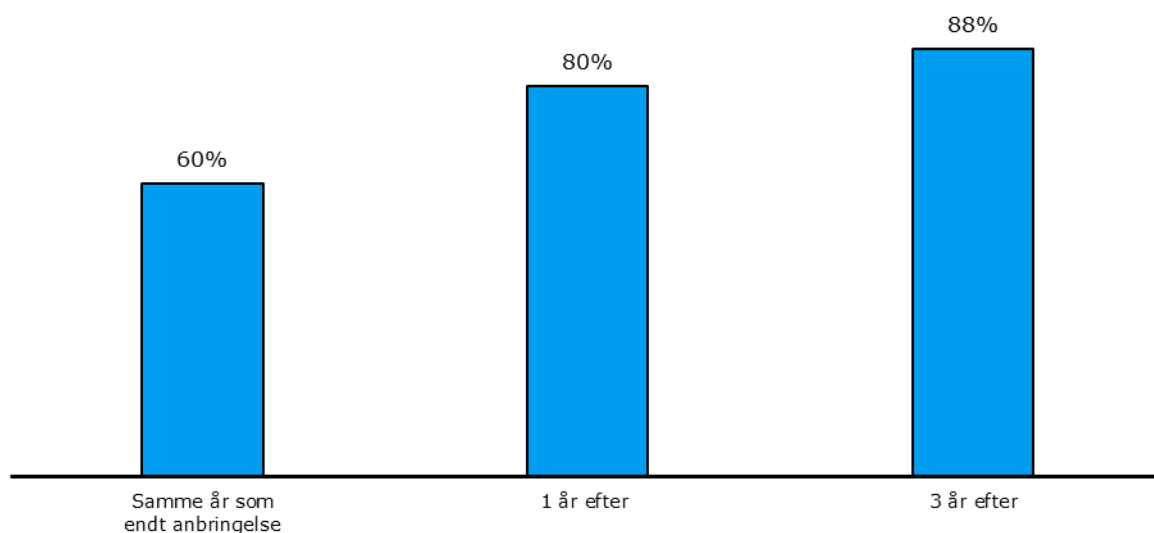
7.3 Kriminalitet

En del af målgruppen for et socialpædagogisk behandlingsforløb på en delvis lukket afdeling er kriminelle og kriminalitetstruede unge. Derfor er det væsentligt at se på, hvor stor en andel af de unge, der dømmes for kriminalitet efter anbringelsen²³. Domme for overtrædelser af færdselsloven indgår ikke i statistikken.

Figur 7-6 ser på den gruppe af unge, som havde modtaget en dom op til to år forud for anbringelsen. Figuren illustrerer først og fremmest, at anbringelse på en delvis lukkede afdeling ikke stopper den kriminelle adfærd for denne gruppe unge. Seks ud af 10 af denne gruppe modtog en ny dom samme år som anbringelsens ophør. Året efter gælder det for otte ud af 10, og tre år efter gælder det for ni ud af 10 unge, som havde en dom ved anbringelsens start. Det er ikke muligt at vurdere, om karakteren af den kriminalitet, de unge begår efter anbringelsen, ændrer sig, fx fra personfarlig kriminalitet til berigelseskriminalitet.

²³ Der tages forbehold for muligheden for, at nogle domme, som falder efter anbringelsens ophør, relaterer sig til sigtelser rejst før anbringelsen. Rambøll har ikke haft adgang til data om de unges sigtelser i forbindelse med evalueringen.

Figur 7-6: Andelen af unge der efter endt anbringelse dømmes for kriminalitet, såfremt den unge er dømt for kriminalitet op til to år forud for anbringelsen opstart

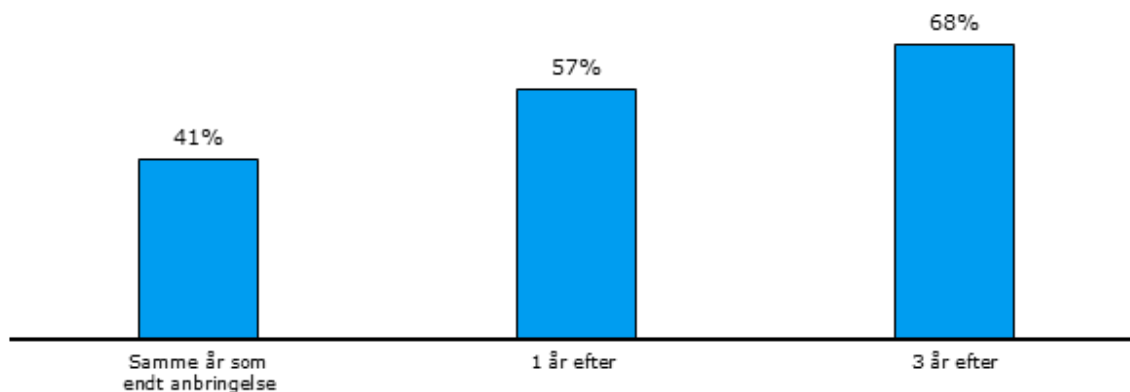

Note: n=40. Betinget af, at barnet/den unge er 15 år eller derover på tidspunktet for anbringelsens ophør.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

Blandt de unge, som ikke er dømt for kriminalitet inden for de sidste to år op til anbringelsen, sker der også en gradvis stigning i andelen, som modtager en dom i årene efter anbringelsen. Dog er andelen i alle tre år langt mindre end blandt den gruppe, som havde en nyere dom ved anbringelsens begyndelse. Dette fremgår af Figur 7-7 nedenfor.

Figur 7-7: Andelen af unge der efter endt anbringelse dømmes for kriminalitet, såfremt den unge ikke er dømt for kriminalitet op til to år forud for anbringelsens opstart

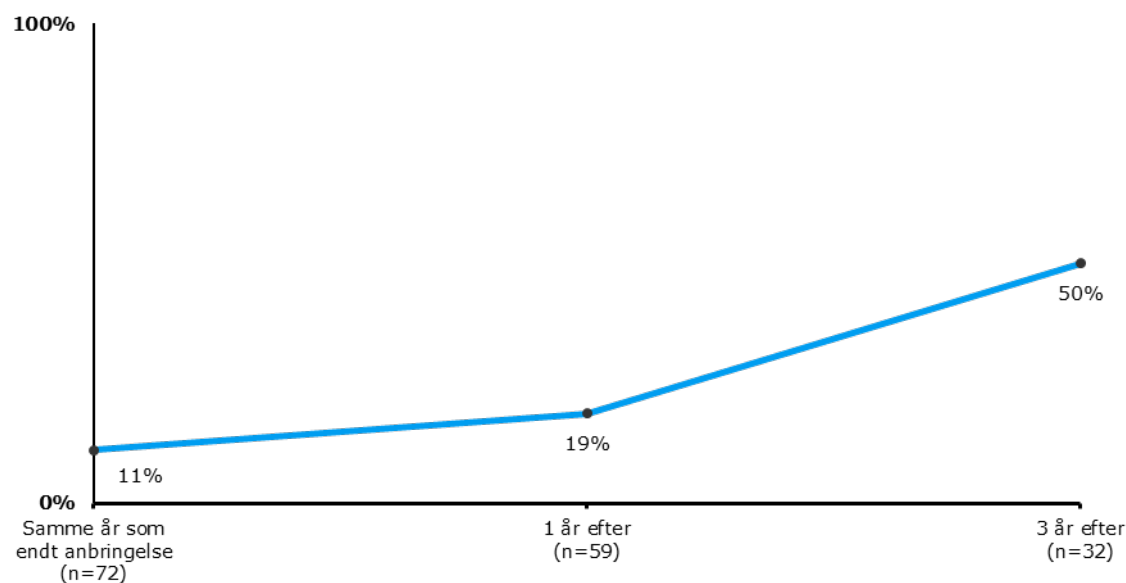

Note: n=68. Betinget af, at barnet/den unge er 15 år eller derover på tidspunktet for anbringelsens ophør.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

7.4 Psykiatriske indlæggelser

En del af målgruppen for de delvis lukkede afdelinger udgøres af unge med negativ og udadreagerende adfærd. Som det fremgik af Kapitel 4 om målgruppen, kæmper mange af de unge på delvis lukkede afdelinger med forskellige psykiske vanskeligheder. I den forbindelse kan det være relevant at se på, hvor mange unge, der oplever en psykiatrisk indlæggelse efter endt anbringelse på en delvis lukket afdeling. Som det fremgår af Figur 7-8 nedenfor, drejer det sig om ganske mange, idet hver anden ung har været indlagt som følge af en psykisk lidelse tre år efter anbringelsens ophør.

Figur 7-8: Andel af unge der efter endt anbringelse har været indlagt som følge af en psykisk lidelse

Note: Observationer, der ikke kan følges på tidspunktet, er udeladt af analysen.

Kilde: Danmarks Statistiks registre, beregninger er foretaget af Rambøll.

7.5 Oplevede resultater af behandlingsindsatsen på delvis lukkede afdelinger

Under interviews med ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger gives der generelt udtryk for, at de unge i forskellig grad opnår et positivt udbytte af anbringelsen på kort sigt. Flere kommer i den forbindelse ind på, at det er forskelligt fra person til person, hvad der kan karakteriseres som en succes eller en positiv udvikling.

Som illustreret ved en medarbejders citat fremhæves det på tværs af afdelinger og funktioner, at det i høj grad må bero på en individuel vurdering for den enkelte unge, hvorvidt og på hvilken måde vedkommende har gennemgået en positiv udvikling. Samtidig er der medarbejdere, som fremhæver, at nogle unge har dårligere forudsætninger for at gennemgå en positiv udvikling under forløbet. På en delvis lukket afdeling giver flere medarbejdere eksempelvis udtryk for, at det særligt for unge, som har et lavere kognitivt funktionsniveau, kan være begrænset, hvor stor en udvikling de kan gennemgå under forløbet. For sådanne unge kan en positiv udvikling fx bestå i at træne basale færdigheder knyttet til personlig hygiejne og rengøring.

Vi har nogle succes historier – en er på teknisk skole, og en er på gymnasiet. Der er en ung, der ikke har været oppe og slås i en uge. Det er virkelig en succes for ham! Det er så forskelligt fra person til person, hvad der er en god succes. (Medarbejder)

På tværs af afdelinger og medarbejdere er der endvidere forskellige opfattelser af, hvor stor en andel af de unge, der gennemgår en positiv udvikling. Hvor nogle fremhæver, at alle gennemgår en positiv udvikling i en eller anden forstand, fremhæver andre, at der snarere kan tales om, at de fleste oplever en positiv udvikling under deres anbringelse på en delvis lukket afdeling. Andre igen taler mere åbent om, at der er nogle unge, som det ikke lykkes at opnå en positiv udvikling for, eller som 'falder mellem hænderne' på afdelingerne i den forstand, at det ikke lykkes at etablere en relation, som den socialpædagogiske behandling kan tage afsæt i. En medarbejder fortæller eksempelvis om unge, som er døde af misbrug eller er fængslet på grund af alvorlig kriminalitet efter endt anbringelse.

På flere afdelinger foretager de imidlertid evalueringer og målinger af de unges udvikling undervejs i anbringelsen. På en afdeling anvendes redskabet YLS/CMI til at vurdere risiko-, behovs- og

responsivitetstaktorer hos målgruppen af kriminelle og kriminalitetstruede unge²⁴. Her giver en leder udtryk for, at disse målinger kan dokumentere, at de unge generelt gennemgår en positiv udvikling under anbringelsesforløbet. På en anden afdeling gennemføres sagssupervision seks gange om året, hvilket ifølge lederen i nogle tilfælde kan være 'lidt af en øjenåbner', når den enkelte unges udgangspunkt holdes op imod den aktuelle tilstand.

Den positive udvikling kan finde sted på flere parametre. Flere ledere og medarbejdere fremhæver, at unge anbragt på delvis lukkede afdelinger opnår forbedrede kompetencer i skolen samt i forhold til at håndtere praktiske opgaver, såsom tøjvask og madlavning. Samtidig får nogle styrkede kompetencer inden for forskellige håndværk. Derudover indikeres, at nogle unge bliver bedre til at håndtere uhensigtsmæssig adfærd, idet de forbedrer deres mentaliseringsevne, effektregulering og vredeshåndtering. Endelig fremhæves det, at nogle oplever en forbedret sundhed, et øget netværk og en styrket tillid til voksne. Dermed peger interviewene på, at nogle unge under anbringelse på delvis lukkede afdelinger kan opleve både et personligt, et fagligt og et socialt udbytte af anbringelsesforløbet.

De unge oplever dog ikke nødvendigvis selv, at de opnår et stort udbytte af anbringelsesforløbet. I denne undersøgelse har vi talt med enkelte unge anbragt på delvis lukkede afdelinger, men få har kunnet sætte ord på, hvad de oplever at få ud af indsatsen på afdelingerne. En ung taler meget negativt om anbringelsesforløbet og fortæller, at vedkommende oplever en forværring af sine psykiske udfordringer som et resultat af anbringelsen. Medarbejderne giver i tråd hermed udtryk for, at de unge under selve anbringelsen ofte har svært ved at se udbyttet og læringen af anbringelsen. Flere medarbejdere nævner imidlertid, at de ved mødet med tidligere anbragte unge er blevet takket for deres indsats, og at unge fortæller, at de sidenhen er blevet opmærksomme på, hvilken udvikling de har gennemgået.

²⁴ YLS/CMI står for Youth Level of Service – Case Management Inventory. Se <https://socialstyrelsen.dk/unge/kriminalitet/redskaber/dokumentationssystem/redskabet-yls-cmi>

8. BILAG

Appendix 1:
Evalueringsmatrice

Appendix 2:
Organisering på de enkelte delvis lukkede afdelinger

Appendix 3: Metodenotat

APPENDIX 1: EVALUERINGSMATRICE

Det er muligt at operationalisere de fem overordnede undersøgelsesspørgsmål i en række konkrete spørgsmål, som evalueringen skal give fyldestgørende svar på. Det fremgår af skemaet herunder.

Tabel 8-1: Evalueringsmatrice

Formål	Evaluerings-tema	Undersøgelsesspørgsmål	Datakilder
Kendetegn ved de delvis lukkede døgninstitutioner og afdelinger	Karakteristik	Hvordan ser denne type institution ud i forhold til fysiske rammer, organisering og kapacitet?	Spørgeskema Interview Excel-database Dokumentanalyse
		Hvilke fordele og ulemper opleves ved de forskellige organisationsformer?	Spørgeskema Interview
	Kommunal efterspørgsel	Hvordan er den kommunale efterspørgsel?	Spørgeskema Interview Excel-database
Karakteristik af målgruppen	De unge	Hvad karakteriserer de unge, der er eller har været anbragt på de delvis lukkede afdelinger?	Registerdata Spørgeskema Interview
	Anbringelsesforløb	Hvad karakteriserer de unges anbringelsesforløb på delvis lukkede afdelinger?	Registerdata Spørgeskema Interview
	Kommunal vurdering	Hvordan foretager kommunerne vurderinger af, hvilken institutionstype der er relevant ved valg af delvis lukkede afdelinger?	Spørgeskema Interview Sagsscreening
Indsatsen	Tilrettelæggelse af behandlingsforløb	Hvordan er den socialpædagogiske behandling tilrettelagt?	Spørgeskema Interview Dokumentanalyse
		Hvordan er de unges hverdag tilrettelagt?	Interview Dokumentanalyse
		I hvilken grad understøtter institutionerne de unges mulighed for fritidsaktiviteter og for at skabe og dyrke relationer til familie og venner i barnet/den unges liv?	Interview Dokumentanalyse
	Personale	Hvordan kan institutionens personalesammensætning karakteriseres?	Spørgeskema Interview
	Særlige beføjelser	I hvilket omfang anvender kommuner og anbringelsessteder de særlige beføjelser i voksenansvarsloven til at fastholde og tilbageholde den unge på anbringelsesstedet?	Spørgeskema Interview
		Hvordan vurderer hhv. ledere, medarbejdere og de unge de særlige beføjelser i forhold til en intens og struktureret behandlingsindsats?	Spørgeskema Interview
	Intens og struktureret behandlingsindsats	I hvilken grad kan den pædagogiske indsats og praksis samt personalets samlede kompetencer i forhold til målgruppens udfordringer betegnes som en intens og struktureret behandlingsindsats, som kan understøtte en positiv udvikling for de unge i løbet af anbringelsen?	Spørgeskema Interview
Resultater	Objektive resultater	Hvilke aggregerede resultater har anbringelser på delvis lukkede afdelinger bibragt?	Registerdata Spørgeskema Interview
	De unges perspektiv	Hvordan oplever barnet/den unge anbringelsen og udbyttet heraf?	Interview

APPENDIX 2: ORGANISERING PÅ DE ENKELTE DELVIS LUKKEDE AFDELINGER

I dette bilag præsenteres et overblik over hver af de fem delvis lukkede afdelinger. Præsentationen indeholder kortere beskrivelser af størrelsen på afdelingen, forstået som antal pladser, de fysiske rammer/indretningen på afdelingerne og måden, hvorpå unge i praksis tilbageholdes på de delvis lukkede afdelinger. Såfremt den enkelte afdeling retter sig mod en særlig målgruppe inden for den generelle målgruppe for de delvis lukkede afdelinger, fremgår det også.

8.1 Den delvis lukkede afdeling på Grenen-Glesborg

På Grenen-Glesborg findes 26 pladser til unge anbragt på den delvis lukkede afdeling²⁵, og afdelingen er dermed aktuelt den største delvis lukkede afdeling. På underafdelingerne Stammen/Projektafdeling, Kernehuset, Toppen og Roden er der pladser til unge, som kan anvendes til unge anbragt på både delvis lukkede afdelinger, ligesom der på underafdelingerne også er pladser, som skiftevis kan anvendes som en åben og delvis lukket anbringelse. Afdelingen Grenen-Glesborg hører under tilbuddet *Specialområde Kriminalitetstruede og Dømte Børn og Unge* og kan betegnes som en afdeling på en sikret institution med flere ikke-sikrede afdelinger.

De fremhævede underafdelinger befinder sig i forskellige bygninger, som er indrettet med et gangareal, værelser, fællesrum og køkken. Fællesrum og køkken er forsøgt indrettet i en 'hjemlig stil'. Når de unge, som er anbragt på en delvis lukket afdeling, tilbageholdes, benyttes en fingeraftryksaf læser til at sikre tilbagehold. Fingeraftryksaf læseren benyttes til at komme ind og ud ad døren til bygningen, og er en ung på tilbagehold, så deaktiveres den unges fingeraftryk i systemet, så vedkommende ikke har mulighed for at forlade bygningen.

8.2 Den delvis lukkede afdeling MultifunC

MultifunC hører som Grenen-Glesborg under tilbuddet *Specialområde Kriminalitetstruede og Dømte Børn og Unge* og kan derfor ligeledes betegnes som en afdeling på en sikret institution med flere ikke-sikrede afdelinger. På MultifunC er der plads til 10 unge på den delvis lukkede afdeling²⁶.

Institutionen ligger i en stor bygning med kontor, mødelokaler, spisesal, værelser osv. Unge anbragt på den delvis lukkede afdeling tilbageholdes på MultifunC som på Grenen-Glesborg ved hjælp af et fingeraftrykssystem. Derudover kan der aktiveres en døralarm på alle værelser, hvilket giver personalet mulighed for at følge, hvornår de unge befinder sig på deres værelser. Døralarmerne aktiveres kun ved konkret mistanke og anvendes ikke i forbindelse med tilbageholdelse af de unge, men giver personalet central information, eftersom indsatsen på afdelingen er tilrettelagt således, at de unge skal opholde sig på værelserne en relativt stor del af tiden.

8.3 Den delvis lukkede afdeling på Specialinstitutionen Skodsborg

På Specialinstitutionen Skodsborg er der seks pladser til unge på den delvis lukkede afdeling²⁷. Når en ung anbragt på den delvis lukkede afdeling tilbageholdes, sker det ikke på den unges normale værelse, men på et af to værelser på den delvis lukkede afdeling.

Den delvis lukkede afdeling består af en gang, et lille værelse, et større værelse samt et badeværelse. Det lille værelse er indrettet med en seng, derudover er der ingen sansestimuli. Det større

²⁵ Antallet af aktuelle pladser på den delvis lukkede afdeling er oplyst af institutionen selv.

²⁶ Antallet af aktuelle pladser på den delvis lukkede afdeling er oplyst af institutionen selv.

²⁷ Antallet af aktuelle pladser på den delvis lukkede afdeling er oplyst af institutionen selv.

rum er indrettet som en stue med sofa og tv. Der er malet blomster og fugle på væggene. Værelsesdøre såvel som 'yderdøren' mellem gangen og den øvrige del af institution kan aflåses. Fra gangen er der adgang til en lille terrasse med gitter omkring.

Den delvis lukkede afdeling benyttes kun, når en ung tilbageholdes efter de særlige beføjelser, og der bor således ikke unge fast på værelserne. Institutionen oplyser, at begge pladser på den delvis lukkede afdeling sjældent er i brug på samme tid, og at det derfor ikke er en udfordring, at der kun er plads til at tilbageholde to unge ad gangen, selvom institutionen er normeret til seks pladser på den delvis lukkede afdeling.

Specialinstitutionen Skodsborg retter sig primært mod piger og unge kvinder i alderen 12-17+ år. Målgruppen er unge, som:

- Har en ekstrem udadreagerende og selvskadende adfærd og i perioder kan være selvmords-truede
- Har komplekse psykiske og psykiatriske vanskeligheder, såsom personlighedsforstyrrelser, psykiske udviklingsforstyrrelser, affektive lidelser og psykoser
- Kan have tillægsdiagnoser som angst og depression.
- Kognitivt befinder sig inden for eller tæt på normalområdet.

8.4 Den delvis lukkede afdeling på institutionen Bakkegården

På Bakkegården findes en sikret institution, en åben afdeling og en afdeling bestående af særligt skærmede enheder og særforanstaltninger og med plads til bl.a. unge anbragt på den delvis lukkede afdeling. Bakkegården har aktuelt plads til to unge anbragt på den delvis lukkede afdeling og er i den forstand den mindste af de delvis lukkede afdelinger²⁸. Hver af de 10 boliger i Birkehuset, som er Bakkegårdens projektafdeling med skærmede enheder og særforanstaltninger, kan aflåses og gøres til en delvis lukket afdeling med værelse, køkken og opholdsrum samt badeværelse.

Indretningen på de besøgte afdelinger er sparsom, men generelt beskrives indretningen på værelserne som værende meget afhængig af de unge, som bor på værelserne. Er en ung eksempelvis udadreagerende på en måde, så vedkommende ødelægger ting omkring sig, vil værelset typisk være indrettet med få ting og møbler. Endvidere kan det nævnes, at der derudover ikke er adgang til skærmet udeareal fra de delvis lukkede afdelinger.

Bakkegården retter sig mod unge udviklingshæmmede med kriminel adfærd.

8.5 Den delvis lukkede afdeling på institutionen Nexus

Nexus er en åben døgninstitution med en delvis lukket afdeling. Institutionen råder over fem boafdelinger, som er placeret i fem mindre huse. I det mindste af disse huse ligger den delvis lukkede afdeling. På den delvis lukkede afdeling er der plads til seks unge²⁹.

På den delvis lukkede afdeling er der to værelser, et opholdsrum, et badeværelse samt et personalekontor. Værelser og opholdsrum på den delvis lukkede afdeling er indrettet med få og ganske solide møbler, som ikke kan løftes eller smides med. Baggrunden for dette er ifølge lederen på institutionen, at man i indretningen derved forsøger at tage højde for måden, de unge behandler tingene på, ligesom man bl.a. derved forsøger at undgå selvskadende adfærd. Endvidere er der ikke fjernsyn på værelserne. Dette begrundes lederen med, at de på institutionen ikke ønsker, at de unge skal isolere sig på værelserne.

²⁸ Antallet af aktuelle pladser på den delvis lukkede afdeling er hentet fra tilbudsportalen.

²⁹ Antallet af aktuelle pladser på den delvis lukkede afdeling er hentet fra tilbudsportalen.

Der er monteret stålpersienner på ydersiden af vinduerne, som kan rulles ned, når en delvis lukket plads aktiveres.

APPENDIX 3: METODENOTAT

Rambøll har sideløbende i perioden april 2019 til januar 2020 gennemført en evaluering af Lov om voksenansvar for anbragte børn og unge samt evaluering af delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner. De to evalueringer har forskelligt fokus og indhold, men har delvist fagligt overlap. Derfor har dataindsamling været overlappende og gennemført samtidigt. I dette metodenotat præsenteres det samlede datagrundlag for evalueringerne.

Evalueringen af både voksenansvarsloven og delvis lukkede afdelinger bygger på et mixed methods design. Begge evalueringer består således både af en breddekortlægning, baseret på kvantitative data fra en registerundersøgelse og en spørgeskemaundersøgelse, samt en efterfølgende dybdekortlægning, baseret på forskellige kvalitative datakilder. I dette bilag beskrives både det kvantitative og kvalitative datagrundlag, metoderne for tilvejebringelse heraf, samt udfordringer og begrænsninger forbundet hermed.

8.6 Spørgeskemaundersøgelse

Det primære datagrundlag for breddeafdækningen i både evalueringen af voksenansvarsloven og de delvis lukkede afdelinger udgøres af en spørgeskemaundersøgelse. Den samlede målgruppe for begge evalueringer er anbringelsessteder for anbragte børn og unge. Det drejer sig om følgende tilbudstyper:

- Almindelige plejefamilier
- Kommunale plejefamilier
- Private opholdssteder
- Åbne døgninstitutioner
- Døgninstitutioner, der modtager børn og unge med fysisk og psykiske funktionsnedsættelser
- Delvis lukkede afdelinger
- Sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger
- Interne skoler (der er oprettet på opholdssteder og døgninstitutioner, som er omfattet af evalueringen).

Evalueringen omfatter *ikke* kost- og efterskoler samt netværksplejefamilier.

Spørgeskemaundersøgelsens målgruppe er de fagpersoner inden for disse tilbudstyper, der har ansvar for at drage omsorg for de anbragte børn og unge. Det inkluderer ledere og medarbejdere på opholdssteder, medarbejdere på interne skoler knyttet til opholdssteder samt almene og kommunale plejefamilier. Derudover inkluderer målgruppen for spørgeskemaundersøgelsen også myndighedssagsbehandlere i anbringende kommuner.

Spørgeskemaundersøgelsen indhold er tilpasset efter, hvorvidt evalueringen af voksenansvarsloven, evalueringen af de delvis lukkede afdelinger eller begge evalueringer er relevante for den enkelte respondent. Overordnet er spørgeskemaundersøgelsen således inddelt i tre del-surveys:

- **Del-survey 1: Voksenansvarsloven.** Denne del indeholder spørgsmål om bl.a. kendskab, fortrolighed med loven samt anvendelse af dens bestemmelser. Denne del af spørgeskemaundersøgelsen er udsendt til ledere og derfra også videresendt til medarbejdere på samtlige sikrede institutioner, delvis lukkede afdelinger og åbne institutioner, alle kommunale plejefamilier og en repræsentativ gruppe af almene plejefamilier. For alle institutioner er spørgeskemaet udsendt til ledere via kontaklinformation på tilbudsportalen. Lederne har derefter videresendt skemaet til medarbejdere via en mail, der indeholdt et link

til automatisk oprettelse. Ledere på sikrede institutioner og delvis lukkede afdelinger blev bedt om at videresende til alle medarbejdere, imens ledere på åbne institutioner blev bedt om at videresende til to almindelige medarbejdere (ikke afdelingsledere eller lignende). Kontaktoplysninger på plejefamilier blev leveret i et udtræk fra Socialstyrelsen. Spørgeskemaet blev sendt til alle kommunale plejefamilier via plejeforældrenes private e-mail. Blandt almindelige plejefamilier blev der tilfældigt udtrukket en stikprøve på 800 familier, som ligeledes fik tilsendt skemaet via plejeforældrenes private e-mail. I forbindelse med udsendelsen til almene plejefamilier meldte nogle tilbage, at de ikke længere havde plejebørn eller at de kun havde plejebørn i aflastning. Disse blev slettet som respondenter og indgår ikke i evalueringen.

- **Del-survey 2: Delvis lukkede afdelinger.** Denne del indeholder spørgsmål om kendetegn, målgruppe, indsats og resultater på delvis lukkede afdelinger. Denne del blev udsendt til ledere og medarbejdere på delvis lukkede afdelinger. Metode til fremsendelse fremgår af ovenstående beskrivelse af del-survey 1.
- **Del-survey 3: Myndighedschefer.** Denne del indeholder spørgsmål til anbringende kommunes vurdering af både voksenansvarsloven og delvis lukkede afdelinger. Kontaktoplysninger på myndighedschefer blev fremsøgt via de enkelte kommunernes hjemmeside eller oplyst telefonisk via kommunens hovednummer.

8.6.1 Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført i perioden fra d. 04.07.2019 til d. 21.08.2019. I perioden er der foretaget følgende indsamlingsaktiviteter:

04/07:	Udsendelse af første distributionsmail til alle respondenter.
06/08:	Udsendelse af første påmindelsesmail til dem, der ikke har besvaret spørgeskemaet.
13/08:	Udsendelse af anden påmindelsesmail til dem, der ikke har besvaret spørgeskemaet.
15-19/08:	Telefonisk opfølgning blandt institutionsledere og myndighedschefer.
19/08:	Udsendelse af sidste påmindelsesmail.
21/08:	Spørgeskemaundersøgelsen lukkes for besvarelser.

I nedenstående tabel fremgår den endelige svarprocent for spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemabesvarelser		
	Antal besvarelser	Svarprocent
Sikrede inst. (ledere)	4	50 %
Sikrede inst. (medarb.)	27	-
Delvis lukkede (ledere)	5	100 %
Delvis lukkede (medarb.)	67	-
Åbne inst. (ledere)	239	43 %
Åbne inst. (medarb.)	232	-
Alm. plejefamilier	355	46 %
Kommunale plejefamilier	96	46 %
Myndighedschef	62	64 %

* Spørgeskema til medarbejdere er videresendt fra leder. Vi kender ikke muligt antal besvarelser, og svarprocent kan derfor ikke beregnes.

8.7 Kvalitative interview

8.7.1 Udvælgelse af cases til dybdestudie

Evalueringens kvalitative datagrundlag bygger på casestudier på alle fem delvis lukkede afdelinger, syv udvalgte åbne institutioner samt med ni plejefamilier fordelt på fire udvalgte kommuner. I casestudierne indgår der ikke sikrede institutioner, da Ankestyrelsen i 2018 offentliggjorde en kortlægning af den pædagogiske praksis på disse institutioner. I udvalget af åbne institutioner indgår der ikke åbne døgninstitutioner og opholdssteder, som modtager børn og unge med personfarlig kriminalitet, da Ankestyrelsen sideløbende med nærværende evaluering foretager en kortlægning på et udvalg af anbringelsessteder, der modtager kriminalitetstruede børn og unge.

De åbne institutioner og kommuner er dels udvalgt med udgangspunkt i resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og dels ud fra geografiske kriterier. Udvælgelsen af åbne institutioner blev foretaget ved at danne en bruttoliste af institutioner med spredning på aldersgrupper, målgrupper, størrelse, geografisk placering, og i hvilken grad medarbejderne angav at have kendskab til loven og benytte dens bestemmelser. Der blev ligeledes udarbejdet en bruttoliste af kommuner med spredning på geografi, andel af kommunale plejefamilier og myndighedschefernes kendskab til voksenansvarsloven. Lederne fra de udvalgte åbne institutioner og myndighedschefer fra udvalgte kommuner blev kontaktet telefonisk eller fik tilsendt en invitation til deltagelse via mail. Såfremt lederen eller myndighedschefen tilkendegav at ville deltage, skete rekrutteringen af medarbejdere, plejefamilier, familieplejekonsulenter og anbragte børn og unge til interview igennem vedkommende. Uddeling af oplysningsbreve til anbragte børn og unge, deres biologiske forældre samt relevante medarbejdere skete ligeledes gennem institutionerne og kommunerne. Efter casebesøg på delvis lukkede afdelinger blev der også gennemført telefoninterview med anbringende sagsbehandlere for nogle af de interviewede unge. Endvidere er der foretaget telefoninterview med repræsentanter for de fem socialtilsyn.

8.7.2 Udfordringer ved rekruttering af institutioner og kommuner og interview med anbragte børn og unge

I rekrutteringsprocessen til casestudier afslog flere institutioner og kommuner af forskellige årsager at medvirke i evalueringen. I alt har 12 kommuner og 14 åbne institutioner været kontaktet med forespørgsel om deltagelse i evalueringen. Flere institutioner gav udtryk for, at de ikke havde ressourcer til at forberede et casebesøg, eller at en gruppe medarbejdere ikke kunne tage tid ud af deres normale arbejdstid til at deltage i interview. Andre gav udtryk for, at deres anbragte børn og unge er sårbare, og at de ikke vurderede det hensigtsmæssigt for dem at føle sig som objekt for en undersøgelse eller deltage i interview om et så følsomt emne som magtanvendelse. Kommuner henviste især til rekrutteringen af plejefamilier som en vanskelig og ressourcekrævende proces. De oprindelige bruttolister af udvalgte institutioner og kommuner blev derfor ændret af flere omgange. Åbne institutioner, der afslog at deltage, kunne i høj grad erstattes af andre institutioner, der sikrede fortsat spredning på de udvalgte kriterier. I rekrutteringen af kommuner blev det efter flere afslag derimod nødvendigt med en mere pragmatisk tilgang til de opstillede udvælgelseskriterier og antallet af plejefamilier, kommunerne blev bedt rekruttere til interview. Der blev primært skelet til kriteriet om geografisk spredning i rekrutteringen af kommuner. I forbindelse med gennemførelse af interview med børn og unge var det derudover et vilkår, at deres deltagelse afhang af, hvorvidt de havde overskud på dagen for casebesøget. I flere tilfælde var det ikke muligt at gennemføre alle planlagte interview med børn og unge. I et enkelt tilfælde var det derudover ikke muligt at foretage interview med børn og unge, fordi målgruppen for institutionen var børn og unge med nedsat psykisk og fysisk funktionsevne. Her vurderede personalet, at ingen anbragte børn og unge på tidspunktet for casebesøget havde kognitivt niveau til at gennemføre et interview. Det samlede antal gennemførte interview, der udgør evalueringens primære kvalitative datagrundlag, fremgår af nedstående tabellen.

Kvalitative interview	
	Antal interview
Ledere	22
Medarbejdere/plejefamilier	49
Børn og unge	22
Myndighedschef	5
Anbringende sagsbehandlere	4
Familieplejekonsulent	3
Rep. for socialtilsyn	5

8.7.3 Gennemførelse af interview

Alle interview er gennemført som semistrukturerede interview. Det vil sige, at interviewene har taget udgangspunkt i en interviewguide, der danner den overordnede struktur for interviewet, men at der samtidig er givet plads til at forfølge emner og pointer i den rækkefølge, de naturligt forekommer i løbet af interviewet. Interview med ledere og myndighedschefer er i de fleste tilfælde foretaget som individuelle interview, men i nogle tilfælde har afdelingsledere eller administrative medarbejdere, med særlig viden om fx implementeringen af loven eller procedure i forhold til af magtanvendelser, også deltaget. Interview med medarbejdere på institutioner og med plejefamilier og familieplejekonsulenter er foretaget som fokusgruppe. I disse interview har der været fokus på give interviewpersonerne mulighed for at lade sig inspirere af hinandens historier og kommentere på andres perspektiver. Dette har bidraget til få alle perspektiver samt at få indtryk af, hvilke perspektiver der går igen på tværs flere af interviewpersoner. I interview med anbragte børn og unge har det i særlig grad været et fokus at skabe en tryk interviewssituation, der gør interviewet til en god oplevelse og samtidig giver barnet eller de unge lyst til at dele sine oplevelser. Disse interview er således i høj grad foregået på børnene eller de unges præmisser både i forhold til form og indhold. I nogle tilfælde er de foretaget som individuelle interview, imens de i andre, på ønske fra de anbragte børn og unge, er foretaget som gruppeinterview med to på samme tid. Der blev derudover lagt vægt på, at det var tilladt ikke at ønske at svare på et spørgsmål, samt at det altid var tilladt at afbryde interviewet.

Endelig er der gennemført telefoniske interview med anbringende sagsbehandlere, som har anbragt unge på de delvis lukkede afdelinger. Disse har bidraget til at afdække sagsbehandlernes perspektiver på anbringelsesstedernes anvendelse af voksenansvarsloven samt undersøge kommunernes fortrolighed med bestemmelserne heri.

8.7.4 Øvrige kvalitative datakilder

For anbragte børn og unge på både delvis lukkede afdelinger og åbne institutioner er der forud for casebesøgene indsamlet relevante dokumenter, såsom journaludsnit, dagbogsnotater og indberetninger om magtanvendelse. Dette materiale er anvendt sammen med interviewene til at belyse problemstillingerne om anvendelsen af voksenansvarsloven. Indberetninger har især bidraget til at give eksempler på forskellige typer situationer, der kan føre til nødvendigheden af at benytte en magtanvendelse. Journaludsnit og dagbogsnotater supplerer dette ved at belyse optakten til en magtanvendelse samt efterspillet heraf, herunder hvordan den påvirker barnet eller den unge og dennes forhold til de implicerede voksne. I evalueringen af delvis lukkede afdelinger er der derudover indhentet dokumenter, der beskriver afdelingers rammer, herunder navnlig deres husorden, samt hvilken behandlingsindsats de udfører.

8.8 Registerundersøgelse (gælder kun evaluering af delvis lukkede afdelinger)

I dette afsnit præsenteres datagrundlaget og den metodiske tilgang, der ligger til grund for hhv. målgruppe- og resultatanalysen. Først beskrives, hvordan målgruppeafgrænsningen er foretaget.

Herefter beskrives hhv. målgruppeanalysen og resultatanalysen. Til slut følger en gennemgang af datagrundlaget for de to analyser.

8.8.1 Målgruppeafgrænsning

Som beskrevet ovenfor indeholder indeværende analyse både en målgruppeanalyse og en resultatanalyse. Disse analyser har til formål at undersøge, hvad der karakteriserer børn og unge anbragt på delvis lukkede institutioner eller institutioner med delvis lukkede afdelinger i forbindelse med anbringelsens påbegyndelse samt i årene efter anbringelsens ophør. Som supplement hertil udføres målgruppeanalysen endvidere for børn og unge anbragt på hhv. åbne og sikrede institutioner. Nedenfor beskrives det, hvordan vi har afgrænset de tre målgrupper.

8.8.1.1 Børn og unge på delvis lukkede afdelinger

Analysens primære målgruppe er afgrænset til at bestå af de børn og unge, der ifølge registerdata om anbringelser fra Danmarks Statistik (BUAF) har været anbragt på anbringelsestypen "delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på åben døgninstitution"³⁰ i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017 og som enten fylder eller er over 12 år i året for anbringelsens påbegyndelse. Der kan være anbringelser, der inden for denne periode endnu ikke er afsluttet. Da målgruppeanalysen undersøger, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge på tidspunktet for deres anbringelse, indgår disse anbringelser i målgruppeanalysen, og slutdatoen for disse anbringelser er således ændret til 31. december 2017. Disse anbringelser indgår dog ikke i resultatanalysen. Dette skyldes, at det ikke er muligt at undersøge, hvad der karakteriserer disse børn i årene efter deres anbringelse er afsluttet, da vi ikke har kendskab til anbringelsens egentlige slutdato.

For en række af de anbragte børn og unge er anbringelsens startdato registeret før 1. juli 2013. Da der hverken var oprettet delvis lukkede institutioner eller delvis lukkede afdelinger før denne dato, er børn, hvis anbringelse både er påbegyndt og afsluttet inden 1. juli 2013, frasorteret. Anbringelser, der er påbegyndt før den 1. juli 2013, men først afsluttet efter denne dato, er medtaget i analysen. I disse tilfælde er anbringelsens startdato ændret til 1. juli 2013.

Der kan være registreret flere hændelser/forløb for hvert anbragt barn i perioden. Det kan blandt andet skyldes, at barnet har ændret anbringelsessted, eller der er sket andre ændringer i barnets forløb (fx ændring fra tvangsanbringelse til frivillig anbringelse). Hændelser, der ikke vedrører enten iværksættelsen af en anbringelse eller ændringen af anbringelsesstedet, indgår ikke i identifikationen af børn og unges førte anbringelse i perioden. Det drejer sig om hjemgivelse/ophør af anbringelse, afgørelser om anbringelse, sagsophør ved overdragelse til en anden kommune, afgørelse om behov for efterværn samt iværksættelse/genetablering af efterværn med døgnophold på anbringelsessted.

8.8.1.2 Børn og unge anbragt på åbne eller sikrede institutioner

Undersøgelsens sekundære målgruppe er afgrænset til at bestå af de børn og unge, der ifølge registerdata om anbringelser fra Danmarks Statistik (BUAF) har været anbragt på en af følgende anbringelsestyper: "Døgninstitution for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne", "Døgninstitution, almindelig afdeling" og "Døgninstitution, sikret afdeling" i perioden 1. januar 2010 til 31. december 2017, uanset deres alder på anbringelsestidspunktet. Der skelnes i analysen mellem anbringelser på hhv. åbne døgninstitutioner, hvilket omfatter de to førstnævnte anbringelsestyper, og sikrede døgninstitutioner, hvilket omfatter den sidstnævnte anbringelsestype. Hvis en anbringelse er påbegyndt inden 1. januar 2010, vil denne, uagtet om

³⁰ Variablen ANSTED_KLAS kode 7 i BUAF. For yderligere information: <https://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/Tiemes/boern-og-unge/ansted-klas>.

anbringelsen pr. 1. januar 2010 er afsluttet eller ej, ikke indgå i målgruppeanalysen. Der kan være anbringelser, der inden for perioden 1. januar 2010 til 31. december 2017 endnu ikke er afsluttet. Da målgruppeanalysen undersøger, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge på tidspunktet for deres anbringelse, indgår disse anbringelser i målgruppeanalysen, og slutdatoen for disse anbringelser er således ændret til 31. december 2017.

På samme vis som for børn og unge anbragt på delvis lukkede afdelinger kan der være registeret flere hændelser/forløb for hvert anbragt barn i perioden. Dette håndteres på samme vis som beskrevet under afgrænsningen af børn og unge anbragt på delvis lukkede afdelinger.

8.8.1.3 Generelt for målgruppeafgrænsningen

Det gælder generelt på tværs af målgrupperne, at et barn eller en ung i løbet af den afgrænsede periode både kan have været anbragt på flere af de ovennævnte anbringelsesformer, ligesom barnet/den unge kan have været anbragt flere gange inden for samme anbringelsesform. Vi har derfor valgt at afgrænse analysen til at undersøge, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge i forbindelse med deres *første* anbringelse i perioden på hvert af de førnævnte anbringelsesformer. Denne tilgang sikrer dermed, at alle børn og unge, der i perioden har været anbragt på hver anbringelsesform, indgår i analysen. Samtidig har denne tilgang dog den implikation, at et barn/en ung potentielt kan indgå i analysen flere gange, idet vedkommende i løbet af perioden kan have været anbragt første gang på flere forskellige anbringelsesformer. Hvis der foretages en summering af antal børn på tværs af alle anbringelsesformer, vil dette tal derfor være højere end det unikke antal anbragte børn og unge.

8.8.2 Målgruppeanalysen

I målgruppeanalysen undersøger vi konkret, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge på hver af tre anbringelsesformer i forbindelse med påbegyndelsen af deres anbringelse, samt hvad der karakteriserer forholdene omkring selve anbringelsen.

Som beskrevet i afsnittet om målgruppeafgrænsningen kan et barn/en ung i løbet af perioden være anbragt flere gange inden for samme anbringelsesform. For at sikre at vedkommende kun indgår i analysen af hver anbringelsesform en enkelt gang og dermed ikke tæller dobbelt, har vi valgt at afgrænse analysen til at undersøge, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge i forbindelse med påbegyndelsen af deres *første* anbringelse på hver anbringelsesform.

Undersøgelsen af, hvad der karakteriserer de anbragte børn og unge i forbindelse med påbegyndelsen af deres anbringelse, indeholder en analyse af barnets alder og køn i selve året for anbringelsen, barnets bopælsregion året inden anbringelsen, om barnet er dømt for ikke-færdselsrelateret kriminalitet inden for to år op til anbringelsens påbegyndelse, og om barnet har været diagnosticeret med en mental lidelse inden anbringelsens påbegyndelse.

Undersøgelsen af, hvad der karakteriserer selve anbringelsen, indeholder en analyse af de angivne anbringelsesårsager samt anbringelsens varighed. Jf. tabellen nedenfor identificeres både anbringelsens påbegyndelse og ophør i anbringelsesstatistikken (BUAF). Heri eksisterer der dog ikke nødvendigvis en entydig angivelse af, hvornår en anbringelse ophører. Vi har derfor valgt at definere en anbringelse som afsluttet, såfremt barnet enten anbringes på en anden anbringelsesform, eller der er mere end 10 dage mellem den i registeret anførte afslutningsdato og påbegyndelsen af en ny anbringelse på samme anbringelsesform. Denne definition følger samme tilgang, som Danmarks Statistik anvender.

8.8.3 Resultatanalysen

Som beskrevet undersøger vi i resultatanalysen, hvordan børn og unge anbragt på en delvis lukket afdeling i perioden 1. juli 2013 til 31. december 2017 udvikler sig i årene efter endt anbringelse. Hvis et barn eller en ung fortsat er anbragt efter 31. december 2017, vil vedkommende ikke indgå i resultatanalysen.

Jf. tabellen nedenfor identificeres både anbringelsens påbegyndelse og ophør i anbringelsesstatistikken (BUAF). Heri eksisterer der dog ikke nødvendigvis en entydig angivelse af, hvornår en anbringelse ophører. I denne analyse har vi derfor valgt at definere en anbringelse som afsluttet, såfremt barnet anbringes på en anden anbringelsesform. Ligeledes defineres en anbringelse som afsluttet, såfremt der er mere end 10 dage mellem den i registeret anførte afslutningsdato og påbegyndelsen af en ny anbringelse på samme anbringelsesform. Det vil dermed sige, at hvis et barns anbringelse på en delvis lukket afdeling ifølge anbringelsesstatistikken ophører, men barnet igen anbringes på en delvis lukket afdeling, fx tre dage senere, betragtes disse som en samlet anbringelse.

Som beskrevet i afsnittet om målgruppeafgrænsningen kan et barn i løbet af perioden være anbragt flere gange inden for samme anbringelsesform. For at sikre at et barn kun indgår i analysen en enkelt gang og dermed ikke tæller dobbelt, har vi valgt at afgrænse analysen til at undersøge, hvordan de anbragte børn og unge på delvis lukkede afdelinger udvikler sig i årene efter afslutningen af deres *første* anbringelse på hver anbringelsesform.

For at følge barnets udvikling i årene efter anbringelsens afslutning undersøger vi, hvad der karakteriserer barnet i hhv. samme år, et år efter og tre år efter anbringelsens ophør. I den forbindelse er det vigtigt at være opmærksom på, at det ikke vil være muligt at følge alle børn og unge i op til tre år efter anbringelsens ophør. Dette skyldes, dels at der for en række registre er forsinkelser med op til to år. Dels er det ikke muligt at undersøge, hvad der karakteriserer et barn tre år efter anbringelsens ophør, hvis anbringelsen fx afsluttes i 2017.

8.8.4 Datagrundlaget for hhv. målgruppe- og resultatanalysen

Både målgruppe- og resultatanalysen baserer sig på registerdata fra hhv. Danmarks Statistik (DST) og Sundhedsdatastyrelsen (SDS). Af tabellen nedenfor fremgår de anvendte registre, registerenes tidsmæssige afgrænsning samt en beskrivelse af, hvordan data fra registeret anvendes i evalueringen.

Tabel 8-1 Datagrundlaget for hhv. målgruppe- og resultatanalysen

Register	Kilde	Periode	Beskrivelse
BUAF	DST	2010-2017	Registeret anvendes til identifikation af anbragte børn og unge samt til indhentning af oplysninger vedr. anbringelsesform samt start- og slutdato for hver enkelt anbringelse og hermed anbringelsens varighed.
BUAH	DST	2010-2017	Registeret anvendes til indhentning af oplysninger vedr. årsagerne, der ligger til grund for hver enkelt anbringelse.
BEF	DST	2009-2018	Registeret anvendes til indhentning af baggrundsinformationer om: <ul style="list-style-type: none"> • de anbragte børn og unges køn og alder i året for anbringelsens påbegyndelse. • de anbragte børn og unges bopælsregion i året forud for anbringelsens påbegyndelse.
UDDA	DST	2009-2019	Registeret anvendes til indhentning af oplysninger vedr. de anbragte børn og unges højst fuldførte samt igangværende uddannelse i årene efter anbringelsens ophør.

Register	Kilde	Periode	Beskrivelse
AKM	DST	2009-2017	Registeret anvendes til indhentning af oplysninger vedr. de anbragte børn og unges primære indtægtskilde i årene efter anbringelsens ophør.
KRAF	DST	2005-2018	Registeret anvendes til indhentning af oplysninger om, hvorvidt hhv. de anbragte børn og unge har været dømt for en ikke-færdselsrelateret kriminel handling op til to år forud for anbringelsens påbegyndelse, samt hvorvidt de anbragte børn og unge har været dømt for en ikke-færdselsrelateret kriminel handling i årene efter anbringelsens ophør. En begrænsning ved anvendelsen af dette register er, at datasættet kun indeholder oplysninger om lovovertrædelser udført af personer over 15 år.
LPR_ADM	SDS	2007-2017	Registeret anvendes til identifikation af hhv. de anbragte børn og unges kontakt med sygehusvæsenet. En begrænsning ved anvendelsen af dette register er, at vi tidsmæssigt kun har oplysninger om sygehuskontakter siden 2007. Det er derfor ikke muligt at analysere de anbragte børn og unges kontakt med sygehusvæsenet forud for denne periode.
LPR_DIAG	SDS	2007-2017	Registeret anvendes til identifikation af anbragte børn og unge, der har været diagnosticeret med en psykisk lidelse forud for anbringelsens påbegyndelse. Registeret anvendes ligeledes til at identificere, om de anbragte børn og unge har forsøgt at begå selvmord i årene efter anbringelsens ophør. En begrænsning ved anvendelsen af dette register er, at vi tidsmæssigt kun har oplysninger om sygehuskontakter siden 2007. Det er derfor ikke muligt at analysere de anbragte børn og unges diagnoser, indlæggelsesårsager mv. forud for denne periode.